

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AF DEN GAMLE SPILLEMANDS SAGA

DANSK BOGSAMLINGSFORLAG · HOLBÆK
MCMXXXIII

AF DEN GAMLE SPILLEMANDS SAGA

Laur Faust

LAUR. HANSEN

AF DEN GAMLE
SPILLEMANDS
SAGA

ET STYKKE SJÆLLANDSK MUSIKHISTORIE
FRA DET FORRIGE AARHUNDREDE

DANSK BOGSAMLINGSFORLAG · HOLBÆK

M C M X X X I I I

FORORD

Hvor er det en smuk Tanke at bringe den gamle Spillemands Liv og Færden frem i Dagens Lys, et fortjenstfuldt Arbejde, som ikke mindst i vor Tid vil blive læst med den største Interesse.

I Landsbyspillemandens Stue har adskillige af vore mest kendte Musikere faaet deres Indvielse, og gennem Slægtled har den gamle Spillemand haft den største Betydning for mangfoldige Mennesker.

I Aarhundreder har hans Spil lydt til Dans, Høstgilde, Bryllup og Begravelse, og i Modsætning til vore Dages Dansemusik tolkede h a n Sundhed i hver Rytme, Sødme, Ynde og Lune i hver Melodistrofe. Den gamle Spillemand blev modtaget med Jubel, naar han, ofte efter besværlige Rejser i al Slags Vejr, kom til Stede ved Festen, som først blev rigtig Fest, naar Musikken lød — og mangan en Pagt for Livet er blevet knyttet, naar h a n havde tændt Livsglæden i de unge Hjerter. Det var i Sandhed et smukt Udtryk for den levende Musik.

»Den gamle Spillemands Saga« er fortalt med en Friskhed, historisk og kulturel Viden, som ogsaa for Efterverdenen vil være et Kildevæld, hvoraf man kan øse.

Det skulde netop være en Mand som L a u r i t s H a n - s e n, der skulde og maatte skrive den gamle Spillemands Hi-

storie, en Mand, der gennem sit mangeaarige uegennyttige Arbejde har skabt sig en anset og æret Plads blandt sine Standsfæller, en Mand, der i sjælden Grad er afholdt af alle, og en Mand, hvis Venskab er værdifuldt.

Han har Hjerte for den gamle Spillemand, er opfyldt af Kærlighed til og Beundring for den sunde og smukke Musik og tjener ydmygt det, h a n føler har Værdi.

Lad saa »Den gamle Spillemands« Saga træde ud i Livet til Glæde for den, der læser deri, og til Ære for dens Forfatter.

GEORG HØBERG.

K ø b e n h a v n, i November 1933.

Under Udarbejdelsen af nærværende Bog har jeg efter bedste Evne søgt at tegne et nogenlunde levende Billede af den gamle Spillemand fra forrige Aarhundrede paa Baggrund af den Tids Kulturforhold og saa vidt, det lod sig gøre, fremdraget Træk af Spillemandens Livsforhold, hvorunder han levede og virkede; om dette er lykkedes mig, vil jeg nu lade Læserne afgøre.

Jeg skylder mine mange gode Hjælpere, som paa forskellig Maade har været mig til Støtte, megen Tak. Mine Kolleger, kgl. Kapelmester Georg Høeberg, Dansk Musiker-Tidende, en Række af de sjællandske Dagblade samt Landstingsmand, Redaktør J. V. Christensen, som var den første, der gennem sit Blad banede Vejen for den gamle Spillemands Saga.

Jeg beder tilgive, om nogen skulde føle sig tilsidesat, at denne eller hin ikke er blevet omtalt. Mit Strejftog gennem Sjælland til Belysning af gamle, ejendommelige Spillemandstyper har naturligt ikke kunnet naa alle. Efter fattig Evne har jeg søgt at udnytte det, jeg mødte paa min Vej, i Haab om, at Læserne vil tilgive, hvis jeg af og til er gaaet fejl.

Ringsted, i November 1933.

LAUR. HANSEN.

SPILLEMANDEN

*Du gamle, du herlige Spillemand,
en Tonemester i Dansens Rige.
Din Livsgerning var i By og paa Land
at tolke Glæden, ej fandtes din Lige.*

*Du spilled' for én, du spilled' for to,
ja, du spillede for hver den, som bød;
dog bedst du spilled', hvor Glæden havde Bo,
saa blødt og saa varmt dine Toner de lød.*

*Gik Dansen let udi Bondens Stue,
eller den gik i de fine Sale,
Spillemanden førte alt her sin Bue,
glad og tilfreds og lod Tonerne tale.*

*Før Spillemand var mødt, det ej var Fest,
saaledes det var — alle Dage.
Du her var en længselsfuldt ventet Gæst,
men nu din Musik man søger at vrage.*

*Endnu høres Klang fra dine Streng,
omend mangelfuld din Musik kunde være,
men vi, der er dine gamle Dreng
vil trofast værne om Spillemandens Ære.*

INTRODUKTION —

Om hundrede Aar er al Ting glemt —
Lad disse Ord ej gælde for de gamle Spillemand.

Der staar en Krans af muntre Minder omkring Begrebet »den gamle Spillemand«, og Minderne stemmer sammen til en Melodi, der lyder som en fjern Hilsen til os fra vore Bedsteforældres og Oldeforældres Dage, og ud af dette Mindernes Orkester tegner sig Billedet af den gamle Spillemand!

Den gamle Spillemand! — »Hvor kunde han som ingen anden tænde Livsglæden i gamle og unge!« — Han saa og han hørte! — Han fulgte hver Karl og hver Pige, gav dem et venligt Nik, et listigt Blink, og naar Stemningen var paa sit højeste, da var de dansende og deres Spillemand som eet.

Han var ved Egnens Ungdomsgilder den længselsfuldt ventede Gæst og har ofte været Vidne til mange kostelige Optrin. Landsbyspillemanden havde jo rig Lejlighed til at studere Datidens ejendommelige Folkeliv. — Dog, ingen har bedre kunnet skildre Gilderne i de gamle Bøndergaarde end Forfatteren Zakarias Nielsen.

I første Del af sine Minder har Forfatteren beskrevet sine Indtryk fra den Tid, han selv som Landsbymusikant strøg Fedlen i Gildestuerne hos Bønderne i Østerstillinge. —

Den gamle Spillemands Saga vil fremdeles videre fortælles fra Slægt til Slægt. Hver Egn havde sine Spillemand, der blev typisk for deres Egn. Tiden kunde ikke mere bruge ham, men Mindet om ham vil leve videre.

I Mindet staar han stampet fast med sit Lune og sit Spil. Kan hænde, det var tyndt med Kunstbegreberne; til Gengæld var der Varme og Variation, og den har Spillemanden taget med sig i Graven.

Dog kan det endnu være af stor Interesse at søge de nu-levende gamle Musikere, og beder man dem fortælle om gamle Dage, da faar Øjnene dobbelt Glans, og de fortæller af et glad Hjerte og lever for en kort Stund deres Ungdom tilbage.

Et Bondebryllup.

STADSMUSIKANTEN

I.

Som Indledning til nærværende Bog har jeg ment, at det muligt ogsaa kunde have Interesse i spredte Træk at fremdrage Emnet »Stadsmusikanten«, idet mange af de gamle Spillemand fra forrige Aarhundrede havde faaet deres Uddannelse hos Stadsmusikanten. Jeg ved vel, at dette Emne ikke har den samme Interesse for den almindelige Læser som Emnet »den gamle Spillemand«, hvis Liv og Færden havde mere Rod i den jævne Befolkning.

Den gamle Spillemand var selv udrunden af den danske Muld.

Hvad var en Stadsmusikant? Ordet klinger gammeldags og kendes ikke af den nulevende Slægt. Stadsmusikantens Historie er for Københavns Vedkommende behandlet og nedskrevet i »Historiske Meddelelser om København«, men i Købstæderne er Stadsmusikantens Historie lidet kendt, og faa er de Kilder, som behandler dette Emne.

I den ældste Tid, man kan følge Spillemandens Historie, fik almindeligvis 3 eller 4 Spillemand Eneret paa at spille i Købstaden og paa Landet inden for et bestemt Omraade. Senere blev Spillemandene benævnt Instrumentister. — Atter senere blev denne Eneret overdraget en enkelt Mand, som da blev kaldt Stadsmusikant.

Stadsmusikanten var saaledes en privilegeret Embedsmand,

men hans Embede hørte for Købstædernes Vedkommende kun til de smaa Bestillinger, som det i Reskript af 1670 blev Byernes Magistrater (Borgmestre og Raad) tilladt selv at besætte, men deres Ansættelse skulde stadfæstes af Kongen. (Stadsmusikanten nævnes dog enkelte Steder i Købstæderne langt tidligere. Saaledes omtales den første privilegerede Spillemand i Helsingør allerede 1588.) Stadsmusikanten skulde da antage de fornødne Assistenten — Musikantervende og -drenge; disse skulde have Kost og Logi i hans Hus. Alle og enhver havde derefter at henvende sig til ham, naar de ønskede Musik.

Ligeledes skulde han i sit Instrumentkammer have Oplag af forskellige Instrumenter til Brug for sine Musikantervende. Stadsmusikanten var paa mange Maader beskyttet. Kom der f. Eks. fremmede Musikanter til Byen, maatte disse ikke spille, uden at der blev erlagt en Afgift til den stedlige Stadsmusikant. Det hedder ogsaa 1786 for Stadsmusikanten, at der ikke maa gjøres Indgreb i hans Rettigheder af de Militaire, og videre, at Stadsmusikanten maa opføre Musik paa Landet, dog uden at Landboerne ere pligtige at bruge ham.

Stadsmusikanten var ofte — ligeledes ved kgl. Stadfæstelse — Organist ved Byens Kirker og var iøvrigt forpligtet til at lade sig bruge baade med Instrumenter og med Vocal-Musik. F. Eks. skulde Stadsmusikanten i Aarhus musicere i Domkirken ved de 4 store Højtider. Interessant er det at se, hvorledes Forholdene paa et vist Tidspunkt var for Københavns Stadsmusikant. I 1780 gik dennes Ret saa vidt, at der, før et Bryllup skulde afholdes, krævedes, at man fremlagde Attest fra Stadsmusikanten om, at Bryllupspengene var betalt, ifald man ikke ønskede hans Medvirkning. Man havde da at anmelde til Stadsmusikanten alle Bryllupper to Dage i Forvejen, enten man ønskede hans Tjeneste eller ej. Denne Ret for Stadsmusikanten maa aabenbart have virket mindre heldigt, idet der ved Raadstueplakat af 11. Marts 1796 bringes til Efterretning:

»Den Afgift, hvilken de, som indlade sig i Ægteskab, hidtil have maattet erlægge til Stadsmusikanten uagtet de

ikke ved deres Bryllupper have forlangt hans Tjeneste, er ophævet.»

Det hedder i de gamle Beretninger, at naar der i København blev fastsat en ny Takst for Stadsmusikanten, blev denne Takst jævnlig udlaant til de forskellige Købstæder, naar ny Takst dør skulde fastsættes. I Købstæderne regnedes som Regel Taksten til $\frac{3}{4}$ af Københavns Takst. For Næstveds Stadsmusikant hed det saaledes ifølge Can. Skriv. af 24. Maj 1800: For at opvarde med Musik og levere de fornødne Instrumenter skulde der betales 3 Rdl. om Søndagen og 2 Rdl. 48 Sk. de søgne Dage for hver Spillemand.

Stadsmusikanten maatte til Trods for sin privilegerede Stilling ret ofte kæmpe en haard Kamp for at bevare sine Rettigheder, og ikke mindst gjorde Borgerskabet ham alle de Knuder, det kunde, for derved at komme hans privilegerede Rettigheder til Livs.

Ved Overtagelse af sit Embede maatte han i mange Tilfælde indgaa paa at udrede en aarlig Pension til den forrige Stadsmusikants Enke.

Ofte laa han i Strid med Nabobyernes Stadsmusikanter om Grænseomraaderne, naar de her forurettede hinanden.

I Aaret 1780 udgik der et Reskript om, at Stadsmusikantembederne fremtidig skulde besættes med Folk fra det kgl. Kapel for derved at ophjælpe Musikken omkring i Købstæderne. Ved at gøre de udtjente Kapelmedlemmer (Hofviolonerne) til Stadsmusikanter kunde man yderligere slippe for at pensionere dem.

Med Dygtigheden har det vel nok været saa som saa; dog har der været adskillige gode Musikere imellem. Ofte har Søn efter Fader og Bedstefader virket i samme Stilling gennem flere Generationer og har spredt mange store og kendte Musiknavne ud over Landet; f. Eks. har i Svendborg dette Embede været beklædt af Slægten Simonsen gennem fire Generationer, og fra den er udgaaet de kendte Navne: Kapelmusikus Hans

Sophus Simonsen og dennes Søn, Kammersanger Niels Juel Simonsen.

Stadsmusikantens Embede i Købstæderne blev ophævet omkring Midten af forrige Aarhundrede. — I København blev Embedet nedlagt 1860.

II.

UDDRAG AF STADSMUSIKANTER OG ORGELMESTRE.

Anno 1649 dennd 12. Marts haffte effterskreffne givet derris borgerlige Eed.

*Niels Hannssen,
Spillemand.*

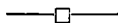
Saaledes berettes der om den første Spillemand i Ringsted, som Historien ved at fortælle om.

Anno 1669 bliver der ved kgl. Bevilling tilladt, at Johan George Borneman, Organist udi vor Købstad Ringsted, maa uforhindret baade med Instrumenter og Vokal-Musik, saavel som andre, der saadan allerede bevilget er, betjene alle og enhver paa Landet, som hans Tjeneste i saa Maader begrundet vorder.

*

Hans Frost faar kgl. Conf. givet paa Christiansborg Slot den 21. Febr. 1781, til at være Musikant udi Ringsted og Sorø Købstad samt Ringsted og Sorø Amter, baade ved Bryllupper, Trolovelser samt ved andre højtidelige og sømmelige Samlinger, hvortil Musik forlanges, og skal allernaadigst være berettiget til, uden Indgreb eller Fornærmelser af nogen, denne Musik dygtig at forestaa samt dertil at holde behørende og i Instrumenter Musiken vedrørende Folk for billig Betaling, uden beføjet Klage, og skal indgive Beretning om Embedets Indkomster til Overhofmarchal Excellence Gehejmerraad Schack. Yderligere forpligter Hans Frost at yde til sin Moder aarligt Ophold, 40 Rdl., saa længe hun lever.

Stadsmusikant, Organist Martin Jensen Malling var den sidste Stadsmusikant i Ringsted. Han døde 1847, 82 Aar gl.

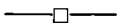
Aar 1718 gør Stadsmusikant Lindtner, Næstved, sig bemærket ved at indlade sig i Strid med Stadsmusikant Anders Hjort i Ringsted. Striden har sagtens drejet sig om, at d'Hrr. Stadsmusikanter har betraadt hinandens Enemærker og derved geraadt disse i Harnisk.

Om hans Efterfølger, Edvard Westermann, hedder det, at han havde 3 Svende og 5 Dreng i sin Tjeneste, og som fik Kost og Løn hos ham. Han havde Eneret paa at opvarte med Musik saavel i Næstved som i Vordingborg og i Omegnen, ligeledes i Næstved og Vordingborg Kirker.

I Aaret 1792 indgik der en Klage til Cancelliet fra Westermann, at Oberst Galchauskys Trompetere havde spillet ved et Bryllup paa Tybjerggaard; dette mente Westermann sig berettiget til. Imidlertid fik han ikke noget ud af sin Klage.

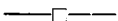
*

Erik Frederik Larsen var Stadsmusikant og Organist ved Sct. Peders Kirke fra 1853 til 1858 og var den sidste Stadsmusikant i Næstved.

Inden for Stadsmusikantens Historie i Slagelse nævnes Nicolai Jensen Torberg som Instrumentist, ifølge kgl. Stadfæstelse af 12. September 1738. Nicolai Torberg faar 3 Aar senere kgl. Confirmation paa Embedet som Organist ved Sct. Mikkel's og Sct. Peders Kirke.

(Navnet Torberg møder man gentagne Gange, saaledes faar Peder Torberg 1771 kgl. Conf. paa Embedet som Organist ved begge Kirker, og senere, den 14. Juli 1782, bliver Jesper Torberg ved kgl. Udnævnelse Organist ved Korsør Kirke.)

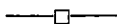

Den 15. Jan. 1807 faar Bartran Schade (tidligere Trompeter ved det fynske Dragonregiment) kgl. Udnævnelse som Stadsmusikant. Den sidste Stadsmusikant i Slagelse hed Ebberup.

Aaret 1723 nævnes Instrumentist Bartholomæus Reperus, som den 3. September s. A. fik kgl. Stadfæstelse paa Embedet som Stadsmusikus i Holbæk samt Holbæk og Nykøbing Amter.

Aar 1770 faar Instrumentist Erich Johansen, der Aaret forud var ansat som Organist ved Holbæk Kirke, kgl. Conf. paa Embedet som Stadsmusikant, og senere, samme Aar, faar denne kgl. Stadfæstelse til ogsaa at spille i Nykøbing og Odsherred.

Som den sidste privilegerede Spillemand i Holbæk omtales Stadsmusikant Brehmer.

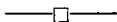
I Helsingør nævnes i Aaret 1744 Andreas Wieth som Stadsmusikant. Anno 1752 overdrages Embedet til hans Enke og senere til dennes Søn, Thomas Wieth.

Carl Vilh. Grønnemann var Stadsmusikant i Aaret 1776.

Stadsmusikant Lund var den sidste privilegerede Spillemand i Helsingør.

I Hillerød hed den sidste Stadsmusikant Jens Lange.

Aar 1731 nævnes Caspar Gultzau som Stadsmusikant i Kalundborg.

Aar 1758 Christen Jensen Been og 1781 dennes Søn, Jens Christensen Been.

Stadsmusikant Petersen var den sidste Stadsmusikant i Kalundborg.

EN MUSIKERSLÆGT I ROSKILDE GENNEM 4 GENERATIONER

I.

STADSMUSIKANT SØREN CHR. SØRENSEN.

I Roskilde har Stadsmusikantens Navn præget sin By, lige op til vore Dage, ved Slægten *Sørensen*, som gennem fire Generationer har bidraget til at hævde Byens Musikliv paa en smuk Maade.

Stadsmusikant Søren Chr. Sørensen var Roskildes sidste Stadsmusikant; hans Søn var Musikdirektør Th. Sørensen og dennes Søn igen nulevende Musikdirektør Chr. Sørensen. Ogsaa paa anden Maade var Slægten Sørensen tilknyttet Musiklivet i Roskilde, idet en Søster til Stadsmusikant Sørensen var gift med Trompeter ved Husarerne i Roskilde Jul. Braunstein.

Chr. Sørensen har venligst overladt mig det Materiale, som han har opbevaret fra gamle Dage, og ligeledes ved Elskværdighed gennem mundtlige Overleveringer gjort mig det muligt at give en enkelt og kortfattet Skildring af Stadsmusikanten i Roskilde.

Sadsmusikant Søren Chr. Sørensen var født 22. Juni 1808 som Søn af Stadsmusikantsvend Niels Sørensen, Roskilde, og blev allerede i Begyndelsen af Trediverne ansat som Stadsmusikant i Roskilde. Det var i Borgervæbningens Tid, og det blev bl. a. ogsaa Stadsmusikantens Opgave at uddanne og lede Sang- og Musikkorene, som var oprettet inden for denne. Lige-

ledes skulde han med 4—5 Mand udføre Korablæsning fra Domkirkens Taarn de store Højtidsdage — Nytaarsdag, Paaskedag, Pinsedag og Juledag.

Koralblæsning under akkurat de samme Former finder Sted den Dag i Dag, og Musikdirektør Chr. Sørensen er paa en

Stadsmusikant C. Sørensens Orkester i Slutningen af 60'erne. Fra venstre til højre: Th. Sørensen (Musikdirektør Chr. Sørensens Fader), Sognefoged Niels Jensen, Herslev, gamle Enig, Tyskeren Bitte Güth, Stadsmusikant C. Sørensen og Ludvig Olsen.

Maade endnu en Slags privilegeret Embedsmand med en fast Gage af 14 Kr. pr. Maaned — en sidste Rest fra Stadsmusikantens Dage.

Ogsaa paa anden Maade var det Stadsmusikantens Opgave at opvarte med Musik, hvilket følgende Annonce vidner om (Uddrag af »Roskilde Avis« for 1843):

Musik i Boserup- og Ledreborg-Skoven.

At der Søndagen den 2. Juli vil, hvis Veiret tillader det, blive opført Musik i Boserup-Skoven og Mandagen den 3. Juli i Ledreborg-Skoven, tillader jeg mig at bekendtgjøre.

*C. Sørensen,
Stadsmusikant.*

Desuden skulde Stadsmusikanten levere Musik ved alle store Fester, som afholdtes inden for Byen og dens Omraade, og maatte ret ofte ogsaa levere Musikantere til Køge. (Denne Købstad havde, saa vidt vides, ikke sin egen Stadsmusikant, idet Køge hørte ind under Københavns Len og egentlig skulde betjenes af Stadsmusikanten der.) Stadsmusikanten var for Roskildes Vedkommende Indehaver af det Privilegium, at naar der kom fremmede Musikantere til Byen, maatte disse ikke spille, uden at der blev erlagt en Afgift af 3 Mark pr. Mand til Stadsmusikanten.

Stadsmusikant Sørensen var ogsaa en meget søgt Musikant ved Bondegilderne, selv om hans Embedsrettigheder ikke strakte saa vidt. Chr. Sørensen fortæller et lille morsomt Træk fra hans Bedstefars, den gamle Stadsmusikants Tid.

Der skulde være et større Barselgilde hos en af Egnens ansete Gaardmænd, hvortil der skulde bruges 5 Musikantere. Stadsmusikanten havde muligvis ventet at komme i Betragtning ved denne Lejlighed. Han træffer tilfældigt Gaardmanden en Dag i Roskilde.

— Ded æ kedeligt, Sørensen, med den Mosik til ded Barsel!

Dæ æ nu ham Sofus, saa æ dæ Haa'ns fra Haudrup aa saa Hans-Skrædder fra Tune, aa to fra Syv, ded bliver fem, aa saa æ dæ jo itte Plads til fler! (Med Syv mente Manden Byerne Kirke og Øster Syv.)

Orkestret kom ved den Lejlighed til at bestaa af 4—5 Klarinetter, og Sørensen kom ikke med den Gang.

En af Roskilde gamle forhenværende Spillemand, Malermester Chr. Aug. Hansen, der nu er 75 Aar, og som var Elev af Musikdirektør Th. Sørensen og i mange Aar spillede i hans

Orkester, har omtalt den gamle Stadsmusikant Sørensen, hvem han ogsaa har kendt, som en udmærket Violinspiller, der havde en stor og smuk Tone paa sit Instrument.

Stadsmusikantens Embede i Roskilde blev ophævet c. 1866, hvorefter Sørensen fortsatte som privat Musikdirektør; men Titlen beholdt han indtil sin Død.

Sønnen Th. Sørensen førte herefter Faderens Virksomhed videre.

Stadsmusikant Søren Chr. Sørensen døde den 24. Febr. 1874.

*

Ogsaa et Par andre Navne møder man inden for Stadsmusikantens Historie i Roskilde. Saaledes nævnes i Aaret 1870 Bartholomæus Philip Schreiber som Stadsmusikant i Roskilde. Han fik samme Aar overdraget Embedet som Stadsmusikant i København.

B. Ph. Schreiber var født i Sachsen, men havde boet i Roskilde i 21 Aar og havde erhvervet dansk Indfødsret, og det hedder om ham, at han var en velagtet og dygtig Musiker. Var Stadsmusikant i København fra 1780 til sin Død 1792.

Ligeledes nævnes i Roskilde Stadsmusikant Sigvard Detlefsen. Han blev ogsaa omtalt som Stads- og Amtsmusikus og nævnes senere, Aaret 1792, som Ansøger til Embedet i København, men fik det ikke.

II.

MUSIKDIREKTØR TH. SØRENSEN.

Th. Sørensen blev født 31. December 1844 og var Søn af Stadsmusikant Søren Chr. Sørensen, Roskilde. Th. Sørensen havde rige musikalske Evner, og det var en Selvfølge, at han fulgte i Faderens Fodspor som Musiker. Opdraget i et musikalsk Hjem og under Faderens Vejledning havde han de bedste Betingelser for at hævde Slægtens Anseelse inden for Musiklivet i sin Fødeby.

Meget tidlig blev han optaget i Stadsmusikantens Orkester og blev senere Orkestrets bedste Kraft; samtidig modtog han

Undervisning i København hos en af Datidens kendte Musiklærere ved Navn Stockmar. Senere — i Faderens sidste Leveaar — begyndte han selv at virke som Musikdirektør, var saa-

Th. Sørensens Orkester. Fra venstre til højre: Nuværende Musikdirektør Chr. Sørensen, J. P. Hansen, Ole Thygesen, C. Andresen, Ludv. Olsen. I Midten Musikdirektør Th. Sørensen.

ledes den, der indførte Hornmusikken i Roskilde; i Stadsmusikantens Tid blev anvendt Harmonimusik (Klarinetter i Forbindelse med enkelte Hornstemmer). Den gamle Stadsmusikant, der blæste Es-Klarinet, maatte nu de sidste Aar af sin Levetid ogsaa paatage sig at spille et Messinginstrument.

Hornmusikken blev paa dette Tidspunkt anset som meget moderne, og her var Far og Søn Konkurrenter, idet Th. Sørensen, som selv var en dygtig Kornettist, søgte at udvikle og oparbejde et Hornorkester efter moderne Mønster, medens Stadsmusikanten holdt paa det gamle.

Th. Sørensen omtales særlig som en dygtig Piccoloblæser; han var som født med en Piccolo i Haanden — siger de gamle Musikere. Disse fortæller, at han som Regel blæste Kornetstemmen til Balmusik paa sin Piccolo, og det var en stor Nydelse at høre ham behandle sit Instrument.

Ogsaa som Violinspiller var Th. Sørensen en solid Dygtighed, og ikke mindst var han kendt som en frodig Dansekomponist. Chr. Sørensen har liggende en Mængde af disse Kompositioner fra sin Fars Tid, deriblandt mange fortrinlige Dansemelodier.

Th. Sørensen var i mange Aar en meget anset Musikdirektør, hans Orkester var kendt over hele Sjælland. Hans Navn saas jævnlig i Forbindelse med Datidens store Fester, og han spillede bl. a. ofte i Holbæk.

— — — —

Da Carl Olsen, Lejre, forlod Roskilde-Eggen, overtog Th. Sørensen dette Orkester, som han med Dygtighed førte videre.

De gamle Musikere paa Roskildeeggen, der har spillet i Th. Sørensens Orkester, mindes endnu de mange glade Dage fra den Tid, og utrolige er de Historier, de kan fortælle.

Th. Sørensen var en dygtig Leder af sit Orkester og en streng Mand; men han var ikke bange for, naar Arbejdet var forbi, sammen med de andre Spillemande at deltage i et festligt Lag. Spillemandslivet i gamle Dage havde sit eget særegne Præg; det var, som Spillemanden hørte med til Familien, de gamle Musikere dvæler altid med Glæde ved de gamle Dage.

Fra Th. Sørensens Dage fortælles et Par morsomme Træk.

Det var saaledes ikke sjældent, naar Sørensen ved særlige Lejligheder søgte Assistance i København og havde Løfte paa god Assistance af kendte Musikere, at disse, naar de senere blev tilbudt en Bestilling inde i Byen, bestilte en anden i deres

Sted til Roskilde, og disse undertiden atter en anden; dette havde ofte til Følge, at Sørensen fik Assistance, som han slet ikke kunde bruge og maatte sende hjem igen. Eller at en saadan Musiker, selv om han ogsaa kunde spille, mødte i en Paaklædning, at Sørensen ikke kunde være ham bekendt. Saaledes fortælles, at han engang skulde levere Musik til Fugleskydning i Ringsted, og han havde da paalagt Musikerne at møde i sort Tøj. Her skulde der ligeledes komme en Musiker fra København, og han, hvis Navn var Berg, mødte i lysegraa Benklæder til sort Frakke. Sørensen foreholdt ham, at han ikke kunde møde i en saadan Paaklædning, men Berg tog det fra den gemytlige Side og forsvarede sig med, at han ikke havde andet, men at det paa en Maade ogsaa var sorte Benklæder, hvilket han nu søgte at bevise ved at vende Bagen til og løfte Frakkeskøderne for derved at forevise en stor sort Lap.

Sørensen vilde dog ikke tage dette for gode Varer og tilbød at laane ham et Par sorte Benklæder.

— Men du maa love mig, at der ikke sker noget med dem!

Dette lovede Berg. (Hvad der nu senere skete med Benklæderne, skal ikke her berettes).

I Turen, der foregik med Hest og Vogn, deltog ogsaa Chr. Thomsen, Roskilde, Jens Andersen, Havdrup, og Chr. August Hansen, Roskilde. Chr. Aug. Hansen fortæller morsomt om hin Morgen, da de forlod Ringsted efter at have spillet ved Fugleskydningen, og atter drog ad Roskilde til.

Da de naaede Ousted Kro, mente de ikke at kunne forsvare at køre forbi; det kunde jo ogsaa være rart med lidt Frokost, mente en og anden.

De fik nu her serveret stegt røget Flæsk, der var saa fedt, at det svømmede. En af Spillemandene fremkom med det barokke Forslag, at hver af dem skulde spise to Spiseskefulde af det smeltede Fedt, og den, som ikke kunde det, skulde give en Omgang til hele Selskabet. Forslaget blev enstemmigt vedtaget. Berg taalte ikke denne Kur, og Skæbnen var ham her ugunstig.

Ogsaa et andet lille morsomt Træk fortælles fra Th. Sørensen Dage.

Der skulde engang være en stor Fest i Herthadalen, hvortil Sørensen skulde levere et Orkester paa 12 Mand, og hvortil der krævedes lidt finere Musik.

En af Egnens Spillemand, der var Tubablæser, men kun maadelig, bad Sørensen om ogsaa at komme med ved denne Lejlighed, men fik Nej. Imidlertid bad han saa mindelig for sig, om han dog ikke maatte faa Lov at være med ...

— Nu ja — sagde Sørensen — saa skal du faa Lov at komme med, men paa den Betingelse, at du ikke giver en Lyd fra dig! Du maa lade, som om du blæser, men vover ikke at blæse en Lyd. Jeg vil ikke høre en Tone.

Spillemanden lovede det og var tilfreds med denne Afgørelse.

Chr. Sørensen fortæller ogsaa, hvorledes hans Far engang for mange Aar siden var engageret til at spille ved en Mindeafsløring i en af Omegnens Kirker for Sognets faldne Krigere sammen med Egnens Spillemand. Der var 9 at tage Hensyn til, og allesammen spillede de Klarinet, men man mente, at det nok kunde gaa alligevel — det gik naturligvis forfærdeligt.

Sørensen, der var kørende med Hest og Vogn den lange Vej, var blevet noget forsinket og naaede først Byen, efter at de andre havde begyndt at spille. Allerede inden han kom til Byen, hørte han nogle forunderlige Hyl og saa nu til sin store Forbavselse den halve Landsby drage i Procession paa Vej til Kirken med de 9 gæve Klarinetblæsere i Spidsen til Tonerne af den gamle Salme »Vor Gud han er saa fast en Borg« — Musikerne havde misforstaaet Situationen; deres Hovedopgave var at spille denne Salme ved Afsløringen, men de havde opfattet det saaledes, at Salmen skulde spilles som Sørgemarsch. Sørensen skyndte sig at slutte sig til Spillemandene, men da det næsten ikke var ham muligt at opfatte, hvad der blev spillet, saa frygteligt lød det, henkastede han til den nærmeste Musikanter:

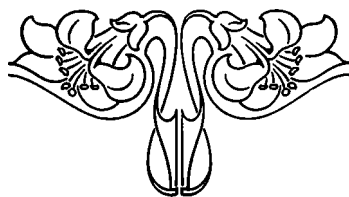
— Hvad er det dog, I spiller?

— Ved det ikke! Ved det ikke! svarede denne og fortsatte med udspilede Kinder sin Marsch.

Disse gæve Spillemand afsluttede denne Højtidelighed ved et mægtigt Sold hos Byens Smed.

Th. Sørensen døde den 14. April 1911, 66 Aar gl.

Den sidste Arvtager af den gamle Stadsmusikant i Roskilde, hvis Slægt har præget Byen gennem fire Generationer, er nuværende Musikdirektør Chr. Sørensen.

JAKOB SPILLEMAND

VETTERSLEV

Den Spillemand snapped' Fiolen fra Væg
;: og gik til den grønne Skov ;:
Hej, Piger smaa, en Dans skal I faa,
den Gamle han gav jo Forlov.
En fejende Dans med Per eller Hans,
saa godt, som det kan falde.
Jeg spiller for én, jeg spiller for to,
jeg spiller for hver og alle.

Holger Drachmann.

Der levede paa Ringstedegnen i første Halvdel af forrige Aarhundrede et Par af Datidens mest særprægede Spillemandstyper — Jakob Christensen, Vettterslev, og Lars Nielsen, Fjenneslevmagle.

Jakob Christensen — i daglig Tale kaldet »Jakob Spillemand« — blev født 25. Marts 1804 og var Fader til to af Midt-sjællands mest kendte Musikere fra forrige Aarhundrede, fhv. Musikdirektør P. Jakobsen, Sorø, der endnu lever, 96 Aar gammel, og afdøde Christen Jakobsen, Vettterslev.

Jakob Spillemand var i mange Aar Egnens skattede Musikant ved Bondegilderne og var en udpræget Type paa den gamle Bonde; selv havde han en lille Gaard, foruden at han dyrkede Musikken.

Der fortælles mange morsomme Historier om ham, naar

han spillede til Gilderne paa Bøndergaardene. — Var der f. Eks. nogle af de dansende, som ikke fulgte hans Musik, holdt han pludselig op med at spille og raabte myndigt: — »Holdt, I der henne — I er ikke i Takt! — Vil I se, at I kommer i Trit? —

Jakob Christensen

En—to—tre! En—to—tre!« — og saaledes blev han ved, til han fik dem i Takt; lærte dem at danse, naar de ikke rigtig kunde, blev ofte vred, skældte ud, og undertiden faldt der et Slag af Violinbuen — spillede saa atter videre; han kunde ligefrem ikke spille, naar ikke alle var i den rigtige Takt. — Chr. Jakobsen har engang fortalt en lille, morsom Historie om sin Far og Lars Nielsen, Fjenneslevmagle. —

Jakob Spillemand fik engang et Brev fra Lars Nielsen, hvori denne anmodede ham om at komme over og hjælpe ham at spille til et større Gilde og

bad ham om at tage en Klarinet med til ham; men det skulde være en B-Klarinet. (Jakob Spillemand skulde selv traktere en Es-Klarinet.) Da Jakob Spillemand modtog denne Besked, hentede han omtalte Klarinet ned fra Loftet, hvor den i længere Tid havde været opbevaret ved en Hanebjælke og var derfor saa tør, at den var ved at skille ad. Samme Klarinet blev nu lagt i en Spand Vand og laa der nogle Dage og skulde nu efter denne Kur være i Orden til Lars Nielsen.

Christen Jakobsen, som den Gang kun var en stor Dreng, men ogsaa var med at spille ved denne Lejlighed, fortalte om dette morsomme S sammenspil. Omtalte Klarinet vilde desværre ikke sige noget; om det var Klarinettens eller Spillemandens Skyld, skal være usagt — »Bu—bu—bu« var alt, hvad man

hørte fra Lars Nielsen. — Disse to Klarinetblæsere skulde have været noget af det kosteligste at høre.

Jakob Spillemands Hjem var et Samlingssted for Egnens Gilder, Danseskoler m. m. Musikerne holdt jævnlige Prøver her i Forbindelse med begge Sønnerne, og det var en stor Sorg for den gamle, at han ikke maatte være med ved disse Prøver, men dertil var han jo for lille — som Sønnen, P. Jakobsen, udtrykte sig. — Han følte sig meget fornærmet over denne Til-sidesættelse.

Jakob Spillemand var i sine Velmagtsdage ved sin stoute Skikkelse, sin myndige Optræden, der skabte ham Respekt, og ved sit Spil en værdig Repræsentant for den gamle Folkemusik, denne, hvori vi ejer en Rigdom, et Kildevæld af Livsglæde, som den moderne Musik aldrig vil formaa at give.

Jakob Spillemand var her en Mester.

En sjælden, gammel Nodebog, indbunden i Skind og med Navn »Jakob Christensen, Vetersløv, 1847« — indeholdende over 1000 Dansemelodier lige fra vore ældste Folkedanse, hvoraf flere antages at være omtrent 200 Aar gamle, og til H. C. Lumbyes Danse — findes endnu i Familiens Eje og er velvilligt overladt mig af Fru Christiansen, Toftegaard, Hømb, der er Sønnedatter af den gamle Landsbymusikant.

Denne interessante gamle Nodebog, hvoraf de første 800 Danse er nedskrevet af Jakob Spillemand selv paa hjemmelavet Nodepapir, og hvor første Datering begynder 30.—4.—1844 (ca. 400 Danse er nedskrevet før den Tid), indeholder et Stykke Historie. I Slutningen af Bogen møder man flere af Midtsjællands kendte Musikernavne fra Midten af forrige Aarhundrede. — Kompositioner af Hans Thomsen, Øde Førslev — Niels Hansen, Ørslevvester — Hans Jakobsen, Farringløse — P. Jakobsen, Sorø, m. fl.

Man ser nu senere, at det er Sønnerne, der præger Bogens Indhold, først P. Jakobsen, senere Chr. Jakobsen.

Jakob Spillemand var saaledes i Besiddelse af et stort Repertoire. — At en Landsbyspillemand kunde møde med 1000 Numre — og hvor mange havde han saa i Hovedet? — var vel

nok enestaaende, i Særdeleshed naar man tager i Betragtning, at Landsbymusikanterne — i dette Tilfælde 100 Aar tilbage i Tiden — i Almindelighed ikke kendte Noder, men lærte Melodierne af hinanden fra den ene Generation til den anden.

Med Jakob Christensen forsvandt én af vort Folkelivs ejendommeligste Skikkelser. Han døde den 16. Juni 1881, 77 Aar gl.

MUSICUS LARS NIELSEN

FJENNESLEVMAGLE

Lars Nielsen, Fjenneslevmagle, — hvis Slægt endnu saavel som Jakob Christensens Slægt er tilknyttet Ringstedegnen (Musiker Julius Jørgensen, Ringsted, er saaledes Dattersøn af Lars Nielsen) — omtales endnu som en af Datidens mest ejendommelige og morsomme Spillemandstyper, men en myndig Herre. Han bar Tilnavnet »Bromme-Lavs«, dette, fordi han engang havde boet i de saakaldte Brommehuse i Torped.

(— De gamle Spillemand havde næsten alle et Tilnavn, saaledes møder man her paa Ringstedegnen følgende pudsige Tilnavne: — »Bro-Christoffer« — »Chr. Nielsen med de strikede Bukser« — »Høje Nord« — »Peder Trille« og fl. a.).

Lars Nielsen var udpræget Landsbymusikant, men satte en stor Ære i, naar han ved enkelte Lejligheder spillede paa Ringsted Raadhus. Dette var til stor Ærgrelse for Egnens finere Musikere, og disse lagde alle mulige Hindringer i Vejen for Lars Nielsen og regnede ikke denne Bondespillemand for noget. Dog maatte de underordne sig ham, naar de ved Gilderne spillede sammen med ham og her mødte frem med deres Noder. — »Væk med det Skidt! — sagde Lars Nielsen — »ingen Noder her!« — Og naar saa omtalte Musikere vilde æde ham ud af Byen — som de udtrykte sig —, da blev Lars Nielsen vred og bed fra sig; han var ikke bange for at gaa til selve Konferensraad Harhoff

— Byens strenge og egenmægtige Borgmester —, naar en Kamp skulde tages op.

Han opnaede en Gang Tilladelse til at afholde et Bal paa Raadstuen Løverdagen den 5. Juni 1856, hvor han flot erklærede at ville skænke det forventede Overskud til Ringsted Fribolig, som paa Konferensraadinde Harhoffs Initiativ blev stiftet i nævnte Tidsperiode og havde hendes store Bevaagenhed.

Lars Nielsen.

Lars Nielsen følte dette som en stor Ære, da en saadan Tilladelse til dette og lignende Formaal almindeligvis kun blev givet til Byens Honoratiories.

Mange morsomme Træk fortælles om Lars Nielsen, naar han spillede til Gilderne sammen med Egnens andre Spille-mænd — Gamle Chr. Nielsen fra Benløse — Jakob Nielsen og fl. a. — Jakob Nielsen var

senere i mange Aar en kendt Musiker i Ringsted og var endog i en Aarrække Byens Musikdirektør.

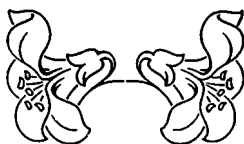
Han var kendt for sin pudsige Bemærkning ved Gilderne, naar han havde spillet sidste Dans: — »Saa, nu putter vi Grisen i Posen!« — Hermed mente han Violinen og Kalveskindsposen.

Lars Nielsen, der var en dreven Kortspiller, spillede da gerne Kort med de andre Musikere ved enhver given Lejlighed. Undertiden var de borte fra Hjemmet i flere Dage, naar de spillede til Gilderne, og naar de var paa Hjemturen, f. Eks. fra Sorøegnen, hændte det ofte, at de bankede Kælderpiggen i Kребse-kroen op og her fortsatte Kortspillet. (Kребse-kroen laa dengang ved Skoven ved Tuel Sø, ved Landevejen Sorø—Ringsted, og nedlagdes 1880.) Lars N. vandt som Regel de andres Penge:

naar de saa atter skulde begive sig paa Hjemturen, sagde Lars Nielsen, som var Køretøjets Ejer: — »Nu kan I to Stoddere sætte jer om paa Bagsædet! I har jo ingen Penge!«

Det hændte ogsaa de samme gæve Spillemand, at de paa saadanne Hjemture faldt i Søvn paa Vognen og lod Hesten skøtte sig selv, indtil denne fandt paa med Vogn og de sovende Spillemand at begive sig over paa den anden Side af Vejgrøften, efter lykkelig at være kommen over denne ved én eller anden Overkørsel, og give sig til at græsse paa en Kløvermark eller Rugmark.

Lars Nielsen, der ogsaa var en kendt Handelsmand, blev født i Torped 1812 som Søn af Niels Jakobsen og døde den 26. August 1899, 87 Aar gl.

ERINDRINGER

OM DE GAMLE SKELBY-MUSIKANTER

HANS OLSEN, WILKEN RASMUSSEN OG OLE HANSEN
— BRYLLUPPET PAA SKELBÆKSGAARDEN

Musicus Hans Olsen, Skelby, — Læremesteren for de fleste af Midtsjællands Musikere fra Midten af forrige Aarhundrede — blev født i Skelby den 25. April 1824 som Søn af Husmand Ole Sørensen og Hustru, Maren Wilkensdatter, og var i mange Aar Midtsjællands mest kendte og ansete Landsbymusikant med en stor og omfattende Musikervirksomhed. — Man kan næsten sige en selvbestaltet Stadsmusikant. — Hans Olsen var den førende overalt paa Landet, naar der skulde opvartes med Musik, som det hed i gamle Dage, og han stod ofte som Indbyder til Egnens Fester.

Foruden sin Virksomhed som Musikant var han ogsaa Indehaver af et Maltgøreri og et mindre Bryggeri. En anden og meget betydelig Del af hans Virksomhed bestod i Udlejning af Dansetelte etc. — Det var iøvrigt meget almindeligt i gamle Dage, at en førende Musicus havde saadanne Telte til Publikums Disposition, og dette, i Forbindelse med Musikken, var saaledes en god Indtægt. — (Endnu træffer man denne Ordning hos enkelte af vor Tids Musikdirektører.)

Nærværende Uddrag af »Sjællands-Posten« for 31. Maj 1856 giver et lille Eksempel paa denne Del af Hans Olsens Virksomhed:

»Reinstrup-Skovbal.

Søndag den 8. Juli 1856 førstkommende afholdes Skovbal paa det sædvanlige Sted i Knudsvang ved Reinstrup, ved den bekendte Bøg.

Entreen til Dansen er for Herrer 1 Mk. 8 Sk., for Damer det Halve.

For Beværtning vil der blive draget Omsorg.
Skelby, den 31. Maj 1856.

Paa Komiteens Vegne:
H. C. Olsen,
Musicus.

En saadan Indbydelse til Skovfester med Hans Olsen som Indbyder saas jævnligt i den Tid.

Var det særlig flot, kunde man møde følgende Tilføjelse:

Det bemærkes, at der haves 6 a 7 Musici, og at Dansepladsen er belagt med Brædder.

Man ser saaledes, at det var en usædvanlig Flothed, naar Dansen foregik paa Bræddegulv.

Hans Olsen var en Hædersmand, siger de gamle paa hans Hjemegn. Hans Livsbane som Musikant blev paa en tragisk Maade brat afbrudt, idet han ved en Fest i Raunstrup Skov, hvortil han spillede, pludselig blev ramt af et apoplektisk Anfald og maatte fra den Dag af nedlægge Musikken og levede kun faa Aar derefter.

Efter at Hans Olsen saaledes maatte opgive sin Virksomhed som Musikant, førtes denne videre af hans Søstersøn, Wilken Rasmussen, Skelby, som var en af hans gamle Elever og mest benyttede Musikere.

Hans Olsen døde den 28. April 1881, kun 57 Aar gl.

— — —

Wilken Rasmussen blev ligeledes født i Skelby (den 17. Marts 1845), var tillige Urmager og var iøvrigt en — efter Datidens Forhold — dygtig Musiker, var bl. a. i en Aarrække tilknyttet Musikdirektør P. Jakobsens Orkester i Sorø og i mange Aar en kendt og skattet Musiker i Midtsjælland. — En Broder

til Wilken Rasmussen er nuværende Urmager, fhv. Musiker Vilh. Rasmussen, Svejtsærpladsen, Slagelse, der samtidig med nulevende Musiker Peter Falkenstein, Nansensgade 39, København, lærte Musikken hos Wilken Rasmussen.

(Vilh. Rasmussen ophørte i en ung Alder med at praktisere som Musiker, efter at han havde modtaget videre Uddannelse i København, men har siden i mange Aar privat deltaget i Musiklivet i Slagelse.)

I Hans Olsens og Wilkens Rasmussens Orkester deltog jævnligt flere af Datidens kendte Musikere, bl. a. Musikdirektør Hans Madsen, Sludstrup, Chr. Nielsen, Glasværket, der ogsaa var en af Egnens kendte Musikere, P. Pedersen, Reinstrup, der senere blev Musikdirektør i Ringsted, og som ligeledes var Elev af Hans Olsen, Jens Sørensen, Fuglebjerg, Chr. Jakobsen, Veterslev, og flere andre.

Wilken Rasmussen havde en morsom Interesse i at samle paa alle mulige gamle Instrumenter, ogsaa flere Aar efter, at han havde lagt Musikken paa Hylden, købte han saadanne, naar Lejlighed gaves, trods det, at han ikke havde det ringeste Brug for disse.

Fru Anna Christiansen Skelby, der er Datter af Wilken Rasmussen, fortæller et lille Træk om sin Far i den Anledning. Han havde en Gang ved en eller anden Lejlighed købt en Kornet, som han var blevet indtaget i (Wilken Rasmussen havde selv dyrket dette Instrument) og havde betalt denne med 50 Kr., hvilket var mange Penge den Gang. Da han nu kom hjem, var han ikke stolt af at skulle fortælle sin Kone om denne Handel — det var jo meget naturligt, at Fru Wilken Rasmussen ikke delte sin Mands Begejstring for disse Indkøb —, og han forsøgte nu at fortælle en Historie om, at han havde fundet nævnte Kornet i en Vejgrøft; dog denne Forklaring blev ikke taget for gode Varer, og han maatte nu gaa til Bekendelse.

Wilken Rasmussen døde den 13. April 1920, 75 Aar gl.

— — — —

Den sidste Arvtager af Hans Olsens Musikervirksomhed

var hans anden Søstersøn, Ole Hansen, Reinstrup Kirkeskov, som ogsaa var en af Hans Olsens mest benyttede Musikere og senere i flere Aar tilknyttet Wilken Rasmussens Orkester. Med Ole Hansen er de gamle Skelbymusikanter gaaet ind i den gamle Spillemands Saga.

Ole Hansen blev født den 12. September 1835 og døde i December 1919.

— — — — —
Der fortælles mange Historier om disse Skelby-Spille-
mænd, naar de f. Eks. om Morgenen kom kørende, sovende
paa Vognen, efter at have været ude at spille, indtagende de

Wilken Rasmussen Orkester.

(Billedet er fra Halvfjerdserne.)

Siddende fra venstre til højre: Wilken Rasmussen, Skelby. Ole Hansen, Reinstrup Kirkeskov. Hans Madsen, Sludstrup. P. Pedersen, Reistrup. Staaende fra venstre til højre: Ukendt Navn (var fra Tyvelse). Ligeledes ukendt. Chr. Nielsen, Glasværket. Jens Sørensen, Fuglebjerget.

mest komiske Stillinger, og lod Hesten passe sig selv; dette var denne saa vant til, og Spillemandene fandt det ikke mærkeligt pludselig at vaagne op ved, at Hesten foretog en eller anden usædvanlig Manøvre og undertiden satte dem over for en mærkelig Situation.

Ved en saadan Lejlighed var Situationen dog ved at overraske dem:

En Morgenstund, da Skelbymusikanterne kom kørende hen ad Landevejen, som sædvanlig henfalden i Søvnens Arme, og passerede et Gadekær i en Landsby, fandt Hesten aabenbart, at det kunde være rart med en lille Forfriskning og begav sig i den Anledning ned til bemeldte Gadekær og vadede et godt Stykke ud. Endelig vaagnene Spillemandene, og til deres store Forbavselse opdagede de nu, at de holdt ude midt i Gadekæret.

Dette var dog lidt ud over det sædvanlige.

Ogsaa adskillige Gange har de paa deres Vinterture været indesneede i flere Dage.

— — — —

Mange drøje Ture maatte de gamle Spillemande tage; men ved saadanne Lejligheder var Spillemanden altid en velset Gæst og blev modtaget med Glæde af baade gammel og ung.

— — — —

Om Jens Sørensen, Fuglebjerg, fortælles der ogsaa en lille Historie.

Ved en Skovfest, hvortil han engang spillede, havde Søvnens ogsaa overvældet ham. — Muligt var der forud gaaet nogle søvndyssende Draaber inden for Vesten. — Paa Dansesalonens Musiktribune stod Jens Sørensen og gned paa sin Kontrabas. Pludselig faldt Bassen fra ham og gled ud paa Dansegulvet mellem de dansende. Jens Sørensen vaagnede op, bøjede sig forover og stirrede paa Bassen:

— Hvor F..... blev Bassen a'!

Øjenvidner til denne Scene forsikrede, at det var noget af det kosteligste at se Spillemanden staa i denne Stilling med Buen i Haanden og med den største Forbavselse præget i sit Ansigt.

BRYLLUPPET PAA SKELBÆKSGAARDEN.

En Begivenhed, som skete paa Egnen for mange Aar siden, og hvorom Erindringen endnu lever imellem den ældre Slægt, er paa en tragisk Maade tilknyttet Hans Olsens, Wilken Rasmussens og Ole Hansens Navne.

Aaret 1861 var der paa Skelbækgaarden i Reinstrup et stort Bryllup, der varede i 2 Dage, og mærkeligt var det, at Bruden forud havde udtalt, at dette Bryllup skulde der komme til at gaa Ry af viden om. Dette skete ogsaa, omend paa en anden Maade, end Bruden havde tænkt sig.

Fru Anna Christiansen har venligst meddelt mig en kort Beretning om dette storslaaede Bryllup, som fik en brat Afslutning, idet Gaarden nedbrændte midt under Festlighederne.

Det var paa Gildets 2. Dag, sent paa Natten, flere af Gæsterne var gaaet til Ro. Spillemandene var inde at spise. Dansen foregik i et Dansetelt, og der havde Musikerne lagt deres Instrumenter. Ilden opstod i Danseteltet, der paa dette Tidspunkt var tomt. Da Ilden opdagedes, blev der stor Uro, Folk sprængte Døre og Vinduer. Nu gjaldt det om for Spillemandene at redde deres Instrumenter. Ole Hansen forsøgte at krybe igennem Spisekammervinduet, men dette var saa lille, at han tog hele Vinduet med sig og flængede sine Benklæder, men naede dog at redde sin Violin; derimod lykkedes det ikke at redde de andre Instrumenter.

Man forstaar, at denne Begivenhed satte dybe Spor hos Egnens Befolkning og ingenlunde heller var af ringe Betydning, hvad Tab af Værdier angaar.

I gamle Dage var det almindeligt, at Naboer hjalp hinanden ved saadanne Lejligheder, og det fortælles saaledes, at Folkene paa Skelbæksgaarden hos Gaardmand Ole Pedersen havde laant Glas, Porcelæn, Sølvtøj, Stole og Borde, ja, om det saa var Døre og Vognbunde havde de laant til at anvende som Borde, alt dette brændte, og som Bruden forud havde udtalt: Brylluppet paa Skelbæksgaarden gik der Ry af viden om.

MUSIKDIR. CHR. JACOBSEN RINGSTED

Den første Musikdirektør af Betydning, som omtales i Midtsjælland i Midten af forrige Aarhundrede, var Chr. Jacobsen, Musikdirektør i Ringsted (ogsaa kaldet den fine Chr. Jacobsen), der gennem en Aarrække havde et anset Navn som Leder af et — efter Datidens Forhold — udmærket og vel sammenspillet Orkester, der bestod af 12 à 14 af Midtsjællands bedste Musikere, og var Stifter af det første virkelige Orkester paa Sjælland, uden for København, og som paatog sig den Opgave at føre Orkestermusikken frem for Publikum. Hidtil var det kun Militærmusikken, der var selvskreven til denne Opgave.

Et fortrinligt Balrepertoire havde disse Musikere, udelukkende skrevne Danse af H. C. Lumbye, Strauss o. fl. a. — Partitur til disse Danse udlaantes fra København imod en Afgift og gik fra Mand til Mand til Afskrivning. Hver Musiker havde til dette Arbejde sine bestemte Dage at raade over, og det blev omhyggeligt noteret, naar han modtog Partituret, og naar han atter skulde aflevere det til den næste.

Chr. Jacobsen og hans Orkester omtaltes den Gang som et fint og anset Selskab, og han blev saaledes Banebryderen for den egentlige Orkestermusik paa Sjælland uden for København. Dette Selskab gav jævnligt Koncerter i flere af Sjællands Købstæder, og disse omtales endnu blandt den ældre Slægt som noget, der hævdede sig over det almindelige efter Datidens

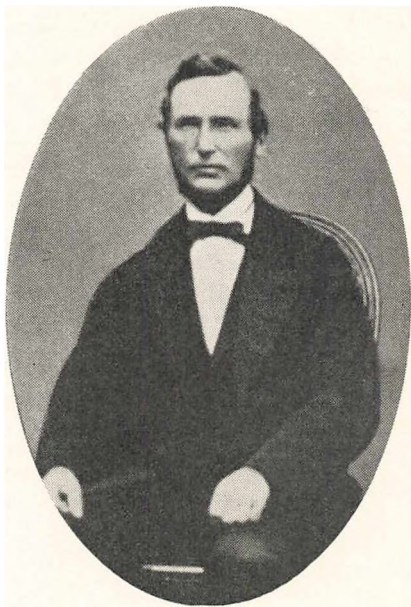
Forhold. En stor Ære var det for nævnte Selskab, at det af daværende Lensgreve Frijs, Frijsenborg, blev engageret til at spille ved en Række Fester, som blev afholdt i nogle af de jyske Byer, bl. a. Horsens og Randers, i Midten af forrige Aarhundrede i Anledning af Bøndergaardenes Overdragelse til fri Ejendom.

Chr. Jacobsen blev født i Hømb ved Ringsted den 13. April 1828 paa en gammel Bondegaard, som tidligere laa ved Englerup Mølle, og var Søn af Gaardmand Jacob Hansen; han fik en særdeles god Uddannelse, der var forud for sin Tid. Sin første Undervisning modtog han af en Landsbymusikant i Sigersted, kom derefter til at aftjene sin Værnepligt i Glückstad, hvor han samtidig hos en daværende fransk Organist fik Undervisning i Violin og Musikteori, fortsatte saa videre i København med at tage Undervisning, bl. a. Musikteori hos kgl. Kapelmester, Professor Pauli,

og blev omtalt som en særlig dygtig Violinspiller. Der fortælles, at flere af Datidens Musikere kom langvejs fra for at høre ham spille.

Desværre døde denne for sin Tid saa dygtige Musiker i en ung Alder, idet han kun blev 44 Aar gammel. Han levede sine sidste Aar som Gæstgiver i Ringsted under triste Forhold efter at have nedlagt Musikken og døde den 26. April 1872.

Efter at Chr. Jacobsen havde trukket sig tilbage som Musikdirektør, delte Selskabet sig i to Orkestre, hvoraf P. Jacobsen som Leder af det ene Orkester i nogle Aar virkede paa

Chr. Jacobsen.

Ringstedegnen, medens Grundstammen af Orkestret fortsatte paa Sorøegnen under Vilh. Hallings Ledelse. Vilh. Halling, der var en af Orkestrets bærende Kræfter, var en særdeles dygtig Musiker og var bl. a. anset som en udmærket Kornettist og blev omtalt som en af de førende inden for Musiklivet i Sorø.

Der hengaar nu for Midtsjællands Vedkommende en Menneskealder, inden dette Arbejde, som Chr. Jacobsen paabegyndte under Datidens beskedne Forhold, atter blev optaget, indtil i Begyndelsen af dette Aarhundrede den unge Musiker og senere saa velkendte Musikkdirektør H. Chr. Jensen møder frem som Banebryder for et stort og rigt Arbejde, der for Provinsens Vedkommende ligefrem danner Epoke i dansk Musikliv.

Omend dette Arbejde som Chr. Jacobsen paabegyndte, var af mere beskednen Art i Forhold til Nutiden, maa man dog ikke underkende dets Betydning, og der staar endnu den Dag i Dag paa Ringstedegnen en vis Glans om Navnet Chr. Jacobsen, Hømb.

Blandt de Musikere, der var knyttet til Chr. Jacobsens Selskab, kan bl. a. nævnes Hans Thomsen, Førslev, der omtales som en udmærket Violinspiller, Hans Jacobsen, Farringløse, Jens Andersen, Alsted, P. Jakobsen, Vettterslev, Peter Sørensen, Tyvelse, Niels Hansen, Ørslevvester (denne blev omtalt som en dygtig Klarinettist), Vilh. Halling, Sorø, og Jacob Jensen, Fjenneslev. Ligeledes spillede daværende Musikkdirektør Niels Albrechtsen, Slagelse, ofte i dette Orkester.

Midtsjællands Provins-Orkester 1875.

De fire Musikere, som sidder i første Række, fra venstre til højre: P. Jakobsen, Sorø, Jacob Jensen, Fjenneslev, Vilh. Halling, Sorø (Leder), Jens Andersen, Alsted, samt Peter Sørensen, Tyvelse, senere Aasø (det lille Billede), der paa Grund af Sygdom ikke kom med paa det store, dannede Grundstammen i Chr. Jacobsens Orkester.

Siddende yderst til højre: Jacob Jørgensen, Fjenneslev.

Staaende fra venstre til højre: De to første er ukendte, Nr. 3 Niels Nielsen, senere Gæstgiver i Ringsted. Yderst: Hans Engelbreth (denne rejste senere til Amerika).

ERINDRINGER OM MUSIKER PETER SØRENSEN, AASØ

I ANLEDNING AF 100 AARSDAGEN FOR HANS FØDSEL
1833 — 22. APRIL — 1933.

For Hundrede Aar siden — den 22. April 1833 — fødtes forlængst afdøde Musiker Peter Sørensen, Aasø, som Søn af Husmand Søren Christoffersen, Tybjerg Skov.

Peter Sørensen, der senere blev min Morfar, og hvis Liv blev rigt paa Oplevelser, var indtil sit 29. Aar knyttet til sin Fødeegn og gik under Navnet »Peter Tybjerg«. Han bosatte sig derefter i Tyvelse og maatte her bringe det tunge Offer at forlade Hustru og Barn for at deltage i Krigen 1864. Derefter havde han fra 1876 sit Hjem i Aasø og var i 35 Aar, indtil sin Død, tilknyttet denne Egn og omtales endnu her af den ældre Slægt som en af Glumsøegnens mest oplyste og ansete Mænd fra det forrige Aarhundrede.

Det skete saaledes hyppigt, at man søgte Assistance hos »Peter Sjøern«, som han i daglig Tale senere blev kaldt, naar et Andragende eller lign. skulde skrives (min Morfar havde en meget smuk Haandskrift), eller naar der skulde opsættes et juridisk Dokument (der var jo langt til Sagfører), og naar saa dette — behørigt stemplet — blev forelagt og paategnet af den gamle Sognefoged Niels Pedersen, Aasø — afdøde Overlærer

Vilh. Pedersens Far, Haslev —, var dette at betragte som lovgyldigt (den gamle Sognefoged havde iøvrigt ogsaa været Musiker i sine yngre Dage).

Min Morfar bevarede Kærligheden til Musikken lige til sin Død og omfattede Spillemandstiden fra sine unge Dage med stor Interesse.

I den ældre Spillemandstid maatte Musikerne ofte gaa flere Mil i al Slags Vind og Vejr, naar de skulde ud at spille til Gilderne i de gamle Bøndergaarde, f. Eks. i Fastelavnstiden spillede de indtil 14 Nætter i Træk, undertiden til Solen skinnede ind ad Vinduerne.

Han fortalte stilfærdigt og beskedent om de bedste af hans Manddomsaaar, hvor han som Fløjtespiller i Chr. Jacobsens Selskab deltog i Provinsens Musikliv, om de fine Baller paa Ringsted Raadstue og paa Sorø Akademi, og naar de spillede til Festerne paa de store Herregaarde og til Koncerter i Midtsjællands Købstæder.

I sine Erindringer fra sin Soldatertid i Rendsborg 1856, hvor han var Reservemusiker og spillede med i det derværende Militærorkester, fortæller han, at han efter endt Tjenestetid blev tilbudt Plads i Orkestret, men foretrak at rejse hjem.

Peter Sørensen,
Hornblæser ved 16. Reg., 8. Komp.
(Billedet er taget under Krigen 1864.)

Ogsaa sine Minder fra Krigen, hvor han var Reserve-Hornblæser, omtaler han i Breve fra den Tid. En Dagbog, som han omhyggelig førte under hele Krigen, taler ligeledes sit eget alvorsfulde Sprog.

Dog — der kunde ogsaa indtræffe Lejligheder under denne tunge Tid, hvor der blev Brug for en Spillemand, og hvor Violinen maatte frem. Denne, en herlig, henved 200 Aar gl. tysk Mester-Violin, havde han med sig under Krigen (er nu i min Besiddelse).

Saaledes fortæller han i et af sine Breve, dateret Grumby den 25. Januar 1864: »Allerede for flere Dage siden var der af nogle Personer med Assistance af Officererne arrangeret en Aftenunderholdning med Komædie, Dans og Punchegilde for Kompagniet, hvor jeg skulde udføre Musikken. Alle Forberedelser blev gjort og indrettet brillant, og vi skulde netop holde Generalprøve lige i Aftenstunden, da vi pludselig blev alarmeret og skulde øjeblikkelig stille i marchfærdig Stand. Nu troede vi jo, at Tyskerne allerede var i Frem-march, men Gud ske Lov, det hele var kun blind Alarm, for-modentlig vilde de prøve, hvor hurtigt de i saa Tilfælde kunde faa os i Tøjet. Efter en Times Forløb fik vi Lov til at træde af og skulde saa begynde Lystigheden, og jeg tror, at enhver, som var til Stede, morede sig meget godt. Jeg for mit Vedkommende morede mig meget, endskønt jeg arbejdede hele Tiden, men det er dog en Fornøjelse, at man ved en saadan Lejlighed ser, hvorledes Officererne morer sig iblandt de menige, ganske som vi alle var lige, ja det dreves endog saa vidt, at en Løjtnant udklædte sig som Dame og spillede flere Roller.«

Om min Morfar fortælles et Par morsomme Træk. Han havde altid meget let ved at falde i Søvn, og det er blevet mig fortalt, at han, naar han i Fastelavnen, Nat efter Nat, sad ene paa sin Stol i en Krog i Øverstestuen og spillede til Dans, da ofte delvis faldt i Søvn og spillede den samme Melodi i en Uendelighed, og at de dansende undertiden maatte give ham et Dunk i Ryggen for at faa ham til at holde op.

Ligeledes fortælles der om ham, naar han havde spillet i

Sorø og var paa Hjemturen, at han da ofte faldt i Søvn paa Vognen og lod Hesten passe sig selv. Hjemturen foregik gennem Sorø Akademis Skove og som Regel paa et Tidspunkt af Morgenstunden, hvor Skovarbejderne havde begyndt deres Dagværk; og disse, som kendte ham, morede sig ofte ved at standse Hesten, naar de saa, at han kom kørende sovende paa Vognen. Han kunde da, uden at ane Uraad, finde sig selv holdende stille midt paa Landevejen i Skoven. (Det skal dog siges til min Morfars Ros, at det ingenlunde var Spiritus, der var Aarsag til, at han faldt i Søvn, da han aldrig nød Spiritus.)

Et andet lille Træk beretter om, hvorledes han engang var ved at sætte Livet til en Nat, da han var paa Hjemturen efter at have været ude at spille.

Han havde en bidende kold Vinterdag spillet ved en Vaabenbroder-Begravelse i Ringsted og samme Dags Aften til et Bal paa Raadhuset, hvorefter han med Tenorhornet hængende over Ryggen og medbringende sin høje Hat til Fods begav sig til sit Hjem paa Tyvelse Mark. Han søgte en nærmere Vej over Markerne, men skulde her over Susaaen, som var tilfrosset med Undtagelse af en Rende midt i Aaen; han vilde nu forsøge at springe over denne, men faldt i Vandet lige til Halsen, og kun ved et Mirakel reddede han Livet.

Efter dette iskolde Bad frøs hans Tøj aldeles stift, og man kan tænke sig, at det har været en drøj Tur for ham Resten af Vejen. Tenorhornet reddede han, men den høje Hat forsvandt med Strømmen.

Peter Sørensen var efter sin Tid en dygtig Musiker og omtales af de gamle Musikere som en udmærket Fløjteblæser. Han var i Besiddelse af en rig Kompositionsevne og havde en særlig Evne til at improvisere paa Violinen. En Blanding af Vemod og Livsglæde prægede disse Melodier; desværre blev ikke ret mange nedskrevet, og de er saaledes gaaet tabt. Men han har dog nedskrevet en Del af sine Kompositioner, deriblandt flere udmærkede Dansemelodier. (Han har bl. a. ogsaa komponeret Musikken til en lille Vaudeville »I Kroen«.)

Peter Sørensen døde den 14. Marts 1911, omtrent 78 Aar gl.

ET BESØG HOS DEN 96-AARIGE MUSIK- DIREKTØR P. JAKOBSEN, SORØ

Paa Sorø hyggelige Alderdomshjem bor en af vore gamle Spillemand — maaske Landets ældste — fhv. Musikdirektør P. Jakobsen, Sorø, hvem jeg besøgte i Anledning af hans 96-aarige Fødselsdag den 18. April 1933. »Spillemand« tør jeg næsten ikke sige om den før saa ansete og myndige Musikdirektør!

Mit Besøg hos denne ejendommelige gamle Musiker var for mig en Oplevelse. Man gribes uvilkaarlig af en egen Stemning, naar man staar over for et Menneske, der har henvend 100 Aar bag sig, og som fremdeles har sine Aandsevner i Behold. Den gamle Musikdirektør besidder endnu sin kendte Myndighed, fælder resolut sin særegne og bestemte Dom over de ham stillede Spørgsmaal, giver straks sine skarpe og undertiden vittige Svar, der altid var saa karakteristisk for denne Mand i hans Velmagtsdage.

Han er stolt over at have levet og virket i en Tid, hvor der skulde arbejdes.

»Nu er der ingen, der gider bestille noget«, siger Jakobsen. »Nej! I min Tid maatte vi arbejde, og jeg selv, jeg kunde bestille noget! Jeg spillede Violin, Bratsch, Violoncel og Kontrabas, blæste Althorn, Basun og Tuba og instrumenterede selv mit Balrepertoire.«

(Det skal indrømmes, at Jakobsen virkelig kunde spille paa alle disse Instrumenter, og for de fleste af Instrumenternes Vedkommende endda udmærket. Jakobsen var en af Datidens dygtigste og mest alsidige Provinsmusikere og en udmærket Dansekomponist, var i Besiddelse af en praktisk, god teoretisk Viden og har komponeret mange fortræffelige Danse.)

»I den Tid, vi spillede i den fine Chr. Jacobsens Selskab i Ringsted — det var Musik!« — siger Jakobsen. »Vi indstuderede alt omhyggeligt, Stemme for Stemme, og vi kunde spille allesammen, men hvad kan Musikerne nu?«

— Jeg tillod mig nu i Beskedenhed at indskyde en Bemærkning om, at Musikerne i vore Dage ogsaa nok kan spille, men det lyder kort og bestemt fra den gamle Musikdirektør: »Noget elendigt Skidt!« Og nævner jeg en eller anden af de gamle Musikere, som af andre var rosede omtalt, men som ikke stod i Jakobsens Favør, lyder Svaret atter kort: »Nej, det var skidt! — Noget indbildsk Skidt!«

Jakobsen fortæller ogsaa om, at han som Medlem af Chr. Jacobsens Selskab var med paa den førnævnte Jyllands-Tourné. Jeg spørger, hvorledes det gik til, at der skulde Musik fra Ringsted.

»Jo«, siger han, »Musikerne i de jyske Garnisonsbyer laa nede i Slesvig-Holsten og var endnu ikke trukket tilbage efter Krigen 1848—50. Grev Frijs havde da hørt os spille ved en Fest paa en af de store Herregaarde her paa Sjælland, hvor Greven var Gæst, hvorefter vi blev engageret til at spille ved disse Fester i Jylland. Vi var borte i 8 Dage. Om Dagen spillede vi paa Byens Torve og om Aftenen til Bal paa Raadhuset.«

(Da Jakobsen nævner disse Fester, erindrer jeg saaledes ogsaa, at min Morfar — Peter Sørensen —, der ligeledes den Gang var Medlem af Chr. Jacobsens Selskab, en Gang omtalte denne Begivenhed, hvilket var en stor Oplevelse for Musikerne.)

Videre fortæller Jakobsen pudsigt om, naar Musikerne holdt Prøver hjemme hos hans Far — Jakob Spillemand i Veterslev.

»Far var altid gal i Hovedet, naar vi holdt disse Prøver«, siger Jakobsen. »Han vilde jo være med, men det kunde han ikke, dertil var han for lille!«

Den gamle Musikdirektør tænder sin Pibe — han elsker at ryge. »Her skal du se en Pibe. Den er en Gang købt i Svejts; saadan en Pibe kan de ikke lave herhjemme! ... og denne Tobaksdaase har jeg selv lavet!«

Jakobsen fortæller ogsaa om sine Rejser i Sverrig, hvor han flere Gange har været paa Jagt, og om sine mange andre Oplevelser.

I sine unge Dage var Jakobsen ogsaa Instrumentmager og har selv bygget flere Violiner, var ligeledes i en lang Aarrække en anset og dygtig Pianostemmer, kendt over hele Sjælland.

P. Jakobsen blev født den 18. April 1837 som Søn af Landsbymusikant Jakob Christensen, Veterslev, og var i nogle Aar Ringstedegnens Musikdirektør, indtil han 1875 nedsatte sig i Sorø, hvor han gennem en lang Aarrække var knyttet til denne By og Egn. Her udførte han sin Manddomsgerning, hvor hans Navn var kendt i vide Kredse, var saaledes i mange Aar Sorø Akademis Musikdirektør ved festlige Lejligheder, ligesom han ogsaa var knyttet til Akademiets Danseskole, indtil disse Hverv for snart 20 Aar siden blev overdraget til Musikdirektør H. Chr. Jensen, Ringsted.

— Jeg forlod nu den gamle Kæmpe, der til Trods for hans

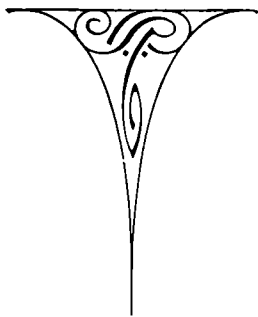
P. Jakobsens Orkester.

Paa foranstaende Billede ses siddende fra venstre til højre: Wilken Rasmussen, Skelby, Musikdirektør P. Jakobsen, Sorø, Hans Thomsen, Øde Førsløv, Vilh. Rasmussen, Skelby (Broder til Wilken Rasmussen, nu Ur-mager i Slagelse).

Staaende fra venstre til højre: P. E. Falkenstein (nu København, den Gang Elev hos Wilken Rasmussen), Niels Hansen, Herluftlille (kom senere til den kgl. Livgardes Orkester), Peder Pedersen, Reinstrup (senere Musikdirektør i Ringsted), Niels Jensen, Engelstofte, Chr. Nielsen, Holme-gaards Glasværk, og Chr. Jakobsen, Veterslev (Broder til P. Jakobsen).

— i mange Henseende — særegne Dom over Nutidens Musik og dens Musikere hjertelig takkede mig, fordi jeg havde besøgt ham. Han havde da — udtalte han — haft nogen at tale med.

Den gamle Musikdirektør sidder atter ene i sin Stue, forladt af sin Tid.

DEN GAMLE MUSIKDIREKTØR

Fhv. Musikdirektør Jens Christensen, Sorø, hører til en af vore ældste Spillemand og har forlængst passeret de fire Snese.

Jeg beder den gamle Musiker fortælle mig lidt om gamle Dage.

— Ja, hvad skal jeg fortælle, siger han beskedent; det, jeg med min Musik har udrettet, er ikke værd at omtale.

Store Sorger har gentagne Gange ramt hans Hjem, trods disse er der dog et mildt forsonende Skær over den gamle Mand. Med Interesse og Kærlighed har han dyrket Musikken helt op i sin høje Alderdom. Hans Orkester havde en god Klang. Flere af den ældre Slægt vil bl. a. huske Sommerkoncerterne i Hotel »Klubben«s Have. Paa Parnas har han leveret Musikken i over 40 Aar.

Trods sin Beskedenhed havde han i Virkeligheden ikke helt almindelige musikalske Evner, hans Musik var stærkt knyttet til den gode gamle Folkemusik.

Jens Christensen hørte i over en Menneskealder til Sorø-egnens mest kendte Skikkelser og havde som Musikdirektør et stort Virkefelt. Han blev som ung Musiker tilknyttet daværende Musikdirektør P. Jakobsens Orkester, Sorø, og virkede i 9 Aar i dette, indtil han selv i 1890 afløste Jakobsen, da denne trak sig tilbage.

Jens Christensen er født 1853 i Ørslevvester som Søn af daværende Landsbymusikant Lars Christensen, der levede fra

1809—1865, og er saaledes ud af gammel Spillemandsslægt. Hans Farfar, der var Ledvogter i Bjernede Skov og hed Christen Larsen, dyrkede ogsaa Musikken. En Broder til Jens Christensen var ligeledes Musiker og var meget musikbegavet, men døde kun 22 Aar gammel. Jens Christensens Slægt har næsten alle været i Besiddelse af gode musikalske Evner. Han fortalte om sin Far, at han ofte om Natten, naar han laa i sin Seng og ikke kunde sove, i Tankerne beskæftigede sig med Musikken, og naar han fik en Melodi i Hovedet, stod han op af Sengen, tog Violinen og gik frem og tilbage paa Gulvet og spillede, indtil han kunde huske Melodien.

Han spillede ogsaa Klarinet, fortalte Jens Christensen, men her var han ingen Mester. Kun een Melodi, en ejendommelig og morsom Dansemelodi, formaaede han at fremtrylle, og denne benyttede han saa ved alle givne Lejligheder, f. Eks. naar der skulde rides Fastelavn. Man var jo ikke forvænt i hine Tider.

Jens Christensen havde flere Læremestre. Han nævner da-værende Hans Sørensen, Sognefoged i Gyrstinge, Niels Hansen, Ørslevvester, Jens Andersen, Alsted. Oprindeligt havde hans Far truffet Aftale med Hans Thomsen, Førslev, om, at han skulde i Lære hos denne, men imidlertid døde Faderen, og Planen blev ikke gennemført.

Jens Christensen vil endnu mindes af den nulevende Slægt paa Sorøegnen, hvor han har nedlagt sin Manddomsgerning, som en af de sidste Arvtagere af »den gamle Spillemand«.

Endnu i vore Dage kan man glæde sig ved at høre Kompositioner af Jens Christensen, idet flere af hans Dansekompositioner jævnligt er udsendt gennem Radioen.

Redaktionssekretær Karl Elnegaard skrev i Sorø Folketidende ved Jens Christensens 80-aarige Fødselsdag den 30. Januar 1933 bl. a.:

— Som den stilfærdige og beskedne Mand, den gamle Musikdirektør altid har været, gjorde han ikke Fordring paa at komme i første Række. Det var ham nok at være en brugelig Musiker.

En Søn af Jens Christensen var afdøde Heinrich Seide

Christensen. Denne unge, meget talentfulde Musiker var en dygtig Klarinettist og Medlem af Casino-Teatrets Orkester i København. Han døde den 4. Oktober 1915, kun 25 Aar gl.

En Datter af Jens Christensen er Pianistinde Emma Seide Leth, der var gift med afdøde fhv. Regimentsmusiker O. S. Leth, Fredericia. Denne dygtige Musiker blev kun 39 Aar gl. og døde Nytaarsaften 1932, midt under sin Gerning.

Af forhenværende Musikere i Jens Christensens Orkester nævnes forlængst afdøde Jacob Jensen, Fjenneslev (en udmær-

Jens Christensens Orkester.

(Billedet er taget ved Amtmand Wedel og Hustrus Sølvbryllup.)

Siddende fra venstre til højre: Jens Christensen (Musikdir.), Jacob Jensen, Fjenneslev, Jacob Jensen, Slaglille, Lars Johansen, Fjenneslevmagle.

Staaende fra venstre til højre: Hakon Pedersen, Sorø, Heinrich Christensen, Sorø, A. Christensen, Sorø, N. P. Nielsen, Sorø.

ket Kornettist), nulevende N. P. Nielsen, Sorø, Jacob Jensen, Slaglille, Lars Johansen, Fjenneslevmagle (denne var en fortrinlig Basunblæser), ligeledes Chr. Larsen, forhen Tyvelse (en særdeles dygtig og alsidig Musiker).

AF SPILLEMANDENS DAGBOG

P. PEDERSEN — J. SCHEUERMANN — CHR. JAKOBSEN
— ET SØLVBRYLLUP

I.

Peder Pedersen, Ringsted — i daglig Tale kaldet Melhandleren, fordi han i en Aarrække var Indehaver af en Mel- og Grynhandel — var født i Reinstrup den 29. April 1846, hvor Faderen var Gaardmand.

P. Pedersen var Elev af Musicus Hans Olsen, Skelby, og var hele sin Ungdom tilknyttet hans Orkester og havde sit Ophold i Barndomshjemmet. — P. Pedersens gamle Søster, Enkefru Jacobsen, Ringsted Borgerstiftelse, fortæller fra sin Broders Ungdom, hvorledes han, der hele sit Liv igennem paa Grund af en Benskade maatte friste den Skæbne at færdes ved Stok og vanskeligt kunde gaa. Naar han f. Eks. ene skulde ud paa sine undertiden lange Spillemandsture, ofte mange Nætter i Træk, havde han en lille Hest, som han red paa, og for at sikre sig, i Fald han skulde falde i Søvn, fastgjorde han sig paa en særlig Maade til Hesten, saaledes at han ikke kunde falde af, lagde Armene om Halsen paa denne, hvilende Hovedet paa det trofaste Dyr, og kom da ofte saaledes, ført af Hesten, sovende til Hjemmet, der med aaben Port altid stod parat til at modtage de to Venner.

P. Pedersen kom til Ringsted 1870, hvor han nedsatte sig som Musikdirektør. Han var en dygtig Musiker, der i sin Ung-

dom særlig blev omtalt som en udmærket Fløjtespiller. Han havde et sjælden fint melodisk Øre, der reagerede for den mindste Mislyd, og da der jo ofte var rigeligt af disse, havde det til Følge, at saavel Musikerne som Eleverne som Regel maatte udvise stor Forsigtighed for ikke at blive sat i Rette.

P. Pedersen var tillige en meget søgt Musiklærer. En Række af gode Musikere er udgaet fra hans Skole, deriblandt flere af de Musikere, som i en Aarrække har hørt til H. Chr. Jensens faste Stab.

P. Pedersen havde to Sønner, som begge blev kendte Musikere, og hvoraf den ældste, afdøde Trompeter Vald. Pedersen ved 2. Dragonregiments Musikkorps i Næstved, var en af dette Orkesters bedste Kræfter. Yngste Søn er nulevende Musiker Hakon Pedersen, Sorø.

Peder Pedersen døde den 14. Novbr. 1907, 61 Aar gl.

II.

Johannes Clemens Emil Scheuermann, Ringsted, var født i Slagelse den 7. August 1857. Hans Far var Spindemester og var Bestyrer paa Slagelse gamle Kloster. Han lærte Musikken hos Hans Madsen, Sludstrup, og kom til Ringsted i Midten af Firserne, hvor han i nogle Aar ejede et Uldspinderi i Nørre-

P. Pedersens Orkester.

(Billedet er taget i Ringsted i Anledning af Kong Christian den 9. og Dronning Louises Guldbryllup den 26. Maj 1892.)

Staaende fra venstre til højre: Lars Rasmussen, Kongsted, P. Jensen, Reinemark, Hans Rasmussen, Kongsted, Jens Andersen, Ringsted, Anton Madsen, Pedersborg, Hans Hansen, Rosted, Chr. Jakobsen, Veterslev, Hakon Pedersen, Ringsted, Niels Jensen, Engelstofte, H. P. Hansen, Assingløse, P. Jensen, N. P. Nielsen, Sorø, Jacob Jørgensen, Fjeneslev, Chr. Jensen, Stenmagle.

Siddende fra venstre til højre: P. Pedersen, Musikdirektør, H. Petersen, Valsømagle, Fr. Serop, Veterslev, Chr. Nielsen, Benløse, Hans Frederiksen, Kværkeby.

Liggende fra venstre til højre: Niels Petersen, Valsømagle. Nr. 2 ukendt. Johs. Scheuermann, Ringsted.

gade. Scheuermann var i mange Aar meget populær. I Egnens Forsamlingshuse var han saa skattet, at ingen andre kunde erstatte ham. Naar Musikerne blev sendt ud at spille, og Scheuermann ikke selv var med, kunde disse være sikker paa at blive mødt af den høje Bestyrelse med følgende Udraab:

»Hvor er Scheuermann! Kommer Scheuermann ikke! Han havde bestemt lovet selv at komme!« —

Det var næsten ensbetydende med, at Musikerne godt kunde tage hjem igen.

Hvem husker ikke Scheuermann, naar Stemningen i Balsalen ikke rigtig vilde frem.

»Scheuermann, nu maa du synge lidt!« Og saa fulgte hans Glansnumre: »Saa skreg de Rasmus Olsen«, »Manden sagde til Konen« eller »Pirrevals fra Korsør til København«. Ingen kunde som han sætte Stemningen op i en Balsal.

Han var ikke den skolede Musiker, men havde en glimrende Rytme, som mangan en Musiker maatte misunde ham. Scheuermann kunde som faa klare en vanskelig Situation, f. Eks. da afdøde Hofjægermester Brun de Neergaard, Skjoldenæsholm, havde Sølvbryllup, og Scheuermann skulde levere Morgenmusikken og ingen Noder havde med. (En lille Kontrovers mellem Scheuermann og en af Musikerne — noget, som iøvrigt ikke hørte til Sjældenhederne — var Skyld i dette, idet vedkommende Musiker, der ved denne Lejlighed skulde medvirke og desuden medtage Noder, spillede Scheuermann det Puds at udeblive. Nævnte Musiker var Orkestrets Piccoloblæser; dette gjorde yderligere Sagen vanskeligere.) Denne Opgave blev løst paa den Maade, at de kun spillede et Par enkelte Numre, og da der fremkom en Bemærkning om, at det ikke var ret megen Musik, der vankede, gav han til Svar, samtidig med at han gjorde en bred Haandbevægelse: »Lidt, men godt!«

Scheuermann var Ringsted Bys sidste kommunale Tambour og vil af de ældre huskes, naar han ved givne Lejligheder stolt marcherede gennem Byens Gader, ødslende med sine Trommevirvler.

Johs. Scheuermann døde 30. Juni 1925 i en Alder af 67 Aar.

III.

Christen Jakobsen, Veterslev, blev født den 15. Oktober 1847 og var Søn af Jakob Spillemand, Veterslev. I sin Ungdom spillede han ofte i Hans Olsens Orkester, Skelby, og var i en Aarrække knyttet til Broderens Orkester i Sorø.

Senere blev han en af de førende Musikere paa Ringstedegnen ved alle store Fester inden for Landbostanden — Dyrskuerne, den i sin Tid saa berømte Oplysningsforening, D. F. B. i Ringsted o. fl. a. Chr. Jakobsen var i mange Maader en begavet Musiker med en sjælden udpræget harmonisk Evne. Det var en Nydelse at høre ham spille Sekond-Violin eller blæse en Althornstemme, han kunde endda gøre dette efter Gehør paa en ganske fortrinlig Maade; faa vilde kunne gøre ham det efter. De lidt ældre Musikere vil endnu huske Chr. Jakobsen, naar han efter endt Spilletid tog Plads ved det runde Bord i »Casino« i Ringsted sammen med Musikerne og, naar han havde faaet nogle Kaffeponche, skubbede Kopperne til Side, tog sig en frisk Skraa og fortalte gamle Spillemandshistorier.

Han døde i Marts Maaned 1925, 77 Aar gl.

— — — —

Disse tre Mænd, der samtidig var Ringstedegnens Musikdirektører, var ofte ret skarpe Konkurrenter og skaanede ikke hinanden. Naar de f. Eks. ved alle mulige Lejligheder hver især havde søgt at trykke Prisen ned og gjort hinanden saa mange Knuder som vel muligt, assisterede de bagefter hinanden ved samme Forretning. Det hændte ogsaa undertiden, at de ved et eller andet Drikkelag (dette var just ikke ualmindeligt den Gang) slog i Bordet og svor hinanden Hævn. Trods disse Episoder, der hørte med til Livets Gang, var de hver for sig i en Menneskealder Egnens førende Musikere.

— — — —

Flere kendte Musikere fra den Tid var tilknyttet P. Pedersen, Scheuermann og Chr. Jakobsen. Saaledes kan nævnes forlængst afdøde Jens Andersen, Ringsted, der var en fin Basunblæser, Brødrene Hans og Niels Petersen, Valsømagle (Hans

Petersen, senere Møller i Gyrstinge, nu Kontrollør ved Tivolis Rutschebane, og Niels Petersen, nu Gaardejer i Merløse). Ligeledes kan nævnes afd. Fr. Serop, Veterslev, der var en sjælden naturbegavet Musiker og var i Besiddelse af et ualmindeligt fint Øre. Fr. Serop blev født i Kværkeby den 10. Juli 1864, hvor hans Far var Bøsseemager, og døde Sommeren 1918.

III.

EN SØLVBRYLLUPSFROKOST.

Ældre Ringstedere vil sikkert mindes en morsom Begivenhed, som foregik i Ringsted i Halvfemserne. De tre Spille-mænd, P. Pedersen, Scheuermann og Chr. Jakobsen, havde til- ligemed tre andre Kolleger spillet til Morgenserenade ved et Sølvbryllup i Ringsted (Bagermester Møller). Dette foregik allerede Kl. 3 om Morgenen, derefter fulgte en Frokost paa Schweitzer-Pavillonen; denne Frokost strakte sig over et godt Stykke af Dagen og efterlod sig rigeligt med Tømmermænd. En Spasmager havde faaet den geniale Idé at putte en Bolle ned i Tubaen. (Tubablæseren var en skikkelig og godmodig Mand, som altid maatte holde for ved saadanne Lejligheder.) Imidlertid, da Musikken atter skulde give et Nummer, var det ikke muligt for Tubablæseren at lokke en Tone ud af Instrumentet; ved en nærmere Undersøgelse viste det sig, at Tubaen havde Forstoppelse og kom først til sig selv efter at være befriet for omtalte Bolle, som faldt ud paa Gulvet til stor Moro for det oprømte Selskab. (Forfatteren Orla Bock har i en lille Novelle fra den Tid, i omarbejdet Form, morsomt skildret denne Begivenhed.) Ved den Lejlighed blev der gentagne Gange spillet en Trippevals, komponeret af Carl Olsen, Næstved; denne Trippevals blev senere berømt ved Bal- lerne i Ringsted under Navnet »Bager Møllers Trippevals«.

Endnu den Dag i Dag kan det hælde, at en ældre Ring- stedborger ved særlige Lejligheder, naar han er i det rigtige Dansehumør, forlanger »Bager Møllers Trippevals«.

LANDSBY MUSIKANT ANDERS LARSEN, VRANGSTRUP, FORTÆLLER

Anders Larsen blev født den 5. Februar 1845 i Reerslev ved Ruds-Vedby, hvor Faderen var Gaardmand. Han har gaaet i Skole hos Författeren Anton Niensens Far »Gamle Nielsen«. Den hyggelige, gamle Skole i Reerslev med den ejendommelig beliggende Have staar endnu uberört som et Minde om gamle Dage.

Anders Larsen tilbragte sin Ungdom i Hjemmet og tog her Del i Gaardens Drift, samtidig med at han tog Undervisning i Musik, for hvilken han røbede gode musikalske Evner. Sit første selvstændige Hjem havde han i Sigersted, hvor han boede i 14 Aar, og drev her et mindre Landbrug, foruden at han dyrkede Musikken. Flyttede derefter til Vrangstrup, hvor han i 25 Aar var tilknyttet denne Egn.

Han har virket som Landsbymusiker i over en Menneskealder, baade som Fløjte- og Violinspiller, og har spillet ved mange Bryllups- og Barselgilder i de gamle Bøndergaarde.

Han fortalte, at han mange Gange som ene Spillemand har været med til at underholde Gæsterne fra Middag til næste Morgen, 2 a 3 Døgn i Træk.

Med særlig Interesse omtalte han Spillemandstiden fra sin Hjemegn og paa Kalundborgegnen, hvor han i sin Ungdom ofte spillede. Han erindrede fra denne Periode den kendte og dygtige Violinist — senere Kapelmusicus Chr. Petersen.

(Denne fremragende Musiker, der stammede fra Kalundborg, var ved en Lejlighed Gæst ved et af Egnens Gilder, hvor Anders Larsen spillede, og kom da og afløste Spillemanden.) Anders Larsen spillede ogsaa ofte i

Anders Larsen.

den gamle, historiske Bromølle Kro og var her Vidne til mange, ikke altid hyggelige Optrin. Han var en livlig og interessant Fortæller, og morsomt var det at høre ham fortælle om Bondelivet i gamle Dage. I Særdeleshed forstod han at kaste et eget Skær over Folkelivet i Vestsjælland, som det formede sig i forrige Aarhundrede. Musikken var jo tarvelig alle Vegne i hine Tider, og den musikalske Sammensætning tog man ikke saa nøje, da det gerne var Egnens egne Spillemænd, der skulde spille, og disse ofte selv bad om at faa Lov til at være med.

Det var i saa Fald ikke ualmindeligt, at alle mødte med samme Instrument, og alle vilde de spille for, som det hed i gamle Dage, da det var sjældent, at nogen kunde sekundere, og hvis en enkelt kunde dette, var det efter Gehør.

Spillemanden lærte først at spille Violin, og kunde han saa senere naa saa vidt, at han ogsaa kunde spille Klarinet, da var han at betragte som særlig dygtig og nød det Ry, at han baade kunde spille og blæse. Det var en Sjældenhed, at nogen kunde spille paa Horn, dog omtales det gamle Klaphorn fra den Tidsperiode (Klaphornet var en Kornet med Tonehuller og Klapper til Frembringelse af alle Skalaens Toner og forsvandt ved Indførelsen af Ventilinstrumenterne.)

I sin Sigersted-Periode havde Anders Larsen bl. a. meget

Samarbejde med Jacob Jensen, Fjenneslev, der var en af Datidens kendte Musikere i Midtsjælland, og i denne Forbindelse kan omtales et lille pudsigt Træk, som karakteriserer den gamle Spillemandstype, og som er fortalt af Jacob Jensen.

Ved et af Egnens større Gilder var der mødt 5 Spillemand, alle med Violin, og de kom nu i Trætte om, hvem der skulde føre an; dette mente de sig lige berettigede til. Sagen blev dog løst paa en fredelig Maade, idet de alle 5 spillede Melodi.

Anders Larsen lærte Musikken hos daværende Landsbymusikant Peter Christensen — ogsaa kaldet Peter Musikanter —, Oreby Skov, Faderen til fhv. Overhornblæser ved 1. Regiment, nuværende Pianohandler N. P. Christensen, København.

(En Broder til Peter Christensen var afdøde Musikdirektør N. Christensen, Skelskør.)

I sin Ungdom spillede Anders Larsen ofte hos Musikdirektør Peter Bruun, Løve (en Søn af denne var Musiker Adolf Bruun, som tidligere var ansat ved 3. Regiments Musikkorps og spillede senere hos Musikdirektør Søren Yde i Dansesalonen »Valkyrien«.)

Anders Larsen fortalte flere morsomme Episoder. — Naar han f. Eks. var ude at spille langvejs borte, var han ofte ridende paa en af sin Fars Heste, og i den Tid faldt der mange Glas af til Spillemanden — undertiden for mange —, og det kunde hænde, at der skulde udvises Forsigtighed ved Hjemturen, naar f. Eks. Hesten atter skulde bestiges, og én eller anden vilde give Rytteren en Haandsrækning, at ikke denne blev borte paa den anden Side af Hesten.

Som Musiker var Anders Larsen meget afholdt, han havde et sjældent lyst Sind og mødte altid med et venligt Smil, der stemte Sindet til Mildhed.

Den gamle Musiker forlod Midtsjælland efter 40 Aars Virksomhed og tog da Ophold i Vordingborg hos sin Søn, nuværende Købmand A. P. Larsen, Masnedsund. Her havde den gamle Spillemand sit Hjem i 11 Aar, og mange vil sikkert huske den venlige gamle Mand med den rastløse Gang og de urolige Bevægelser, altid rygende paa sin Pibe og med Hovedet hæl-

dende til Siden. — Naar Militærmusikken spillede paa Torvet, var han altid en trofast og opmærksom Tilhører.

I Vordingborg fejrede Anders Larsen sit Guldbryllup, og da han senere mistede sin Hustru, flyttede han atter tilbage til den Egn, hvor han havde nedlagt sin Manddomsgerning.

Sine sidste Aar tilbragte han hos sin Datter og Svigersøn, Musiker O. Bülow, Ringsted, glad og tilfreds, stadig ung og frisk i Sind med usvækket Interesse for Musikken; — han elskede at sidde i sin lille Stue og spille paa sin Violin. Anders Larsen spillede smukt og rent, omend gammeldags, og han tolkede de gamle Dansemelodier med Varme og Ynde.

I Samarbejde med Anders Larsen kan nævnes flere af de gamle, nulevende Musikere: Hans Jensen, Glumsø, Chr. Hansen, Herlufmagle, Peter Jensen, Sandby, afdøde Niels Jensen, Engelstofte, og dennes Søn, afdøde Jørgen Jensen (Niels Jensen var i mange Aar Glumsø- og Tyvelsesegnens Musikdirektør).

Anders Larsen døde den 17. December 1927, omtrent 83 Aar gl., og blev begravet paa Vordingborg Kirkegaard.

MUSIKDIREKTØR NIELS ALBRECHTSEN, SLAGELSE

Niels Albrechtsens Navn hører til de Musiknavne inden for det sjællandske Musikliv, der sent bør glemmes.

Niels Albrechtsen var en Musiker af ikke helt almindelig Støbning, og hans Navn omtales endnu den Dag i Dag af Slagelseegnens Musikere som en Dygtighed, de med Ærefrygt saa op til. En fin og nobel Personlighed, agtet og afholdt af alle, der havde Tilknytning til ham.

Da jeg ved et Besøg i Slagelse søgte Oplysninger om Musikdirektør Albrechtsen, mødte jeg en Udtalelse, som gjorde mig ondt at høre.

En Dame, jeg talte med, der vedligeholder Niels Albrechtsens Gravsted, og som havde tilset og værnet om den gamle Musikdirektør i hans sidste Leveaar, udtalte:

»Det var Synd for den gamle Musikdirektør, jeg synes, han alt for hurtigt blev glemt! Sjældent kom nogen og besøgte ham, og han levede sine sidste Aar som en ensom og forladt Mand!«

Hans Livsgerning er dog ingenlunde glemt. De nulevende Musikere i Slagelse, som har haft den Ære og Glæde at samarbejde med Niels Albrechtsen, værner endnu om hans Navn med varm Kærlighed, og kun Lovord falder om den gamle, engang saa ansete Musikdirektør, der var en Pryd for Slagelse By og for dens Musikere.

Niels Albrechtsen blev født den 11. April 1831 paa Glænø, hvor hans Far var Landsbymusikant, og fik sin første Undervisning hos daværende Landsbymusikant Niels Madsen, Hyllested, virkede senere et Aar i Skelskør og kom derefter i Aaret 1860 til Slagelse, hvor han nedsatte sig som Musikdirektør, og kunde her 1910 fejre 50 Aars Jubilæum.

Denne sjældne Begivenhed blev fejret ved en stor Fest, hvor den gamle, afholdte Musikdirektør paa den smukkeste Maade blev hyldet af Venner og Kolleger.

Et rigt Koncertliv blomstrede under Niels Albrechtsens Førerskab i hans Velmagtsdage. I mange Aar afholdt han en Række Abonnementskoncerter i Slagelse Lystanlæg med et Orkester paa ca. 15 Mand, og disse Koncerter blev regnet for at høre til Musikbegivenheder, der hævdede sig over det almindeilge.

Ved Afslutningen af Koncerterne blev den populære Musikdirektør hyldet ved store Ovationer, Byens Damer overrakte ham Laurbærkrans som Tak for hans store og dygtige Indsats for Musiklivet i Slagelse. Som Musikdirektør havde Niels Albrechtsen et anset Navn, og hans Orkester var meget omtalt i Midten af forrige Aarhundrede som noget af det bedste for sin Tid. Niels Albrechtsens Selskab saa man ofte nævnt i Forbindelse med Datidens store Fester i flere af Sjællands Købstæder, og det var mellem Musikere regnet for en Ære at spille i Niels Albrechtsens Orkester. Han sorterede sine Musikere nøje ud og søgte kun det bedste, han kunde faa, selv om ogsaa denne Assistance skulde hentes langvejs fra — Musikdirektør Saabye, Kalundborg, og P. Jakobsen, Sorø, hørte saaledes jævnlige til hans Assistenten.

Niels Albrechtsens Orkester ca. 1880.

Siddende fra venstre til højre: Niels Albrechtsen. Niels Andersen, Th. Reimers, Vilh. Reimers.

Staaende fra venstre til højre: F. V. Martensen, Niels Jensen, Ole Jensen, Jernbjerg, Anders Hansen, Sorterup, J. P. Andersen.

Niels Albrechtsen var ogsaa en frodig Dansekomponist. Flere Hundrede Dansemelodier foreligger fra hans Haand, deriblandt mange prægtige Danse. I Radiofonien er flere af disse indgaaet i Repertoiret.

Kapelmester Launy Grøndahl udtalte engang til mig, at Niels Albrechtsens Danse hører til de bedste fra den Tid. Christian Olsen, Torpelund, der gennem et stort og dygtigt Arbejde har samlet og udgivet en Mængde af de gamle Spillemands Kompositioner, har ligeledes optaget Kompositioner af Niels Albrechtsen. Ogsaa inden for sin egen By var Niels Albrechtsen en yndet Komponist, og Slagelse Bys Borgere vidste altid, hvor de kunde henvende sig, naar de ved en større Fest el. lign. ønskede en ny Komposition, tilegnet denne eller hin, og gik aldrig forgæves hos Niels Albrechtsen ved saadanne Lejligheder. Som Musiklærer var Niels Albrechtsen ikke særlig produktiv. Han hyldede det Princip ikke at uddanne Elever, som ikke agtede at dyrke Musikken som Levevej, og ønskede kun at beskæftige sig med saadanne, naar disse udviste særlige Evner. — Som Elever af Niels Albrechtsen kan nævnes afdøde Musikdirektør Niels Jensen, nuværende Musikdirektør L. P. Rosenkvist, fhv. Musikdirektør Th. Reimers samt Broderen, afdøde Vilh. Reimers, alle af Slagelse.

Niels Albrechtsen var efter Datidens Provinsforhold en fremragende Violinspiller og en udmærket Piccoloblæser. Han var en dygtig Orkesterleder, men fordrede ogsaa Dygtighed og Paalidelighed af sine Musikere, taalte ikke Fejlgreb og var paa sin Vis en streng Mand. Han forlangte af sine Musikere, at disse skulde møde til de ugentlige Prøver, men var samtidig personlig meget afholdt af Musikerne.

Som et lille Eksempel paa Niels Albrechtsens Anseelse blandt Borgerne i sin By kan nævnes, at han ved en særlig Lejlighed blev udnævnt til Æresmedlem af Slagelse bestandige Fugleskydningsselskab. Ved Udnævnelsen fik han Tilnavnet

Balduin Albrechtsen, da dette Tilnavn skulde tjene til Sammenligning med Balduin Dahl i Tivoli.

Den gamle Musikdirektør elskede og dyrkede sin Livsgerning til højt op i sin Alderdom og vilde nødig give op. Det fortælles morsomt om ham, da han ikke mere, som i sine Velmagtsdage kunde traktere sin Piccolo, at det som hos saa mange andre var Ventilene, der skulde have Skylden. — Om en anden af de gamle Spillemand fortælles, at han, naar han ikke rigtig kunde magte sin Trompet som forhen, kunde udbrude: »S.... han stejle i de Ventil!»

Niels Albrechtsen holdt lige til det sidste paa sin egen og sit Orkesters Værdighed. I mange Aar havde han en god Støtte i Peter Martinsen som Piccoloblåser, men engang, da denne var udeblevet, og Albrechtsen saaledes var ene Piccolo, kneb det. Den gamle Musikdirektør, der nødig vilde, at det skulde hedde, at han ikke mere kunde blæse sin Stemme, dirigerede da paa de vanskeligste Steder, idet han samtidig sang Melodien. En af Musikerne udbruder da: »Det er Søren brodere mig en køn en — det, ikke vi kan spille, det synger vi!»

Niels Albrechtsen maatte — omend nødig — tilsidst nedlægge Piccoloen, men fortsatte fremdeles som Violin-spiller og spillede endnu udmærket Violin trods sin høje Alder.

Den gamle Musikdirektør var meget pertentlig og sirlig, og det fortælles pudsigt om ham, at han f. Eks. havde to høje Hatte, én til Solskin og én til Regnvej. — Regnvejshatten var imidlertid efterhaanden blevet grøn af Ælde.

Niels Albrechtsen afløste Slagelse sidste Stadsmusikant, »Ebberup« — dog var Ebberup de sidste Aar privat Musikdirektør — og var i mange Aar omtrent Enehersker i Slagelse By paa Musikkens Omraade.

Albrechtsen var ligesom Stadsmusikanten i gamle Dage Indehaver af de større og mere kostbare Instrumenter, som da skulde være til Musikernes Raadighed ved givne Lejligheder.

De senere Aar, Albrechtsen virkede som Musikdirektør, var i Fællesskab med Musikdirektør Niels Jensen under Navnet »Niels Jensen og Albrechtsen«. Niels Albrechtsen var og-

saa i mange Aar, gennem et dygtigt Samarbejde, tilknyttet nuværende Organist H. C. Kapel, der henved et halvt Hundrede Aar som en fremragende Musiklærer og Dirigent har ydet en værdig Indsats for Musiklivet i Slagelse.

Ogsaa Kammermusikken dyrkede Niels Albrechtsen med stor Interesse. Forfatteren, afdøde Professor Zakarias Nielsen omtaler i første Del af sine Minder, at han i sine unge Dage har spillet i Kvartet sammen med Musikdirektør Albrechtsen og et Par andre Slagelseborgere.

Landstingsmand, Redaktør J. V. Christensen, Ringsted, har fra sin Slagelsetid elskværdigt givet mig nogle interessante Bidrag til Belysning af Niels Albrechtsens Personlighed og fortæller saaledes:

— Fra min Skoledrengetid og første Journalisttid i Slagelse husker jeg tydeligt Musikdirektør Albrechtsens karakteristiske Type. Han ledede bl. a. Orkestret i Industriforeningens gamle Teaterbygning paa Bredegade. Hans Personlighed gjorde ikke mindst et stærkt Indtryk ved den Bevægelighed, han udfoldede, naar han med Hovedet tilbagekastet, virrende i Takt eller dirigerende stod i sit ikke altid talstærke Orkester.

Jeg havde naturligvis — navnlig i den Alder — ikke megen Forstand paa Musik, men erindrer tydeligt den festlige Stemning, der greb een, naar man hørte Instrumenterne blive stemt i Orkestret, og naar den lille, tætte Mand med det energiske Hovedkast sprang op, og de mange spredte Toner pludselig samlede sig til et Hele.

Jeg har mange Gange senere hørt mægtige Orkestre; men det Indtryk, som Albrechtsens Orkester gav mig, er ikke blevet fordunklet.

Albrechtsen boede paa Bredegade, og dør saa man daglig den lille Mand med den fejende og raske Gang, de livlige Bevægelser, gaa fra og til, som Regel rygende paa en lang Porcelænspipe.

Niels Albrechtsen døde den 20. Maj 1925, 94 Aar gl., og blev begravet paa Sct. Peders Kirkegaard.

MUSIKDIR. NIELS JENSEN

SLAGELSE

Musikdirektør Niels Jensen blev født den 9. Januar 1867 og var Søn af Landsbyspillemand Jens Hansen, Snekkerup. Han udviste meget tidlig musikalske Anlæg og kom allerede som 12 Aars Dreng til Slagelse for at gaa i Skole og modtog da samtidig Undervisning i Musik hos Niels Albrechtsen. Han havde sit Ophold hos sin Broder, Hans Jensen, fleraarig Musiker i Hans Madsens Orkester fra Sludstrup. Hans Jensen boede dengang i Slagelse, hvor han forberedte sig til Lærergerningen, og han blev senere Lærer i Skamstrup ved Mørkøv.

Niels Jensen begyndte allerede i 14—15 Aars Alderen at komme med ud at spille og blev senere en god og solid Støtte i Albrechtsens Orkester, indtil han, da hans Læremester blev en gammel Mand, gik i Kompagni med denne.

Da Niels Albrechtsen efter en halv Snes Aars Samarbejde trak sig tilbage, fortsatte Niels Jensen Virksomheden og virkede som Musikdirektør til sin Død. Niels Jensen var en dygtig og meget alsidig Musiker, udpræget naturbegavet, og var bl. a. en udmærket Violinspiller.

Da Slagelse atter blev Garnisonsby og fik Militærmusik, blev ogsaa flere af disse Musikere tilknyttet Niels Jensens Orkester. Han havde nu en Stab af dygtige Musikere til Raadighed og var i en Aarrække en anset Musikdirektør i Slagelse.

Niels Jensen var ogsaa i flere Aar tilknyttet Musikdirektør H. Chr. Jensen, Ringsted, som Violinist ved mange midtsjællandske Orkesterkoncerter, som H. Chr. Jensen paa den Tid var Banebryder for.

Niels Jensen udfoldede en stor Virksomhed som Musiklærer og var tillige en kendt og meget benyttet Piano-stemmer.

Niels Jensen.

Desværre blev denne dygtige Musiker kaldt bort i sine bedste Manddomsaaar.

I den smukke, røde Villa med det fornemme Præg paa Sdr. Stationsvej bor Enkefru Niels Jensen og hendes Datter, den kendte Pianistinde Ingeborg Jensen, hvis fremragende Dygtighed har skaffet hende et anset Navn, og det er med Vemod, disse omtaler deres kære Far.

»Dog«, siger Frk. Ingeborg Jensen, »synes jeg, at Far fik udrettet meget i den

korte Tid, han fik Lov at leve. Naar man ser paa det Hjem, han har givet Mor, og naar man ved, at han intet havde at begynde med, er dette jo Bevis nok.«

Niels Jensen havde ogsaa, ligesom Niels Albrechtsen, i flere Aar et frugtbringende Samarbejde med Organist Kapel.

Niels Jensen døde den 7. December 1919 paa Slagelse Sygehus efter at have gennemgaaet en meget alvorlig Operation og blev saaledes knapt 53 Aar gl.

— — —

Slagelse og Slagelseegnen synes i det hele taget at have fostret særlig mange Musikerslægter.

Saaledes er Sparekassedirektør Alf. Hansen, der tidligere

hørte til Slagelses dygtigste Musikere, Barnebarn af Musiker Ole Jørgensen, Bødstrup. Ligeledes kan nævnes nuværende Musiker P. Jensen, Slagelse, som Søn af Musiker Ole Jensen, Jernbjerg (Ole Jensen hørte til Niels Albrechtsens Orkester). Ogsaa Musiker Peter Olsen, Hulby, hvis Søn var afdøde Musiker Vald. Olsen, Slagelse. Denne unge, dygtige Musiker døde i København 1920 af spansk Syge.

ERINDRINGER OM MUSIKDIR. HANS MADSEN, SLUDSTRUP, MED TRÆK FRA FOLKELIVET I VESTSJÆLLAND I MIDTEN AF FORRIGE AARHUNDREDE

Naar man paa Slagelse-Eggen blandt den ældre Slægt nævner Navnet Hans Madsen, Sludstrup, er der endnu en Klang af Feststemning fra gamle Dage, der fremlokker glade Minder fra Ungdommens Vaar.

Den gamle, forlængst afdøde Musikdirektør, hvis Popularitet strakte sig over hele Vestsjælland, staar endnu med sit Navn prentet i frisk Erindring paa disse Egne, hvor hans Orkester i gamle Dage nød stor Anseelse under Navnet »Hans Madsens Musik fra Sludstrup« eller »Sludstrup-Musikken«.

Ogsaa i Slagelse og Korsør havde Hans Madsen sit Virkefelt — dog var den ansete Musikdirektør Niels Albrechtsen den førende i Slagelse By; i Korsør virkede inden for samme Tidsperiode Musikdirektør F. C. Jensen, der endnu lever.

Hans Madsen spillede i mange Aar til 5 Øres Dans Markedsdagene paa »Niensensminde« — ogsaa kaldet »Hjørnet«.

I en lang Aarrække afholdt han med sit Orkester Sommerkoncerter i Korsør Lystskov; disse Koncerter var dengang meget populære.

Som et Eksempel paa Hans Madsens Popularitet hos Landbefolkningen fortælles der, at naar der var et større Bryllups- eller Barselgilde forestaaende, var han den første, man hen-

vendte sig til for at sikre sig hans Assistance; først derefter gik man til Præsten, idet man mente, at denne kunde man altid faa, men holde Gilde uden Hans Madsen, dette kunde ikke lade sig gøre.

Flittige var de gamle Musikere, de forsømte nødig deres Prøver; saaledes ogsaa hos Hans Madsen, hvor der ugentlig om Sommeren blev afholdt Prøver paa Hornmusik i Hjemmet i Sludstrup. Sønnen, Musikdirektør P. Madsen, Slagelse, fortæller, at disse Prøvedage ogsaa for Egnens Folk var en Slags Festdage. Prøverne blev som Regel afholdt i Haven hos Hans Madsen, og mangen en lun Sommeraften har Omegnens Beboere glædet sig ved Musikken ved disse Lejligheder.

Daværende Etatsraad, Landstingsmand J. Jacobsen paa Falkensten, der var meget interesseret i Musik, og som var Nabo til Hans Madsen, kom saaledes ofte for at høre paa Musikken.

Paa Falkensten var der om Sommeren Danseskole for Omegnens Godsejrbørn, afholdt af daværende kgl. Balletdanser Vald. Price, der jævnlig tilbragte sin Sommerferie her. Hans Madsen var da altid Balletdanserens Musiker. Naturligvis var han ogsaa selvskreven til at spille til Ballerne paa Herregaarden saavel som paa Omegnens øvrige Herregaarde.

Hans Madsen blev født i Lundforlund ved Slagelse den 26. August 1838, var Søn af Husmand Mads Johnsen og begyndte

Hans Madsen i tysk Fangenskab
i Minden i Westphalen.

allerede som 10 Aars Dreng at faa Undervisning hos daværende Stadsmusikant Ebberup i Slagelse, fortsatte fremdeles her sin Uddannelse og spillede derefter i nogle Aar i Stadsmusikantens Orkester.

Da Krigen i 1864 udbrød, maatte Hans Madsen deltage i denne og oplevede her en alvorlig Tid; saaledes var han med ved Stormen paa Dybbøl den 18. April 1864, blev her taget til Fange i Haven ved Dybbøl Mølle og maatte herefter tilbringe 4 Maaneder i tysk Fangenskab i Wesphalen — Vest-Prøjsen — i en lille By, som hed Minden. Her delte han Fangenskab med den bekendte Helt fra Skanse Nr. 2, Løjtnant Anker.

Under dette Fangenskab blev der oprettet et lille Orkester under Hans Madsens Ledelse.

Iøvrigt morede Krigsfangerne sig paa bedste Maade i Fangenskabet, holdt f. Eks. ofte Bal, hvortil Hans Madsen leverede Musikken.

Løjtnant Anker viste den unge Musiker stor Interesse og Velvilje og forærede ham en Violin til Erindring.

Hans Madsen fortalte mange interessante Oplevelser fra Krigen og fra Fangenskabet. Han slap selv uskadt trods det, at han var Døden nær, idet han ved Stormen den 18. April blev ramt af en Granatstump, som gik igennem hans Kappe, men uden at saare ham.

Hans Madsen har gennem sin lange Virksomhed som Musikdirektør, fra ca. 1865 til Aarhundredskiftet, uddannet mange af Sydvest- og Vestsjællands Musikere fra den gamle Tid og omtales endnu som en Musiker, der nød stor Anseelse paa sin Egn.

Ogsaa som Dansekomponist har Hans Madsen udfoldet en rig Virksomhed. Mange gode Dansemelodier udgik fra hans Haand. Disse Kompositioner, skrevet for 8—10 Stemmer, er nu i Sønnen P. Madsens Besiddelse, deriblandt et Par Kompositioner skrevet under Fangenskabet. Hans Madsen maatte — som alle de andre gamle Spillemand i hine Tider — tage mangan en drøj Tørn, naar de spillede til Gilderne i Bøndergaardene, undertiden 14 Dage i Træk, fra Kl. 4—5 om Efter-

middagen til 8—9 næste Morgen. Spillemandens Betaling skete som Regel i den Tid i Form af Spillemandspenge — Gæsterne maatte selv betale Musikken —, og dette kunde ofte være en indbringende Forretning, i Særdeleshed ved store Bryllups- og Barselgilder.

Medens Gæsterne spiste, blev der spillet »over Borde«, som det hed i det gamle Spillemandssprog, og indsamlet Spillemandspenge paa en Tallerken. Et Fif, som ofte blev anvendt af Spillemanden, var, at denne paa en eller anden Maade fik udgjort, at den første af Gæsterne, der lagde sin Skærv paa Tallerkenen, var flot og gjorde denne rigelig til behagelig Efterfølgelse for andre; men det kunde ogsaa have den modsatte Virkning, at andre fandt det for rigeligt med Spillemandspenge.

Ved andre Gilder var det almindeligt, at Betalingen blev overgivet Spillemanden i et stille Haandtryk med et »God Nat og Tak for i Aften!«

Denne Skik har holdt sig mangt et Sted hos Landbefolkningen til op imod vore Dage. Jeppe Aakjær fortæller saaledes i sine Erindringer »Drengaar og Knøseaar«, hvorledes det paa hans Hjemegn var en Æressag at betale Spillemanden, at ikke der skulde tales nedsættende om den Knægt, der luskede fra Gildet uden at betale Spillemandspenge.

Ogsaa fra Hans Madsens Tid fortælles et Par morsomme Træk om, hvorledes man forsøgte at snyde sig fra Spillemandspenge.

Ved et Ungdomsgilde, hvor Hans Madsen spillede, besluttede Gildets Deltagere, da de sad ved Frokosten, at de vilde danse videre, og det blev nu enstemmigt vedtaget, at hver Deltager skulde erlægge 1 Kr. i Spillemandspenge.

Imidlertid kom en af Karlene hen til Hans Madsen og gav ham en Skilling i Haanden, som denne antog for et Kronestykke. I det samme kommer en anden Karl med en Tokrone og siger da til Hans Madsen:

»Nu kan du give mig den Krone, du fik der, saa giver jeg dig en Tokrone!«

Nu blev det opdaget, at det var en Femøre, han havde faaet af den første Karl.

»Vil du snyde, din Rad?« siger han, som havde afleveret Tokronen.

Efter den Tid var samme Karl altid meget omhyggelig med Spillemandspengene.

Ved en anden Lejlighed, ogsaa ved et Gilde, stod Hans Madsen, efter at Dansen var forbi, og talte med Manden paa Gaarden. En af Gæsterne kom da og sagde God Nat til denne og maatte af Høflighedshensyn gøre det samme til Spillemanden.

Hans Madsen siger til Gæsten: »Tak for i Aften!«

»Ja, *han* gav nu ingen Spillemandspenge!« siger Hans Madsen til Værten.

»Ja, men jeg synes, at du sagde Tak?«

»Jeg vilde blot gøre ham flov«, sagde Hans Madsen, »og det blev han ogsaa!«

Samme Mand forsøgte heller aldrig oftere at snyde for Spillemandspengene.

Hans Madsen døde i April Maaned 1918, omtrent 80 Aar gl., og var Fader til to af vore nulevende, kendte Musikere, hvoraf den ældste, Pianohandler Rs. Madsen, bor i København. (Rs. Madsen var fra 1887 til 1893 ansat ved 5. Dragonregiments Musikkorps i Randers og derefter indtil 1907 ansat ved Gardehusarregimentets Musikkorps i København.)

Den anden Søn, nuværende Musikdirektør P. Madsen, Slagelse, førte i mange Aar sin Fars Virksomhed videre som Hævder af det gode Navn, der altid var tilknyttet »Sludstrup Musik«.

Hans Madsens Orkester.

Siddende fra venstre til højre: Musikdirektør Hans Madsen, Sludstrup, Hans Hansen, Rosted, Peter Hansen, Falkensten, Hans Olsen, Skørpinge.

Staaende fra venstre til højre: Johs. Scheuermann, Slagelse (senere Musikdirektør i Ringsted), Hans Jensen, Faardrup, Hans Rasmussen, Sludstrup, Johs. Nielsen, Sludstrup, Hans Olsen, Harrested.

Fotografiet stammer fra Slutningen af Halvfjerdserne.

En af Hans Madsens gamle Elever, fhv. Musiker Anders Larsen, Vindehelsing, skriver:

Som en af de faa tilbageværende af Hans Madsens gamle Elever (dog et Aars Tid »for ung« til at være med paa Billedet) vil jeg gerne tilføje et Par Ord om min Læremester, da jeg i adskillige Aar var Medlem af hans Orkester. Det er ikke vor Musik, jeg vil sige noget om, men hvad H. M. som Menneske var for os Dreng, dette mindes jeg med varm Tak. Vi blev hurtigt præpareret til at spille med ved Gilderne, og som jeg engang hørte en Mand sige: »Jeg synes, der maa være noget forsumpende ved som Spillemand saaledes at blive flyttet omkring fra den ene Dansesal til den anden«, saa maa det vel i særlig Grad siges at rumme en Fare for ganske unge Mennesker. Men der havde vi en saa udmærket Støtte og godt Eksempel i H. M.; han var altid den pæne, fornuftige Mand og fuld af gode, fornøjelige Interesser, der kunde gøre de ofte lange, kolde Kjøreture forholdsvis behagelige, og vi fandt det vist saare ligetil, at man ikke kunde undvære H. M.s glade, venlige Skikkelse ved festlige Sammenkomster. Jeg fandt da ogsaa blandt de unge, der var og havde været under hans »Opdragelse« nogle af mine bedste Venner Livet igennem. Jeg mødte siden Spille-mænd, der kunde spille og blæse H. M. og alle os andre sønder og sammen, men uden at ville forklejne andre maa jeg sige, at mine 55 Aar gamle Minder fra Hans Madsens Orkester vedblivende staar i en særlig Glans for mig.

AF NÆSTED SPILLEMÆND

P. BJØRUP — POUL HANSEN

I.

Musikdirektør P. Hansen-Bjørup blev født 1819 i Landsbyen Bjørup paa Falster — heraf dette Tilnavn.

Bjørup aftjente sin Værnepligt ved 2. Dragonregiment i Næstved og deltog i Krigen 1848—50 som Reservemusiker. Den gamle 83-aarige Landsbymusikant Niels Svensen, Vejlø (Fader til Kunstmaleren Albert Svensen), og som har lært at spille hos Bjørup, mener, at Bjørup havde været Trompeter ved Dragonerne, men dette er vistnok ikke rigtigt.

Bjørup nedsatte sig i Midten af forrige Aarhundrede som Musikdirektør i Næstved som Afløser for Stadsmusikanten.

Han var i en meget lang Aarrække en kendt Musikdirektør, og hans Orkester nød den Gang stor Anseelse. De ældre, nulevende Musikere omtaler endnu den gamle Musikdirektør, ligesom man i de gamle Aviser ofte finder Bjørups Navn omtalt i Forbindelse med Datidens Fester.

Ligesom Stadsmusikanten i de forskellige Købstæder som privilegeret Embedsmand var Byens Enehersker paa Musikkens Omraade, saaledes kunde den private Musikdirektør ogsaa være i Besiddelse af en stor Eneraadighed. For Næstved Bys Vedkommende havde Musikdirektøren en Konkurrent i Militærmusikken. Bjørup havde et stort Virkefelt og opretholdt dette lige til sine sidste Leveaar, hvorefter Poul Hansen, som i mange Aar hørte til Bjørups bedste Musikere, førte Virksomheden videre.

P. Bjørup boede i Lillenæstved og drev her et lille Landbrug samtidig med Musikken. Uddannede mange Elever, hvoraf flere i Læretiden havde deres Ophold i hans Hjem, hvor de samtidig maatte gøre Nytte ved Landbruget.

Et Par af vore store Musikernavne nævnes mellem Bjørups

Elever. Bl. a. har Komponisten Ludolf Nielsen (der er født i Nørretvede) som Dreng modtaget sin første Undervisning hos Bjørup.

Ligeledes har Komponisten Adam Krygell, som var født i Næstved, i sin tidligste Ungdom været tilknyttet Bjørup og i en Tid spillet i hans Orkester.

Forhv. Overhornblæser Christoffer Petersen ved 2. Dragonregiment i Næstved, nu Vordingborg, og afdøde Trompeter Julius Jensen hørte ogsaa til Bjørups Elever og var begge samtidig hos Bjørup, indtil de blev

P. Bjørup.

ansat ved Regimentet. Da de forlod ham, udtalte Bjørup, der kort forinden havde mistet et Par andre af sine bedste Musikere, de drastiske Ord:

— »Jeg tror den O... revne mig, at jeg herefter kun vil have pukkelryggede Musikere; dem kan jeg maaske faa Lov at beholde!«

Om Bjørup fortæller Christoffer Petersen mange morsomme Træk.

Spillemandspengene delte Bjørup gerne paa følgende Maade efter at have halet Pengene op af Lommen — dette kostede ham tilsyneladende stort Besvær, det var jo om at gøre at skjule saa mange som muligt i Lommens Dyb —: »Ja, nu er

der ikke flere.« — Musikerne naaede som Regel aldrig at faa fuld Betaling.

Bjørup blæste selv Piccolo. (Det var Skik i gamle Dage, at Musikdirektøren som Regel blæste Piccolo, selv om han ikke kunde faa en 'ærlig Tone.) Bjørup var ikke Virtuos paa dette Instrument, kom sjældent højere end til D paa 4. Linie, og naar der var en Tone, han ikke kunde faa, bad han Chr. Petersen eller Jul. Jensen om at tage den.

Bjørup havde altid rigelig med Undskyldninger, naar han ikke kunde magte Piccoloen: »Hvis jeg nu ikke lige havde spist, og jeg saa kunde holde Nodestolen.« Eller: »Hvis jeg nu bare ikke var saa sulten« osv.

Bjørup var en streng Mand med en militærisk Optræden saavel over for sine Elever som over for sine Musikere. Gamle Niels Svensen i Vejlø fortæller, da han var i Lære hos Bjørup sammen med to andre, at de hver Morgen maatte staa ret for ham og blev da ofte modtaget med en brøsig Udtalelse:

»Ved I ikke, hvad I skal tage fat paa? Saa skal jeg F..... ta' mig lære jer det!« Ikke sjældent faldt der en Ørefigen, fortæller Niels Svensen. Jeg husker bl. a., at jeg engang fik en saadan, at det sortnede for mine Øjne.

Fru Bjørup kunde da gribe ind og udbryde: »Hvad er du nu tosset over? Hvad skaber du dig saaledes for?«

Ogsaa over for sine Musikere var Bjørup en vanskelig Herre og var aldrig til at gøre tilpas, taalte heller ikke gerne, at disse spillede hos andre.

»Lad mig høre et A«, kunde han udbryde, naar de sad og spillede, »jeg synes, det lyder som et As.«

Denne Udtalelse kom altid irriteret og gnavent fra Musikdirektøren.

En af Musikerne, Nicolaj Rasmussen, der var Klarinettist, havde altid den Vane at sidde skødesløst paa sin Stol med det

ene Ben over det andet, og stak Klarinetten ud til Siden. Dette irriterede naturligvis Bjørup — disse to kunde aldrig enes og skosedede altid hinanden.

»Det er da ogsaa forfærdeligt at sidde i en saadan Stilling«, sagde Bjørup.

»Det kan da altid være lige saa godt som at sidde og skræve og vise den tykke Mave frem!« svarede den anden.

(Bjørup var som bekendt en meget svær Mand og maatte derfor indtage en Særrstilling, naar han sad paa en Stol.)

Det skal indrømmes, at Musikerne i hine Tider mange Gange gjorde deres Musikdirektør Knuder, f. Eks. ved at møde mindre velklædt.

En af Bjørups Musikere, Niels Hansen, Herlufllille, der senere kom til Garden, mødte engang i grøn Jægerdragt ved et Bal paa Vinhuset i Byens fornemste Forening »Klubben« (Foreningen).

Bjørup var rasende, men da han ikke kunde undvære Manden, maatte han finde sig i det.

Fhv. Trompeter Spange fortæller et lille morsomt Træk om Bjørup.

Daværende Organist i Næstved Arthur Allin, der senere blev Domorganist i Aarhus holdt den Gang flere Koncerter i Næstved. Ved en af disse kom Byens Overlærer og spurgte Allin:

»Sig mig engang, hvorledes kan det være, at Bjørup, som dog ellers er en kendt Musiker, ikke er med at spille?«

Allin, som var bekendt for sine korte Svar, svarede:

»Det skal jeg sige Dem! Han fylder for to, gør Vrøvl for ti og Nytte for ingen! Der har De Grunden!«

P. Bjørup døde 1889, han blev begravet paa Herlufsholm Kirkegaard den 1. Oktober og blev 70 Aar gl.

(En Nevø af Bjørup var afdøde Bassist i det kgl. Kapel, Vald. Allert.)

II.

Musikdirektør Poul Hansen — nuværende Musikdirektør Hans Hansens Far — var født paa en lille Gaard mellem Rønnebæk og Kalby den 17. Februar 1853 som Søn af Gaardmand Hans Nielsen og lærte Musikken hos daværende Landsbymusikant Chr. Pedersen, Rønnebæk,. Poul Hansen var den fødte Musiker, der allerede fra sin tidligste Barndom røbede udprægede Anlæg for Musikken. Bosatte sig 1874 i Næstved, hvor han af H. A. Kähler købte den Ejendom paa Farimagsvej, som nu ejes af Sønnen, Musikdirektør Hans Hansen.

Poul Hansen spillede herefter i flere Aar i Bjørups Orkester, indtil han selv blev dennes Efterfølger.

Poul Hansens Orkester!
Hvor klinger dette Navn festligt endnu trods det, at mange Aar er henrundne, siden Poul Hansen døde.

Overalt i Sydsjælland kunde man saa godt som ved alle Datidens Fester finde Poul Hansens Navn i Forbindelse med disse. En stor Stab af Musikere var underkastet hans dygtige Førerskab, og det var en Musikers Stolthed at høre til Poul Hansens Orkester. En vis Anseelse fulgte med dette. Poul Hansen var selv en dygtig Musiker og har i over 40 Aar trofast udøvet sin Livsgerning i Næstved paa en smuk og værdig Maade til Ære for sin By og til Pryd for sin Stand.

Personlig var Poul Hansen meget afholdt. Flittig, stilfærdig og beskeden røgtede han sin Gerning. I en ung Alder kom

Poul Hansen.

han i Kraft af sin Dygtighed til at indtage en ledende Stilling inden for den stedlige Musikverden, og det varede ikke længe, før Poul Hansens Orkester fik et anset Navn overalt i Sydsjælland.

Som Musiklærer udfoldede Poul Hansen ligeledes en rig Virksomhed; han har haft Elever i Hundredevis, og mange af disse mindes sikkert deres gamle Lærer med Taknemlighed.

Blandt Poul Hansens Elever er Domorganist Jørgen Nielsen, Aarhus, der i 3 Aar havde sit Ophold i Poul Hansens Hjem som Elev og spillede med i Orkestret.

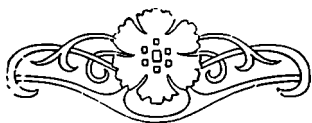
Poul Hansen fulgte ogsaa trofast Organist Carl Olsen i hans Livsgerning og var her i mange Aar, dels personlig, dels ved at stille sine Musikere til Raadighed, en god Støtte for Carl Olsen og for Musiklivet i Næstved.

Poul Hansen fandt sin Død paa samme bratte Maade som Carl Olsen. Han faldt midt i sin Livsgerning.

Han havde spillet ved Disciplenes Fugleskydning paa Herlufsholm, han spadserede hjem ved Midnatstid, var glad og munter som altid og bad sin Hustru om at blive vækket Kl. 5 næste Morgen, da han skulde ud at spille ved et Sølvbryllup i den tidlige Morgenstund. Døden fandt ham forinden. Et Hjerteslag gjorde Ende paa hans Liv. Han døde den 8. September 1918, 65 Aar gl.

Poul Hansens store Virksomhed føres nu videre af Sønnen, nuværende Musikdirektør Hans Hansen, hvis Navn allerede fra sin tidligste Ungdom har været knyttet til Næstved By og dens Musikliv.

En anden af Næstved Bys kendte Musikere, Pianostemmer Hans Nielsen, er Svigersøn til afdøde Musikdirektør Poul Hansen.

ORGANISTEN CARL OLSEN

Kunsten har sit eget store Ansvar: At højne
Menneskene er dens Maal.

P. E. Lange-Müller.

I.

CARL OLSENS LEJRETID.

Blandt de midtsjællandske Musikere fra forrige Aarhundrede indtager Carl Chr. Olsen Hæderspladsen (af den ældre Slægt benævnt »Lejre-Olsen«).

Denne Musiker har gennem sine alsidige Kompositioner skænket sin Samtid en Rigdom af skøn og ædel Musik lige fra hans vidunderlige Kirkemusik til hans yndefulde og livsglade Dansemelodier, der regnes for at høre til vort Lands bedste.

Carl Chr. Olsen blev født i Lejre den 1. Marts 1864, hvor hans Far var Tømrmester. Han udviste tidlig udprægede musikalske Evner. Som Dreng spillede han ofte Violin ved festlige Lejligheder og ved Egnens Bondegilder.

Som ungt Menneske tog han Undervisning i Violin i København, hvor han blev Elev af Professor Anton Svendsen og sad bl. a. en Tid som Violinist hos Balduin Dahl i Tivolis Koncertsal. Sin Orgelundervisning modtog han af Domorganist Waage Mathison-Hansen i Roskilde og var saaledes i en ung Alder vel udrustet til en smuk Gerning i Musikkens Tjeneste.

Allerede paa sin 19-aarige Fødselsdag blev han ansat som Organist ved Ledreborg Slotskirke.

Daværende Kantor ved Roskilde Domkirke Viggo Amadius Jæhnigen — Broder til afdøde Organist ved Sorø Kirke og Musiklærer ved Sorø Akademi Carl Emil Valdemar Jæhnigen — gav i Forbindelse med Domorganist Waage Mathison-Hansen mange Kirkekoncerter omkring paa Sjælland. Den unge

Orkester fra Carl Olsens Lejretid.

(Billedet er taget ved en Fest i Køge den 26. Maj 1892 i Anledning af Kong Chr. IX og Dronning Louises Guldbryllop.)

Siddende fra venstre: H. P. Hansen, nu Roskilde, H. P. Andersen, Taastrup, Jens Andersen Haudrup, Willum Jensen, Roskilde, P. Hansen, Skrodsbjerg.

Staaende: Hermann, Køge, som ved denne Lejlighed var Orkestrets Chef, Thomsen, Roskilde, Restauratør Satterup, »Norske Løve«, Køge. (Det hændte saa morsomt, at Orkestrets Trommeslager, N. P. Hansen, ikke ønskede at blive fotograferet, og Hr. Satterup maatte da paa Billedet erstatte ham. Kuriøst nok blev N. P. Hansen, nu Jydstrup, senere selv Fotograf og var i mange Aar en kendt Fotograf i Ringsted.) Lars P. Nielsen, Roskilde, Carl Olsen, Lejre, Jens Sørensen, Haudrup, Sofus From, Jersie.

Carl Olsen, som var en fortrinlig Violinist, kom nu i Forbindelse med disse fremragende Mænd og var en skattet og dygtig Solist ved disse Koncerter. — Kritiken fra den Tid lyder overalt som Lovord over den unge beskedne Musiker, der spillede saa vidunderlig smukt med en Varme, som greb Tilhørerne.

Carl Olsen virkede paa sin Hjemegn i flere Aar som Musikdirektør, og et rigt Musikliv oplomstrede nu paa disse Egne i Forbindelse med Egnens Musikere; der gik Ry af dette Orkester. I Særdeleshed paa Dansemusikkens Omraade var Carl Olsens Orkester et Elitekorps; her førte han bl. a. sine henrivende Dansekompositioner frem i en ikke helt almindelig Udførelse. — Denne Musiker, som i Dygtighed stod højt hævet over sine Kolleger, holdt sig dog aldrig for god til som Spillemand ved Egnens Bondegilder at tage sin Tørn paa samme Maade som disse.

Carl Olsen var ogsaa inden for samme Periode en skattet Gæst som Solist og Koncertgiver paa Møen i Forbindelse med Musikdirektør Petersen, Stege. — Et derværende Blad skriver saaledes i 1891: »Siden den berømte franske Virtuos La Rancherey for 20 Aar siden gæstede Stege, har man ikke haft Lejlighed til at nyde saa skønt Violinspil som det, Hr. Carl Chr. Olsen præsterede.«

Carl Olsens rige Musikergerning kan skrives i to Afsnit. Hans Ungdomsgerning paa sin Hjemegn og hvorfra skriver sig de bedste af hans dejlige Dansemelodier; han er gennem disse blevet en elsket Komponist, der i ikke ringe Grad minder om H. C. Lumbye.

For de mange Venner, Carl Olsen havde i Midtsjælland, og for de Musikere, som havde den Lykke at samarbejde med ham, blev det et uerstatteligt Tab, da han forlod Lejreengen og gik ind til sin ny Gerning som Organist i Næstved.

Et Afsnit af Midtsjællands Musikhistorie tilhører med Ære Roskildeegnen og er uadskilleligt knyttet til Navnet Carl Chr. Olsen.

II.

CARL OLSENS NÆSTVED-PERIODE.

Carl Olsens Gerning blev fra 1894 knyttet til Næstved, hvor han som Organist ved Næstved Bys to Kirker — dog senere kun ved St. Peders Kirke — udførte den smukkeste Manddomsgerning, der kan overdrages en Musiker.

Carl Olsen.

Kirkemusikken tog nu mere og mere Carl Olsen. En Rigdom af skøn og ædel Kirkemusik og en Række af herlige Kirkekoncerter skænkede han sin By.

Læge Axel Damgaard Rasmussen, Næstved, skriver saaledes: Carl Olsen var en stor og særpræget Kunstner. Han var Repræsentant for den rige romantiske Retning inden for Kirkemusikken, saa »umoderne« som vel muligt. Han behøvede ikke — som Moden nu er — uformuende at søge tilbage til og tage Næring af alt

for gamle og noget støvede Forbilleder; Musikken var noget organisk hos ham, han gav i sit Spil af sit Sinds Overflod. Man tænke blot paa hans mesterlige og lødige Improvisationer foran hver Gudstjeneste, smaa fuldendte Kompositioner, rene Perler, som stemte Sindet til religiøs Andagt. Han var Menighedens milde, tjenende Mester, besad en kirkelig Takt som faa, den man sætter saa stor Pris paa, naar man møder den. Kraftpræstationer laa ikke for ham. Inderligheden derimod, som er al sand Kunsts Kendemærke: det at kunne meddele sig til andre Sjæle, gribe dem, den Evne besad han. Hans dejlige Spil vil huskes.

I Samarbejde med Carl Olsen ved hans mange Kirkekon-

certer i Halvfemserne og omkring Aarhundredskiftet nævnes flere den Gang kendte Navne inden for Musiklivet i Næstved. Afdøde Trompeter ved Næstved Dragonregiment Vald. Pedersen, der var en fortrinlig Fløjtenist. Ogsaa Trompeterne Jens Jensen, P. Jensen og Chr. Hansen nævnes i Forbindelse med Carl Olsen. Sidstnævnte som en ypperlig Klarinettist. Ligeledes nævnes i Samarbejde med Carl Olsen Organist P. Nielsen, Køge. Af nulevende Musikere i Næstved nævnes ofte i samme Periode Musikdirektør Hans Hansen, der som Carl Olsens dygtige Elev jævnligt optraadte sammen med denne.

Ogsaa inden for Orkestermusikken i Næstved blev det Carl Olsens Opgave at gøre en værdig Indsats ved Hjælp af Regimentets Musikere og med Bistand af Poul Hansen og hans Musikere samt med Assistance af nogle enkelte private Musikdyrkere, bl. a. Kantor Leth Andersen, der var Carl Olsens trofaste Ven, Slagtermester Krygell (Broder til Komponisten Adam Krygell). Dette Orkester under Carl Olsens dygtige Ledelse kom nu til at danne Epoke i Næstved Bys Musikliv.

Ogsaa andre kendte Navne støder man paa i Forbindelse med Carl Olsen: Kammersanger Simonsen, Kantor Serritzlew, Stege, Musikdirektør Petersen, Stege, Organist Allin (senere Domorganist i Aarhus), Guldsmed Berth, Lærer Hoffmann, Kantor Helsing, Overtrompeter Christoffer Petersen, Trompeter Smiths m. fl.

Carl Olsen har skrevet ca. 300 Danse og mange herlige Kompositioner for Klaver og Orgel, Violin, Fløjte m. m., Romancer, Solier og Sange, og da han døde, fandt man i hans Gemmer en hidtil ukendt Produktion: Ouverturer, Kantater for Soli, Kor og Orkester, 6 Fantasier, ca. 100 Præludier, Klaverstykker og Violinstykker samt af større Instrumentalværker 3 Symfonier.

Ingen anede, at disse Kompositioner eksisterede. Kun for at tilfredsstille sin egen, dybe Trang havde den gamle, beskedne Musiker syslet med dette Arbejde.

Man husker endnu Anekdoten om en begavet fremmed Musiker, der engang for mange Aar siden gav en Koncert i Næstved. Han blev bagefter inviteret hen i Selskab, hvor Carl

Olsen sad, og denne komplimenterede ham for hans Klarinet-spil.

— Ja, sagde den fremmede Musiker, det er et dejligt Instrument, blot Skade, at der ikke er ret mange, som kan skrive for det. Der er i Danmark kun én Komponist, som kan dette, og som er noget værd, det er »Lejre-Olsen«!

— Kender De ham? spurgte en anden af Selskabet.

— Ih ja, sagde Musikeren, lige saa godt som mig selv! Han er vidunderlig!

— Ja, men kender De ham personlig?

Nej, det gjorde han ikke. Han havde aldrig set ham.

— Det er ham, der sidder dèr!

Lejre-Olsen strøg sig forlegen om Hagen, men den fremmede Musiker sprang op og omfavnede ham.

*

Carl Olsen døde den 23. April 1929, 65 Aar gl.

Mindekoncerterne i Næstved og Roskilde under Musikdirektør H. Chr. Jensens Ledelse vil blandt de Musikere, som havde den Ære at medvirke, huskes som en smuk og stemningsfuld Oplevelse.

Af Carl Olsens mange Venner blev der paa hans Fødselsdag den 1. Marts 1930 rejst en Mindesten paa hans Grav paa Næstved Kirkegaard med følgende Indskrift:

KOMPONISTEN, ORGANISTEN

CARL CHR. OLSEN,

FØDT 1. MARTS 1864, DØD 23. APRIL 1929.

REJST AF VENNER.

DE GAMLE KONGSTED-MUSIKANTERE BRØDRENE RASMUSSEN

Jeg giver Ordet til den gamle Kongsted-Musikant Hans Rasmussen, Hyllede, og beder ham fortælle om sin Egnns Spille-mænd fra gamle Dage. — Han fortæller:

Min Broder, afdøde Musikdirektør Lars Rasmussen, og jeg er Sønnen af Handelsmand Chr. Rasmussen, Kongsted. Min Broder var født den 25. April 1863 og lærte Musikken hos da-værende Musiker Hans Thomsen, Øde Førslev.

Jeg selv er født den 13. Januar 1868 og lærte først at spille hos min Broder, ogsaa en lille Tid hos Hans Thomsen, derefter senere hos Musikdirektør P. Pedersen, Ringsted, hvor jeg bl. a. fik Undervisning i Fløjte.

Vi spillede begge i nogle Aar i Musikdirektør Chr. Grandahls Orkester i Præstø, først min Broder, senere ogsaa jeg.

(Grandahl var i mange Aar en kendt Musiker paa Præstø-egnen og er velkendt for sine mange Dansekompositioner, hvoraf flere har været udgivet i Fr. Nielsens Dansehæfter fra den Tid.

Grandahl døde for omkring en halv Snes Aar siden i en Alder af ca. 75 Aar.

En Broder til Chr. Grandahl var afdøde Malermester Grandahl, Haslev, der ogsaa tidligere virkede som Musiker.)

Efter nogle Aars Forløb startede vi vort eget Orkester, der populært gik under Navnet »Kongsted-Musikken« eller »Brødrene Rasmussens Orkester«.

Min Broder var som den ældste naturligt Orkestrets Leder,

indtil han 1914 trak sig tilbage, hvorefter jeg førte Orkestret videre, indtil min Søn, Arthur Rasmussen, der nu er Orkestrets Leder, gik sammen med mig, og i flere Aar hed det »H. Rasmussen og Søns Orkester«.

Min Broder var en stræbsom og energisk Mand, som gik op i sin Gerning med Liv og Sjæl. Vi var jo unge og livsglade Mennesker, siger Hans Rasmussen, og de fleste af Egnens Spille-mænd var gamle Musikere, der tog den med Ro og sov lidt imellem, som de spillede og drak. Vi havde derfor temmelig let

Chr. Grandahls Orkester.

Siddende fra venstre til højre: Ole Nielsen, Mern, Lars Rasmussen, Kongsted, Chr. Christoffersen, Mern (senere Musikdirektør i Vordingborg). Ole Jokumsen, Præstø. — Siddende foran disse: Oluf Jensen, Præstø.

Staaende fra venstre til højre: Peter Bang, Præstø, Carl Bang, Præstø, Chr. Grandahl, Præstø, Hans Rasmussen, Kongsted, og Hans Bodholdt, Præstø.

Billedet er taget ved Haandværkerfesten i Præstø den 28. April 1887.

ved at komme frem trods det, at vi ingenlunde var bedre kvalificerede end andre af den Tids Musikere paa Landet.

Vort Virkeomraade laa jo hovedsagelig paa Landet, og vi har som alle de andre gamle Landsbyspillemand døjlet mange Strabadser. Spadseret til Præstø, spillet hele Natten, atter pr. Fodtur hjem; undertiden kunde vi lige naa at komme hjem, til vi atter skulde ud at spille ad en helt anden Kant til, ofte ingen Søvn imellem saadanne Ture.

Undertiden kørte vi med Basspilleren Peter Hansen, der som Regel sov paa Hjemturen, Hesten sov, og det gik smaat. Vi frøs som Hunde, naar det var Vinterdage; ofte stod vi af Vognen, løb et Stykke Vej forud, vendte atter om og mødte Køretøjet, op igen, og som en Snegl kravlede Køretøjet atter hen ad Landevejen. Saadan en Køretur kunde tage flere Timer — en stor Kontrast til Nutidens Musikere, der flot kommer kørende i Bil.

Det første moderne Fremskridt, vi oplevede, var, da min Broder i Aaret 1891 fik sig en Cykle. Naar vi saa skulde ud at spille, benyttede vi begge to denne. Vi skiftede til at cykle og gaa, og vi brugte nu kun den halve Tid til at komme til Bestemmelsesstedet.

Vi havde et meget stort Virkefelt over hele Sydsjælland, og vore Musikbestillinger lød gerne saaledes, at kunde vi ikke komme begge to, saa bare den ene af os, saa var Folk tilfreds.

For mange Aar siden, inden Haslev selv fik sit Musikkorps, spillede vi meget i Haslev.

*

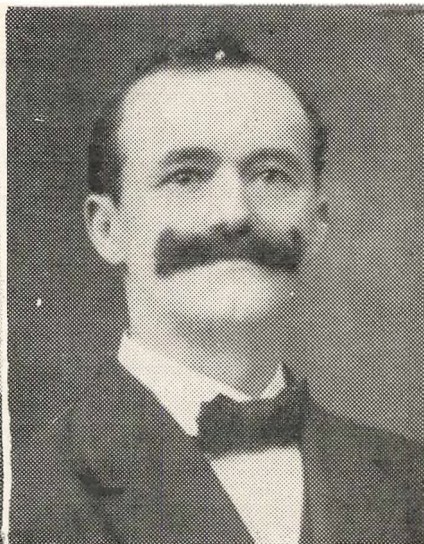
Mange af de gamle Landsbyspillemand var berømte paa deres Egn og undertiden viden om.

Lars Rasmussen, Hyllede, var saaledes meget populær paa sin Egn. Flere har fortalt mig, at denne Musiker var saa for-gudet, at naar Folk ved Festerne ikke saa Lars Rasmussen, var Festen for intet at regne. Lars Rasmussen døde den 17. Decbr. 1930, 67 Aar gl.

Den 2. Oktbr. 1931 fejrede Musikdirektør Hans Rasmussen 50 Aars Jubilæum som Musiker. Den gamle, flittige og afholdte

Lars Kasmussen.

H. Rasmussen.

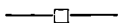
Musiker lever nu et mere tilbagetrukket Liv og bevarer i Erin- dringen Minderne om de gode, gamle Dage.

Af gamle Musikere, som har været tilknyttet Kongsted- Orkestret, kan bl. a. nævnes Niels Andreasen, Lillestrand. Han havde lært Musikken hos daværende Musikdirektør Weber, Præstø, og spillede i Kongsted-Orkestret i ca. 30 Aar. Han døde 1929, 69 Aar gl.

Ligeledes kan nævnes fhv. Musiker Lars Kristoffersen, Atterup, født 1854, en af Sognets ansete Mænd. I mange Aar Sogneraadsformand og tillige Dannebrogsmænd. Lars Kristof- fersen virkede i Kongsted-Orkestret fra 1886—1914, hvorefter han lagde Musikken paa Hylden. Som hans Læremester nævnes forlængst afdøde Landsbymusikant Peter Rasmussen, Skoverup.

Afd. Jens Pedersen, Kongstrup, hørte vel nok til Egnens dygtigste Musikere. Han havde lært Musikken hos Poul Han- sen, Næstved. I tre Aar var han tilknyttet Næstved Regiments- musik som Kornettist, spillede derefter indtil sin Død i Kong- sted-Orkestret og var en dygtig Kornettist og et prægtigt Men-

neske. Ogsaa uden for Musikernes Kreds var Jens Pedersen kendt og skattet, og han besad mange Tillidshverv i sit Sogn: Han var Sognefoged, Medlem af Sogneraadet, Formand for Sygekassen og sad i Bestyrelsen for Kongsted Sogns Sparekasse m. m. Han døde 1929, kun 52 Aar gl., og blev begravet den 23. Oktober med en Deltagelse saa stor som aldrig før set i Kongsted Kirke.

Det var utroligt, hvad Spillemanden i gamle Dage paa nogle Egne kunde tillade sig. Naar man beskæftiger sig med Omtale af de forskellige Egnes gamle Spillemand, finder man for nogle Egnes Vedkommende virkelig dygtige Musikere, der stillede Krav baade til sig selv og andre, var ofte Foregangsmænd og beklædte de største Tillidshverv inden for deres Sogn. Paa andre Egne var Spillemanden den livsglade, joviale Type, paa lige Fod med alle, tømte flittigt sit Bæger — undertiden alt for flittigt. Det gik alligevel. Ingen tog det fortrydeligt op, om Spillemanden fik nogle Glas for meget eller tog sig en Skraber under Festen. Hans Rasmussen, Kongsted, fortæller bl. a. om en af de gamle Spillemand, han har kendt, og som spillede Sekond-Violin. Naar han havde faaet et tilstrækkeligt Antal Glas inden for Vesten, og Sønnen overvældede ham, lagde han ganske roligt Hovedet ned paa Orkestrets Nodepult og sov den halve Nat. Dette hændte bl. a. paa Rønnede Kro.

Rønnede Kro synes i gamle Dage at være et særdeles gæstfrit Arbejdssted for de af Spillemandene, der kunde lide nogle store Bægere. Saaledes var tre af Haslevegns Spillemand engang for mange Aar siden kørende fra Haslev til Rønnede Kro. (Jeg skal ikke nævne Navne, men min Meddeler indestaar for Historiens Rigtighed.) Som saa ofte før var det en herlig Nat med mange Kaffepunche, og denne Gang særdeles mange. Da de nu skulde hjem, erindrede ingen af dem, at de var kørende Folk, men spadserede nu efter bedste Evne den lange Vej tilbage til Haslev. Trods disse Spillemandens mindre gode Egenskaber var den gamle Spillemand alligevel afholdt af saavel gammel som ung.

TESTRUP SPILLEMÆNDENE

Til Hasleveggen knytter sig flere kendte Musikernavne fra forrige Aarhundrede, som endnu lever i frisk Erindring. Jens Jensen, Testrup, (ogsaa benævnt Jens Lysholm) og Frederik Pedersen, Terslev, var i mange Aar Egnens førende Spillemand — »Jens Jæns Orkester« hed det i daglig Tale.

Fr. Pedersen blev omtalt som en fin Violinspiller og kunde udføre overmaade meget paa sit Instrument. Han spillede saa fint, at man sagde om ham, at han kun spillede for sig selv. — Jens Jensen tog mere haandfast paa sit Instrument.

Ogsaa Philip Frederiksen, Ørslev, omtales som en af de gode gamle Spillemand. Philip Frederiksen var Søn af Skolelærer og Kirkesanger And. Frederiksen, Førslev, blev født den 13. Novbr. 1830. Han var en begavet og dygtig Musiker efter sin Tid, en interesseret og oplyst Mand og var bl. a. i Besiddelse af en udpræget Sans for det smukke i Naturen. Han døde den 10. Marts 1893.

Nulevende Hans Andersen, Ørslev, der forlængst har nedlagt Musikken, hørte ligeledes til den Tids kendte Musikere, var bl. a. en dygtig Kornetblæser og spillede i en lang Aarække i Jens Jensens Orkester.

Jens Jensen var en ejendommelig og særpræget Spillemandstype. Han var i Besiddelse af et udpræget musikalsk Øre, spillede udmærket Violin og Kontrabas og var en god Tubablæser. (Jeg husker saaledes, at jeg i nogle Aar som ung Musiker spillede hos Jens Jensen ved nogle Fastelavnsgilder i Skuderløse.

I Særdeleshed første Gang var jeg meget nervøs for dette Samarbejde. Jeg havde hørt om, hvorledes Jens Jensen fældede en sønderlemmende Kritik, saa snart han hørte en falsk Tone — i saa Henseende var han et værdigt Sidestykke til P. Pedersen, Ringsted.) Flere morsomme Træk fortælles den Dag i Dag om Jens Jensen.

Naar han f. Eks. spillede Kontrabas hos Schwabach i Haslev, spillede Schwabach selv Violin, men stod langt under Jens Jensen i Dygtighed. Naar de skulde stemme Instrumenterne, gav Schwabach Jens Jensen Tonen an paa Violinen; dette irriterede som Regel Jens Jensen, da hans Øre var saa sikkert, at han aldeles ikke behøvede denne gammeldags Stemmemaade.

— Jeg kan rumne godt stemme en Bas! gmirrede Jens Jensen. (Han brugte meget ofte dette mærkelige Udtryk.) Schwabach svarede omgaaende lige saa arrigt:

— Du kan vel for F..... taale at høre en Tone!

En Dag beklagede en af de andre Spillemand sig over, at der i hans Stemme (2den Tenorhorn) laa samme Tone i flere Takter:

— Det er kedeligt — sagde han — at blæse saadan en Stemme, naar der kun er én og samme Tone!

— Ja, svarede Jens Jensen, det er rumne ogsaa kedeligt at høre, tilmed naar den saa er falsk!

Eller naar Philip Frederiksen, der spillede Sekond-Violin og som Regel sov, naar han spillede, klagede over, at han ikke kunde sove, naar han kom hjem.

— Det kan jeg rumne godt forstaa — sagde Jens Jensen — du har jo udsovet!

Naar Kongsted-Spillemandene kom ind paa Jens Jensens Omraade, følte han sig meget fornærmet. Han vidste selv, at hans Musik i musikalsk Henseende stod langt over den anden; men Kongsted-Musikken var til Gengæld mere populær, og dette ærgrede ham.

Ved en Lejlighed, hvor Kongsted-Spillemandene havde spillet i Testrup, hvor Jens Jensen ogsaa var til Stede, fandt han, at dette dog var for galt — at komme her og spille i hans

Jens Jensens Orkester.
(Billedet er fra Halvfemserne.)

Siddende fra venstre til højre: F. Serop, Vettterslev, Fr. Petersen,
Terslev, Hans Andersen, Ørslev.

Staaende fra venstre til højre: Chr. Andersen, Haslev, Andersen,
Ørslev, Zachariasen, Haslev, Jens Jensen, Testrup.

By. Da nu Kongsted-Musikanterne kørte hjem, løb han bagefter Vognen og holdt fast i denne.

— Jeg kunde jo godt skyde jer, hvis jeg vilde; men det vil jeg nu ikke!

(Det faldt ham saa let at tale i Jægersproget. Han var selv en glimrende Skytte og erholdt bl. a. Præmier ved alle mulige Lejligheder, saa snart han rørte ved en Bøsse.)

Jens Jensen døde den 7. April 1914, 77 Aar gl.

Frederik Pedersen var født i Terslev Sogn den 11. Septbr. 1844 og døde i Haslev den 10. Juni 1926, 81 Aar gl.

— En Søstersøn til Fr. Pedersen er den kendte Klarinettist Fr. Hansen, Tivolis Harmoniorkester. —

En gammel, kendt Musikerslægt, »Jacobsen«, Sønderby, Hornsherred, knytter sig ligeledes til Haslev. Afdøde Jens Jacobsen, Faderen til nuværende Musiker Niels Jacobsen, Haslev, hørte i en Aarrække til Haslev Spillemand. Han tilflyttede Haslev 1896 og døde her 1928. Han var født i Sønderby 1858. Hans Far, Peter Jacobsen, levede fra 1831—1918 og var ligeledes Musiker. En rigt forgrenet Musikerslægt. Bl. a. tilhører den kendte Klaverpædagog, Pianisten Chr. Christiansen denne Slægt.

Afdøde Musiker og Fotograf Zakariasen, Haslev, hørte ogsaa til en gammel Spillemandsslægt.

Lars Jensen, Lundegaard, Tjæreby, nævnes ligeledes i en Periode i Forbindelse med Testrup-Spillemandene. Han var Bassist og blev omtalt som en meget dygtig Musiker. Rejste senere til København, hvor han bl. a. spillede hos »Wivel«. Blev senere Sanglærer i København. —

Ogsaa en anden gammel Landsbyspillemand, Jens Jensen, Broby, omtales. En Søn af ham, fhv. Musiker Fr. Jensen, København, der i en Aarrække spillede i Grøndahlshuset i Charlottenlund, boede i en Periode i Haugbyrd ved Ringsted, hvor han havde et mindre Landbrug, der i daglig Tale kaldtes for »Pilanterhuset«. Fr. Jensen gik dengang under Navnet »Pilantermanden«. Han spillede i denne Periode ofte i P. Pedersens Ørekster i Ringsted.

MUSIKLIVET I STEVNS

I SLUTNINGEN AF FORRIGE AARHUNDREDE

Musiklivet i Stevns hørte i Slutningen af forrige Aarhundrede til noget af det bedste paa Landet. Æren for dette havde daværende Musikdirektør Peter Jensen, Storehedinge. Denne rigt begavede og dygtige Musiker nedlagde her et overmaade smukt Stykke Arbejde for Musiklivets Udvikling i hele Stevns og helt ind til Køge. Med stor Dygtighed og Flid havde han oparbejdet et fortrinligt Orkester, naar man tog i Betragtning, at dette bestod af Musikere fra Landet. Peter Jensen selv var en dygtig Violinspiller og spillede udmærket Cello. Hans Spil var præget af en Hjertevarme, der greb Tilhørerne. Det hændte ofte, naar P. Jensen med sit Orkester spillede til Fest i Egnens Forsamlingshuse, at han da blev opfordret til i Pavsens under Ballet at spille en Violinsolo.

Stevnsboerne, der alle Dage havde Ord for at være særlig modtagelige for aandelig Paavirkning, kunde da sidde betaget og lytte til »Sæterjentens Søndag« eller til »Jeg saa ham som Barn med det solrige Øje«. Denne enkle, smukt følte Melodi, hvortil der var knyttet nogle meget ejendommelige Variationer, spillede P. Jensen mesterligt.

Den stiltfærdige og beskedne Musiker kunde ved sit Spil tage Hjerterne fangen. Dette bidrog i høj Grad til en smuk Stemning ved Festen.

— — —

Ovennævnte Melodi med disse mærkelige Variationer havde

P. Jensen lært paa en ejendommelig Maade, idet han havde hørt den blive spillet af nogle Zigeunere, som for mange Aar siden gik paa Gaden og spillede. Nuværende Musiker Viggo Jensen, Ringsted, Søn af P. Jensen, fortæller morsomt om, hvorledes dette gik til.

— Jeg var, fortæller Viggo Jensen, engang, medens jeg endnu var en lille Dreng, en Formiddag med min Far et Ærinde i Byen, og vi skulde blandt andet have noget med hjem til Mor, som hun skulde bruge til Middag. Vi hørte da disse Zigeunere spille. Min Far blev aldeles betaget af deres ejendommelige Spil og siger: Lad os følge efter dem, jeg vil lære disse Variationer! Dette gjorde vi, hvilket havde til Følge, at baade Far og jeg glemte, at vi skulde hjem til Middag, og da vi endelig langt hen paa Eftermiddagen kom hjem, var Mor naturligvis vred. Min Far var blevet saa optaget af dette Spil, at han straks, da han kom hjem, forsøgte at spille disse Variationer, men kunde endnu ikke huske dem, hvorfor han atter farer ud paa Gaden og følger efter Zigeunerne. Han faar nu den Idé at invitere dem hjem hos sig, for læres skulde de, det var ganske afgjort.

Viggo Jensen fortæller, at aldrig glemmer han, saa vred hans Mor blev ved denne Lejlighed.

— At hendes Mand vilde være bekendt at slæbe disse Mennesker hjem. Saadan noget Pak! Det var dog for galt! Den ellers saa fredsommelige Mand, der aldrig brugte stærke Ord, var nu ogsaa blevet vred: Jeg er F..... raspe mig lige glad, om de saa er kommet fra Tugthuset, jeg vil og skal lære disse Variationer. Og han fik lært dem.

Det var et udpræget Karakterpræg hos P. Jensen, at havde han først besluttet sig til noget, blev det gennemført med en vis Stædighed og saaledes ogsaa her.

Denne lille, i sig selv ubetydelige Hændelse førte nu til, at P. Jensen senere blev hele Stevns' forgudede Spillemand. Gang paa Gang er han blevet tiljuble, efter at han under aandeløs Stilhed og uden noget Akkompagnement havde spillet denne lille simple Melodi og gjort sit Spil til en virkelig Kunstnydelse. Musikalske Mennesker, som har hørt P. Jensen spille, har ud-

talt, at det for dem var en stemningsfuld Oplevelse. Ogsaa jeg, der i min Ungdom i en kort Periode var til Assistance i P. Jensens Orkester, husker denne Mands herlige Spil.

Et andet lille Træk, hvortil nævnte Melodi ligeledes knytter sig, fortælles af Cellistinden Fru Lisa Jakobsen, nu Roskilde, som er Datter af P. Jensen.

— Far og jeg samt en tredje Musiker spillede engang for mange Aar siden ved Fakse Ladeplads til en Aftenunderholdning, hvor vi blandt andet spillede nogle Koncertnumre. En af Tilhørerne, en Herre, havde muligvis den Opfattelse, at vort Spil ikke svarede til dette værdige Selskab. Han rejste sig fra sin Plads, gik uden videre op og satte sig overlegent til Klaveret og spillede nogle Bravournumre med mange Løb og Triller. Folk klappede naturligvis bravt. Han rejste sig med en Mine, der skulde sige: Se, saaledes er det at spille Klaver!

Min Far følte naturligvis dette som en Ydmygelse. Jeg havde siddet og iagttaget ham. Han kneb Munden energisk sammen, et Kendetegn paa, at nu var der noget i Gære, saa rejste han sig, tog sin Violin, stillede sig op paa Tribunen og spillede: »Jeg saa ham som Barn« Aldrig glemmer jeg dette Øjeblik! Jeg syntes, at Far ingen Sinde før havde spillet saa vidunderligt. Under den dybeste Stilhed spillede han denne lille Melodi, og som han blev tiljublet. Det var, som vilde han sige: Jeg skal min Sandten vise dig, at der ogsaa er andre, der kan tage Folk!

Et rigt Koncertliv blomstrede i Stevns under P. Jensens Førerskab. Gennem et ihærdigt Arbejde, ved Hjælp af virkelig indholdsrige Prøver havde P. Jensen efterhaanden indarbejdet

P. Jensens Hornorkester.

(Billedet stammer fra et Dyrskue i Storehedinge i Halvfemserne.)

Staaende fra venstre til højre: Musikdirektør Peter Jensen, Søren Rasmussen, Renge, Hans Nielsen, Hellested, P. Petersen, Vraaby, ukendt, Niels Hemming Nielsen, Hellested.

Siddende fra venstre til højre: Hans Madsen, Taastrup, nu Karise, Jens Fr. Jensen, Magleby, Adolf Hansen, Hellested, Peter Petersen, Lillehedinge, og Lars Olsen, Holtug.

sit Orkester saaledes, at det var i Stand til at løse virkelig musikalske Opgaver, saavel inden for Stryge- som Blæseorkester.

Gamle Søren Rasmussen, Strøby, forhen Renge, som i en Aarrække spillede i P. Jensens Orkester, fortæller:

Peter Jensen var en Mand, der vilde frem. Vi Musikere holdt bl. a. i en Periode vore Prøver i Forsamlingshuset i Hellested, og det var som oftest en hel Dag, der blev arbejdet, men vi fik ogsaa vor eBlønning. Vi begyndte nu at holde Koncerter omkring i Forsamlingshusene over hele Stevns, i Fakse, Fakse Ladeplads, Køge, Vallø Strandhotel og mange andre Steder. P. Jensen havde ofte to Orkestre ude paa 10 a 12 Mand. Vi havde flere Gange Gardens Musikdirektør, daværende Krigsraad Vatter, til at dirigere. Imidlertid kom Organist Nielsen til Køge, og nu blev der holdt store Prøver og store Koncerter, hvor Orkestret talte op til 30 Mand.

Organist P. Nielsen flyttede til Køge omkring Aarhundredskiftet, hvor han blev Organist og Kantor ved Køge Kirke og blev tillige ansat som Sanglærer ved Byens Skoler. Han var en meget flittig Mand, som altid ofrede sig for Musikken, bl. a. ved at holde Orgelforedrag. I en Aarrække var han Dirigent for Køge Musikforening og fremførte i den Tid flere Symfonier. Organist Nielsen var tillige en dygtig Komponist. Han har skrevet en Del Sange og Korværker, mindre Orgelstykker og en Symfoni. Han stammede fra Kalundborgegnen og var født i Svallerup i 1868. Han var en dygtigt uddannet Musiker og havde i nogle Aar virket i København, bl. a. i Dagmarteatret, og var en fortrinlig Bratschist. Han kom senere til at samarbejde med Organist Carl Olsen, Lejre, senere Næstved, bl. a. ved flere Kirkekoncerter.

Musikdirektør P. Jensen søgte nu Samarbejde med Organist Nielsen, som blev Orkestrets Dirigent ved de store Koncerter, hvilket i høj Grad bidrog til at højne Orkestrets Præstationer. Organist Nielsen var ligeledes en meget søgt Musiklærer. Mange dygtige Musikere har faaet deres Uddannelse hos ham, bl. a. Violinist Viggo Jensen, Ringsted, Musikdirektør, Organist Fr. Christensen, Køge, Violinisten Elias Nielsen, Tureby,

Koncertmester Åsborg og Pianist Rode, Roskilde. P. Nielsen døde den 9. Februar 1920, 52 Aar gl.

P. Jensen blev født i Frøslev 1866 paa Gaarden Blakkely som Søn af Gaardmand og Sognefoged Peter Jensen. Han lærte Musikken af Musikant Anders Hansen, Storehædinge, ogsaa kaldet Anders Væver, som var en Slags Stadsmusikant, var kommunal Trommeslager og havde Musikken i Byen. Senere fik P. Jensen Undervisning hos en fhv. tysk Regimentsmusiker Camin, der havde bosat sig i Hellested. P. Jensen døde i November 1909, kun 43 Aar gl.

— — — —

Søren Rasmussens Far var ogsaa Musiker. Han blev født 1825 og var samtidig med omtalte Anders Væver Egnens Musikant.

I Halvfjerdserne blev der oprettet flere Smaaorkestre i Stevns. Der var f. Eks. Niels Nielsen, L. Taarnby, Paul Hansen, Spjellerup, Hans Olsen, Hellested, og Poul Petersen, Storehedinge.

I Slutningen af Firserne kom saa den unge Peter Jensen. Han og Poul Petersen blev nu senere Konkurrenter.

Poul Petersen var en solid Spillemand af den gamle Skole, men kunde i Længde ikke klare sig for den langt dygtigere Peter Jensen. Poul Petersen var født den 20. Juni 1844 og døde den 9. November 1909, 65 Aar gl. Det var underligt, at disse to Mænd netop gik bort samtidig. De blev begge begravet paa Storehedinge Kirkegaard med et Par Dages Mellemrum.

Gamle Søren Rasmussen, der nu gaar i sit 79. Aar, idet han er født den 12. Juli 1855, mindes med Stolthed Aarene fra sine Velmagtsdage. Han kom i 1893 med i Peter Jensens Orkester, og han har saaledes ogsaa været med til at kaste Glans over Musiklivet i Stevns. Som Soldat var han Reservemusiker og spillede daglig med i Militærorkestret under daværende Overhornblæser Theilgaard ved 2. Bateria, Faderen til Theilgaard, som oprettede Gummifabrikken ved Køge.

En Søn af Søren Rasmussen er Musiker Rs. Kærshoff, Renge.

LIDT OM MUSIKLIVET

I KØGE

Blandt Østsjællands førende Spillemand indtog afdøde Musikdirektør August Petersen, Køge, i mange Aar en hæderværdig Plads. Aug. Petersen var hele sit Liv knyttet til denne By og har i sine Velmagtsdage ydet en virksom Indsats paa Musikens Omraade. Aug. Petersen var født i Køge den 10. August 1869, hvor hans Forældre bl. a. passede Klokkerne ved Kirken, og han blev senere Kordreng i Kirken. Han interesserede sig meget for Musik og havde kun eet Ønske: at blive Musiker. Sin første Undervisning modtog han hos daværende Organist Jensen ved Køge Kirke, som havde den triste Skæbne at være blind. Det blev nu Drengens Lod at følge den blinde Organist til og fra Kirken. Allerede som tolvvaarig Dreng var han kommen saa vidt, at han kunde begynde at spille med ved festlige Lejligheder.

Den gamle Spillemand Hans Olsen, Hastrup, som tidligere hørte til Aug. Petersens faste Stab gennem mange Aar, fortæller om Aug. Petersen, at han, kun 23 Aar gammel, begyndte sit Samarbejde med Egnens andre Musikere og fik snart samlet et Orkester, der i en Aarrække havde et godt Navn. Aug. Petersen var selv en dygtig Musiker. Han var myndig og bestemt i sin Optræden og forstod at skabe Respekt, var vittig og tør, men han forlangte Lydighed af sine undergivne.

Ved et Bal i Forsamlingsbygningen i Køge havde han blandt andet en Gang Assistance af et Par Musikere fra København (August Petersen havde ofte Assistance fra København). Da Klokken var 2, nægtede disse at spille mere, da det havde været en streng Nat, hvor der var spillet meget.

August Petersens Orkester.

Siddende fra venstre: Alfr. Petersen, Køge, Musikdirektør August Petersen, Hans Olsen, Hastrup, og Dehn, Varpelev.

Staaende fra venstre: Anders Jørgensen, Køge, Chr. Christensen, Strøby, Petersen, Køge, og Adolf Hansen, Skensved.

- Vi skal spille en Time til, siger August Petersen.
- Nej! Vi vil ikke mere, siger de to fremmede Musikere og giver sig til at pakke deres Instrumenter ind.
- Jeg har sagt, vi spiller en Time til! Vil I ikke det, faar

I ikke en rød Øre, og det er sidste Gang, d'Hrr. kommer her at spille!

Det varede ikke længe, inden de to omtalte Musikere atter sad paa deres Pladser, og de vovede ikke senere at gøre Indvendinger.

— — — —

Brødrene Lund spillede i flere Aar meget i Køge som Assistance hos August Petersen, og fra den Tid stammer en lille morsom Begivenhed: Aug. Petersen skulde med sit Orster en Gang spille til »Elverhøj«. Orkestret var ved denne Lejlighed paa 12 Mand, deriblandt Jacob Lund. En paa den Tid kendt Pianist, Baron S. von Sidow, sad ved Flyglet — et gammelt, udslidt Flygel, der var stabled op paa 3 Ølkasser. Baronen, der var en dygtig og rutineret Klaverspiller, sad ved denne Lejlighed, som saa ofte før, i en løftet Stemning, men kunde trods dette alligevel spille. Han kunde pludselig faa de mest barokke Indfald, og saaledes gik det ogsaa ved denne Lejlighed. Allerede under Ouverturen faar Baronen Bersærkerengang og sætter Tempoet op i en vanvittig Fart. Musikerne falder fra, den ene efter den anden. Pludselig hører man Jacob Lunds pibende Stemme fra Orkestret:

— Lad ham bare spille alene, han er tosset!

Dette vakte naturligvis stor Moro i Teatret.

Baron S. von Sidow var som nævnt en kendt Pianist, der havde rejst meget i Udlandet som Musiker. Han var tysk af Fødsel og tysk Student. Han havde et stort Ar midt i Panden, hvad han var meget stolt af, og han paastod, at han havde faaet dette ved en Duel. En tysk Student, der ikke havde duelleret, var ikke at regne for en rigtig Student. Hans Baroni laa et eller andet Sted paa Maanen, sagde han. Iøvrigt fortalte man, at han i Virkeligheden ikke var Adelsmand, at hans Navn kun var Senst. Hans Far havde været Godsforvalter paa et tysk Gods hos en Baron von Sidow, og han havde da tilegnet sig dette Navn. Hvorom al Ting var: Baron S. von Sidow hed han i Danmark. Han

døde i København paa et Tagkammer i den yderste Fattigdom.

— — — —

Aug. Petersen var i sin Tid Dirigent for en Dobbeltkvartet, som blev oprettet i Køge i Halvfemserne, og som blev Grundlaget for den senere Køge Musikforening, der i Forbindelse med et lokalt Orkester under daværende Organist P. Nielsens Ledelse i en Aarrække har løst mange store musikalske Opgaver.

Dette Orkester var sammensat af professionelle Musikere og private interesserede Musikdykere, som Køge i mange Aar har været rig paa.

August Petersen var i sine Manddomsaar en interesseret Musiker og ledede gennem en Række af Aar andre af Byens Sangforeninger, deltog altid gerne i Kammermusik, naar der var Lejlighed til det, og har ogsaa skrevet flere smaa Kompositioner, Dansemelodier og Sange. I de senere Aar trak han sig tilbage som aktiv Musiker. Han døde i April 1933 og blev 63 Aar gl.

Fru August Petersen var i en Aarrække Orkestrets Pianistinde. En Broder til Aug. Petersen var afdøde Musiker Alfr. Petersen, der i mange Aar spillede i Broderens Orkester.

Organist P. Nielsen er vel nok den, der har tilført Køge den største og smukkeste Indsats paa Musikkens Omraade. Paa Køge Kirkegaard har Venner rejst et Minde for denne dygtige og opofrende Musiker. Blandt andre kendte Navne inden for Musiklivet i Køge i forrige Aarhundrede kan nævnes Malermester Østed, som stod i nær Tilknytning til Organist Nielsen, og om hvem der en Gang blev skrevet saa smukt: Denne evigt stræbende Kunstnernatur, der er lige saa talentfuld som beskeden!

Organist P. Nielsen.

Hans Olsen, Hastrup, fortæller ogsaa fra sin Spillemandstid i Køge i gamle Dage om Søndagsballerne i »Løven«, som det hed den Gang. Det var i den Tid, da det gik avet om, og Her-
rerne, for Eksempel i en Trippevals, tog fat i Damernes Kjole og holdt den op fra Gulvet. Den Gang var det ikke Indianer-
musik, og det var ikke Hyleinstrumenter, vi spillede paa, siger
Hans Olsen.

ET BESØG HOS DEN GAMLE MUSIKER H. P. HANSEN, SCT. JØRGENSBJERG

I et lille hyggeligt Hus paa St. Jørgensbjerg i Roskilde bor en af vore gamle Spille mænd, velkendt over hele Sjælland. Den 19. Maj 1933 kunde han og hans Hustru fejre Guldbryllup. Hans Peter Hansen er hans Navn — Hans fra Assingløse — Hans fra Viby. — Et gammelt Ord siger, at kært Barn har mange Navne; jeg tror med Rette at kunne anvende dette paa H. P. Hansen. Denne venlige, gamle Spillemand har mange Venner. Jeg vil nu forsøge at fremdrage nogle Træk fra hans eventyrlige Livsbane, saaledes som det er blevet mig fortalt.

H. P. Hansen, som jeg personlig har kendt i mange Aar, og hvem jeg har lært at sætte Pris paa, aabner med Glæde sit Hjerte for mig og fortæller om sine mange Oplevelser.

Hansen har som Musiker paa Amerikabaadene rejst over Atlanterhavet 98 Gange og bl. a. fejret sin 70-aarige Fødselsdag ude paa det store Verdenshav — hvad ligger der ikke gemt af Minder bag dette?

H. P. Hansen er født den 30. August 1857 i Kværkeby ved Ringsted som Søn af Landsbyspillemand Jens Hansen, ogsaa kaldet »Jens Kimmerslev« — og begyndte allerede som Dreng at faa Undervisning i Musik hos daværende Musikdirektør Jakob Nielsen, Ringsted. »Det var mit første Musikkonservatorium«, siger Hansen.

Det skal dog i Sandhedens Interesse oplyses, at samme Ja-

cob Nielsen ikke var nogen fremragende Læremester. Senere kom H. P. Hansen til Roskilde hos Niels Christiansen og fortsatte her sin Undervisning.

H. P. Hansen blev senere en velkendt Musiker med Klarinet som Hovedinstrument, og det er særlig paa dette Instrument, han gennem sin lange Virksomhed har hævdet sig som en dygtig og rutineret Musiker. Han var ogsaa en kort Periode omkring 1877—78 ansat som Musiker ved 1. Regiment i København.

H. P. Hansen som Musiker paa Amerikadampere »Oscar II« den 30. Aug. 1927. — Billedet er taget paa hans 70 Aars Fødselsdag. I Armen holder han en Blomsterkurv, udskaaret af et Hvidkaalshoved, og i Haanden en Mappe med et Telegram fra hans overordnede.

Efter sin Hjemkomst fra Soldatertjenesten virkede han i en Aarrække i Carl Olsens Orkester, Lejre-Olsen, og var her en af Orkestrets gode Kræfter. Han afløste den i sin Tid meget omtalte H. P. Hansen, Salby, der den Gang var en fremragende Klarinettist, og som en Tid var ansat hos C. C. Møller i Tivoli og hos Georg Lumbye i Cirkus Varieté; var ogsaa med Lumbye paa Tourné i Sverrig. (Denne dygtige og begavede Musiker fik desværre en meget tragisk Livsskæbne, idet man fandt ham druknet i Gasværkshavnen; dette skete i Firserne.)

Da Carl Olsen forlod Lejre-Eggen, spillede H. P. Hansen derefter hos Musikdirektør Th. Sørensen, Roskilde, — nuværende Musikdirektør Chr. Sørensens Far — og senere

ogsaa hos Chr. Sørensen. Begyndte derefter sit eventyrlige Liv som Musiker paa Amerikabaadene — første Gang 1907 og sidste Gang som en gammel Mand paa 70 Aar.

*

Hansen fortæller morsomt om sin Introduktion til disse Rejser.

— Jeg rejste en Dag til København i et ganske almindeligt Ærinde og kom tilfældigt ind paa en Beværtning. En Herre i Uniform, der var Musiker ved Amerikabaadene, og som kendte mig, kom hen til mig og sagde:

— Det var godt, jeg traf dig. Dirigenten paa Amerikabaaden »Tietgen« staar og mangler en Klarinettist! Kunde du ikke have Lyst til at tage en Tur med? Vor Klarinettist paa Skibet drak sig fuld en Dag, faldt og slog Ansigtet i Stykker og kan ikke spille foreløbig.

Jeg betænkte mig lidt; jeg havde paa dette Tidspunkt intet at bestille derhjemme og sad med en stor Familie. — Jeg indvilgede, lod mig engagere for en fast Gage af 30 Kr. pr. Maaned, men blev garanteret at kunne tjene mindst 100 Kr. (jeg tjente da ogsaa paa den første Rejse 110 Kr.).

Dette passerede en Mandag, og Skibet skulde afgaa Onsdag Morgen. Da jeg kom hjem, turde jeg ikke fortælle min Kone, at jeg agtede at rejse til Amerika. Tirsdag kom, jeg var naturligvis noget urolig. Endelig Tirsdag Aften maatte jeg ud med Sproget, at jeg den følgende Morgen vilde rejse til Amerika! Min Kone blev selvfølgelig meget fortvivlet og græd sine modige Taarer. Men havde jeg sagt A, maatte jeg ogsaa sige B! Jeg rejste Onsdag Morgen, og dette blev nu Indledningen til 49 Amerikarejser! Jeg tjente undertiden rigtig godt paa disse Rejser. Gagen blev senere 300 Kr. pr. Maaned fast foruden Drikkepenge; disse kunde paa en enkelt Rejse beløbe sig til 14 Dollars.

*

Jeg spurgte Fru Hansen, om hun ikke ofte var urolig for sin Mand, naar han var ude paa det store Hav, og Stormen rasede?

— Jo, De kan tro, jeg har ligget og grædt mange Nætter i Angst for, at jeg ikke skulde se ham mere; men efterhaanden fik jeg mere Ro i Sindet! Min Mand var heller ikke til at holde tilbage. Han følte sig hjemme ude paa det store Verdenshav, hvor glad han end var for Hjemmet. Underligt var det for os herhjemme, at han skulde fejre sin 70 Aars Fødselsdag ude paa Atlanterhavet.

(Endda efter den Tid har Hansen vist gaet med Planer om at stikke af til Amerika; men det blev dog ikke til Alvor.)

H. P. Hansen fortæller ogsaa, at han adskillige Gange har spillet i New York, naar Skibet laa i Havn; det var som Regel 9 Døgn. Han fortæller saaledes om en uhyggelig Tur, han oplevede en Nat, da han havde spillet paa en »Bar« i et tysk Kvarter i New York, hvor han var aldeles ukendt:

— Det var egentlig Vald. Lund, Roskilde, som ogsaa var med paa flere af disse Rejser, der skulde spille paa den omtalte »Bar«, men han nægtede at gaa derhen, og saa maatte jeg tage Turen. Jeg skulde for dette Arbejde have 4 Dollars! Imidlertid havde der lagt sig en meget stærk Taage over Byen, fuldstændig som en Mur! Dette var den mest uhyggelige Nat, jeg nogen Sinde har oplevet — siger Hansen —, og jeg var glad og taknemlig, da jeg efter flere Timers Forløb endelig naaede Skibet.

Hansen har ogsaa rejst som Musiker i Tyskland og Sverrig. Han var saaledes med paa en Tourné i Hannover med et dansk Orkester, ligeledes ogsaa i Sverrig, hvor han spillede sammen med Musikdirektør Chr. Sørensen, Roskilde, bl. a. i Helsingborg, hvor de var i Husaruniform!

*

Den gamle Musiker er præget af Vemod. Hans Helbred er desværre gaet ned ad Bakke i det sidste Aar. Men det er ham en stor Glæde at tale om gamle Dage; i Særdeleshed dvæler han med Kærlighed ved den Tid, han spillede i Carl Olsens Orkester og var med til at spille alle de herlige Dansemelodier, som denne Komponist har skrevet.

H. P. Hansens lange og indholdsrige Livsgerning som Musiker fik for ham den smukkeste Afslutning, idet han havde

den store Glæde at medvirke som Klarinettist ved de store Musikfester i Sønderborg 1929 og i Randers 1930 under Kapelmester Georg Høbergs Ledelse. Vi véd alle, i hvor høj Grad Georg Høberg er elsket af den jævne Musiker, og gamle H. P. Hansen bevarer Mindet om disse herlige Ture som nogle af de smukkeste Oplevelser i sit Liv. »Hvem er denne gamle Mand?« spurgte Høberg ved en af disse Koncerter. — »Den klarede De godt!« Ikke underligt, at den gamle Spillemand følte sig stolt over denne Anerkendelse.

Et Par af Provinsens kendte Musikere er Sønner af H. P. Hansen: Pianostemmer Jens Peter Hansen, Stege, og Carl Hansen, Roskilde. En Datter er Pianistinde Mary Hansen, Roskilde.

NORDSJÆLLANDSKE MUSIKERSLÆGTER

I.

SLÆGTEN POULSEN.

Inden for Frederiksborg Amt har den gamle Spillemands Saga hentet nogle af sine mest særprægede Skikkelser. Denne ejendommelige nordsjællandske Landsdel med sin storladne Natur, Kulsviereggen med de store Skove — mod Nord de vældige Sandbanker, der ubarmhertigt gennem Tiderne har lukket sig over Menneskers Værk — har naturligt præget sit Folk.

Bag Tisvilde Hegn lyder Kattegattets Bølger, snart mildt og lokkende, snart heftigt og brusende som et Væld af Toner. »Et herligt Stykke Musik«. Intet Under, at Naturen her ogsaa har særpræget den nordsjællandske Spillemand.

I denne sagnrige Egn levede i sidste Halvdel af det forrige og i Begyndelsen af det nye Aarhundrede en Spillemand ved Navn Poul Olsen, Stamfaderen til en af vore ældste og dygtigste Musikerslægter, der gennem fem Slægtled troligt har fulgt Musikkens Kald. Om denne Landsbyspillemand vides ikke meget, han var Egnens Spillemand ved Gilderne i den Tid, da Dansen gik paa Logulvet eller paa Lergulvet i Øverstestuen, — sikkert har ogsaa han været i Besiddelse af dette udprægede musikalske Øre, der har fulgt denne Slægt gennem Tiderne.

Poul Olsen levede i en meget alvorlig Tid. Han laa som

Soldat ved Husarerne i de for Danmark ulykkelige Aar 1807—14. Juleaften 1807 fik han saaledes Ordre til at skulle melde sig i Slagelse den paafølgende Dag og maatte nu sammen med en Kammerat fra Holløse hele Julenat til Fods drage den lange Vej til Slagelse.

Poul Olsen havde flere Sønner, der ogsaa dyrkede Musikken; blandt disse var Rasmus Poulsen, Faderen til Carl Poulsen, Tibirke. Carl Poulsen var den af Poulsen-Familien, hvis Navn har haft den største Klang, og som endnu vil huskes af den ældre Slægt paa Egnen.

II.

Rasmus Poulsen blev født i et Hus i Tibirke den 19. April 1812 og var i mange Aar som Violinspiller en meget søgt Spillemand i Vejby--Tibirke Sogn.

Foruden at dyrke Musikken var Rasmus Poulsen en dygtig Skomager, der nød stort Ry for sit smukke Arbejde. Ogsaa paa anden Maade var han en søgt Mand. Skulde der f. Eks ved Egnens Gilder en særlig Indbydelse til, var Rasmus Poulsen selvskreven som Bedemand. Han var en Mand, der paa sin Egn nød overordentlig stor Agtelse, streng i sine Principper med et noget heftigt Temperament, men af en yderst relinjet Karakter. Han døde 1898.

Rasmus Poulsen.

III.

Carl Poulsen, ældste Søn af Rasmus Poulsen, blev født den 4. August 1836. Opdraget i et musikalsk Hjem, medfødt rige

musikalske Evner — Carl Poulsen var et ualmindelig musikbegavet Menneske —, gjorde det til en Selvfølge, at Musikken ogsaa blev hans Levevej. Han begyndte allerede i sin tidligste Ungdom at virke som Musiker og dyrkede denne sin kæreste Livsgerning indtil sin Død. Allerede som Dreng gjorde han sig bemærket ved sit Spil, og paa en ejendommelig Maade kom han i Forbindelse med Kong Frederik den 7., der i Aaret 1849 foretog sine berømte Udgravninger ved Asserbo Ruiner. Kon-

Carl Poulsen.

gen ledsagedes af Grevinde Danner og medførte et stort Følge. Omegnens Dreng var naturligvis stærkt interesseret i dette Foretagende. Carl Poulsen, der paa dette Tidspunkt var 13 Aar, løb sammen med de øvrige Dreng paa bare Ben helt fra Vejby for at tage Del i denne Herlighed. Kongen og Grevinden var meget venlige over for Drengene, som blev beværtet med Kager af Grevinden. Carl Poulsens Far, der var klar over Drengens udprægede Evner for Musik, søgte nu Audiens hos Frederik den 7. — Kongen blev

saa begejstret for den opvakte Dreng og for hans Spil, og han tilbød at ville bekoste hans Uddannelse, men Carl Poulsens Forældre havde ikke Raad til at betale Sønnens Ophold i Byen; desuden modsatte hans Moder sig dette Skridt og vilde ikke give Afkald paa sin Dreng. Kong Frederiks Tilbud blev derfor ikke modtaget, hvilket havde til Følge, at Carl Poulsen, denne kunstneriske Begavelse og kundskabsrige Mand, der altid holdt sin Person beskedent i Baggrunden, maatte leve hele sit Liv under smaa Kaar i en af Landets mest afsides Egne. Carl

Poulsen har dyrket Landbrug, gaaet paa Skovarbejde og blev senere Landpostbud.

Efter Konfirmationen opnaede han alligevel at faa en Del god Undervisning, idet han kom i Huset hos en Moster og Onkel, Slagtermester Brømsø i Gentofte, og herfra gik han to Gange om Ugen til København og modtog Undervisning i Violinspil hos daværende Barbiere (forhen Medlem af det kgl. Kapel).

Carl Poulsen viste meget tidlig Sans for Musik af dybere Art og for Orkestermusikken; han fik de andre Musikere paa sin Egn til ogsaa at interessere sig for S sammenspils Betydning, holdt Prøver med disse og kunde ved Hjælp af et ihærdigt Arbejde møde med et vel sammensat og sammenspillet Orkester: Strygere, Fløjte og Klarinet, og var i Stand til at kunne løse virkelig musikalske Opgaver, der var hævet over det almindelige. Saaledes imponerede Carl Poulsen alle paa sin Egn ved i Aaret 1880 til en Dilettantforestilling i Vejby Forsamlingshus at møde med et Orkester paa 10 Mand. Man maatte beundre, at dette kunde lade sig gøre, naar man betænker, at Vejby-Tibirke ligger langt ude paa Landet — dengang endnu mere ensomt end nu, at denne Landsbyspillemand for saa mange Aar tilbage med sit Orkester kunde udføre virkelig Musik.

Musikdirektør Niels Larsen, Frederikssund, der har modtaget sin første Undervisning i Fløjte hos Carl Poulsen, omtaler denne Mand som en elskelig og herlig Spillemand. Carl Poulsen var en meget dybt tænkende Natur, ikke saa lidt af en Filosof, og sjældent var kendt større Elsker af Naturen. Hvem, der fik Carl Poulsen som Fører gennem Tisvilde Hegn og paa Tibirke Bakker, var en Oplevelse rigere, der sent blev glemt.

Det var strenge og nøjsomme Kaar, der levedes under dengang. Carl Poulsen spillede en Del i Frederiksværk, ca. 1½ Mil fra sit Hjem, oftest som Bassist. Turen gik til Fods med Bassen paa Ryggen, og naar Ballet havde varet længe, som det jo ofte gjorde, maatte Grethe, hans Kone, mange Gange stille ved Kallehave Skov med Landpostuniformen, hvor Carl Poul-

sen saa i en Vejgrøft skiftede Tøj og videre fortsatte Turen til Helsing Postkontor for derfra at forrette sin daglige Postrute.

Carl Poulsen var i Besiddelse af en rig Kompositionsevne. Paa sine Vandringer hjem, naar han havde været ude at spille, gik han og komponerede; naar han saa kom hjem, satte han sig straks til at nedskrive, hvad han kunde huske. Mange herlige Dansemelodier, Trippevalse, Polkaer og Seks-Ture, er blevet til paa saadanne Spadsereture; ligeledes instrumenterede han selv sine Kompositioner for Orkester, hvilket vidnede om en ikke ringe musikalsk Dygtighed. Carl Poulsen havde aldrig faaet nogen rigtig teoretisk Undervisning. Ved Samtaler med en blind Musiker, Peter August, havde han lært Instrumentationens Hovedregler og klarede sig saa paa denne Maade. Carl Poulsen var som den dybt-tænkende Mand undertiden noget di-stræt. Niels Larsen fortæller en lille morsom Historie, som han engang oplevede sammen med ham.

Niels Larsen skulde som ganske ung spille sammen med Carl Poulsen i Vejby Forsamlingshus. Turen gik til Fods fra Hjemmet, ca. $\frac{3}{4}$ Mil. Vel ankommen gaar de ind i Restaurationen og nyder en Forfriskning. Imidlertid er Balgæsterne begyndt at komme, og vi gaar i Orkestret — fortæller Niels Larsen —, da saa Carl Poulsen aabnede Violinkassen, var den tom. Aldrig glemmer jeg ham sige (han benyttede altid i sin Tale sirlige Vendinger): »Nu har jeg minsandten glemt min Violin!« Han havde troskyldigt gaaet den lange Vej og baaret den tomme Violinkasse.

I Vejby-Tibirke Sogn lever endnu Mindet om denne herlige Spillemand, der saa trofast røgtede sin Livsgerning og med sin store Kærlighed til Musikken, sine rige Evner, ved sit Spil har glædet mange Mennesker. Carl Poulsen døde den 22. November 1912, 76 Aar gl.

Carl Poulsen havde to Sønner, der ligeledes var Musikere, Hans Poulsen og Lars Poulsen, der begge er døde, og hvoraf Hans Poulsen blev den mest kendte.

IV.

Hans Poulsen, der var ældste Søn af Carl Poulsen, blev født den 28. Septbr. 1865 og begyndte allerede som 8 Aars Dreng at beskæftige sig med Musik, fik en Violin og lærte de første Begyndelsesgrunde hos sin Far. Senere begyndte han at blæse Basun, og da han fyldte 17 Aar, var han naaet saa vidt, at han blev ansat ved 2. Regiments Musikkorps i Helsingør.

Hans Poulsens Far havde Forstaaelsen af, at Drengen havde særlig udprægede Evner i musikalsk Retning, og ved Henvendelse til daværende Stabshornblæser Ellinger (Faderen til afdøde Prof. Ellinger og fhv. Undervisningsminister Nina Bang) blev han ansat ved Regimentet i Helsingør til Trods for sin Ungdom.

Stabshornblæser Ellinger førte en streng Disciplin inden for dette udmærkede Musikkorps, men havde tilige stor pædagogisk Forstaaelse, og Ellinger udvirkede, at den unge Musiker yderligere fik Lejlighed til at uddanne sig, hvorefter han fik Lov at rejse til København nogle Gange om Ugen og tage Undervisning, bl. a. i Klarinet, og det blev dette Instrument, han særlig kastede sig over. Hans Poulsen blev senere en af Københavns kendte og dygtige Klarinettister.

Efter at han havde giftet sig, tog han sin Afsked fra Militæret, hvorefter han bosatte sig i København. Hans Poulsens Hustru var ogsaa af Musikerslægt, idet hun var Datter af Violin-, Klaver- og Orgelbygger Frederiksen, der dengang var ansat paa Toldkammeret i Kalundborg. I Kraft af sin store Flid og Dygtighed lykkedes det Hans Poulsen at vinde frem i Køben-

Hans Poulsen.

havn gennem en haard Kamp for Tilværelsen. Det var ingenlunde let dengang for en ung Provinsmusiker at faa Fodfæste inden for Københavns ældre Musikere. I Begyndelsen gik det smaat; imidlertid kom Udstillingsaaret 1888, og dette gav Stødet til en forøget Virksomhed ogsaa for Hans Poulsen.

Som Klarinettist opnaede han at faa et stort Virkefelt. Snart spillede han i »Kalkeballen«, snart var han i »Aftenstjernen«, eller han sad i et idyllisk Orkester ved Tivoli-Søen og spillede, mens Tilhørerne promenerede langs Søen, hvor den gamle Fregat vuggede sig under de kulørte Lamper. Senere blev han af dav. Musikdir., Overhornblæser L. P. Hansen, Helsingør, der havde lært at værdsætte den unge beskedne og dygtige Musiker, engageret til at spille i Grøndalshuset i Charlottenlund. Orkestret her var Blæseorkester, og Hans Poulsen var nu gennem 25 Aar knyttet til dette som Tubablæser. Om Søndagen gik Dansen fra Kl. 4 Eftmd. til 2 Nat. Det var en streng Kur at gennemgaa, i Særdeleshed i de første Dage i Sæsonen. Tempoet blev ubarmhjertigt sat op. »Op med Femøren!« var Dagens Motto. Det gjaldt om at faa spillet mange Danse, at Daglønnen kunde blive saa stor som vel muligt. Store Støvskyer stod over Dansegulvet, Sandet skurede under Støvlesaalerne, Herrerne svingede deres Damer, saa Skørterne stod vandret ud i Luften, naar Musikken f. Eks. spillede en fejende Galop.

I Aaret 1889 søgte Hans Poulsen atter tilbage til Militæret og blev ansat som Hornblæser ved 18. Batl., men blev kun her et Aar, hvorefter han blev ansat som Musiker ved Københavns Væbning. (Københavns Væbning bestod af satte Familiefædre, som efter Dagens civile Gerning ofrede sig for Krigerhaandværket og havde Øvelser paa Østre Fælled — blev ophævet 1898. Københavns Væbning var en Aflægger af den gamle Københavns Borgervæbning. Denne blev ophævet ved Lov af 28. Maj 1870.)

Hans Poulsen søgte derefter samme Aar til Ingeniørregimentet, hvor han blev ansat, og forblev her, til dette Orkester blev ophævet 1910.

Foruden gennem sin Tjeneste ved Regimentet var han en

søgt Musiker ved Teatret, ved Tourneer ude omkring i Pro-
vinsen, ogsaa i Sverrig, var endog paa en Tur til Amerika.

Hans Poulsen var en meget alsidig Musiker, agtet og af-
holdt, og der var stadig Bud efter ham, naar der skulde præ-
steres den virkelige gode Musik.

I sine sidste Aar sad han som Klarinettist i Cirkus Schu-
mann, og paa denne Post forblev han indtil to Dage før sin
Død. Hans Poulsen døde den 19. Juni 1929, omtrent 64 Aar gl.

I sin Nekrolog om Dødsfaldet skrev Orkesterbladet bl. a.
dengang: »Hans Poulsen var en Hædersmand — en Pryd for
sin Stand, som den nuværende Generation med Ærbødighed
kunde se op til.«

*

Lars Poulsen, der var yngre Søn af Carl Poulsen, blev født
den 19. Febr. 1869 og var ligesom sin Far ansat som Landpost-
bud; han boede i Helsingør og var en dygtig og begavet Mu-
siker, der hørte til de stilsfærdige Naturer. Han døde den 17.
Febr. 1914, kun 45 Aar gl.

En Søn af Lars Poulsen er nuværende Musiker Carl Poul-
sen, København.

— — — —

Hans Poulsen havde to Sønner, der begge blev dygtige Mu-
sikere, nuværende kgl. Kapelmusiker Carl Poulsen samt Mozart
Poulsen, tidligere Musiker ved Feltartilleriets Musikkorps i
København. Disse hævder fremdeles med Ære denne udprægede
Musikerslægts stolte Traditioner.

V.

ANDERS HANSEN, FREERSLEV.

Anders Hansen, Freerslev! — Dette Navn klinger endnu
overalt i Nordsjælland, naar man omtaler de gamle Spille-
mænd. Denne Mand var berømt i sine Velmagtsdage som Korn-
nettist, og der siges, at han var den bedste Kornnettist paa Sjælland
uden for København. Følgende lille Træk illustrerer dette.
Niels Larsen, Frederikssund, fortæller fra sine unge Dage, da
han havde sit Hjem i Frederiksværk: Ved en festlig Lejlighed i

København, hvor han bl. a. spillede sammen med nogle af Gardens Musikere, og da disse hørte, at Niels Larsen var fra Nordsjælland, var det første Spørgsmaal, de stillede ham: Saa kender De vel Anders Hansen, Freerslev? De københavnske Musikere beundrede ham. Anders Hansen var den fødte Musiker, og hans Spil var præget af fin Kultur. Endnu den Dag i Dag

Ungdomsbillede af Anders Hansen.

lyder den smukkeste Dom over den gamle 86-aarige Spillemand. Saa fast har hans Navn været prentet i den afgaaede Slægt, at det endnu lever i frisk Erintring i den nordsjællandske Egn.

Anders Hansen er født den 18. Juli 1847 i Freerslev som Søn af Gaardmand Hans Larsen. Allerede som lille Dreng følte han Kaldet i sig til at blive Musiker, men hans Far sagde: »Det er ikke noget for dig!« Anders Hansen vidste dog med sig selv, at her tog hans Far stor-

ligen fejl — det var netop noget for ham. Naar han som Dreng gik paa Marken og vogtede sin Fars Kreaturer, levede og aandede han for Musik. Han lærte sig selv at spille paa Fløjte og Violin og spillede saa for Kørerne paa Marken.

Hans Far var ikke glad for dette Spilleri, men gav alligevel efter og lod ham faa nogen Undervisning. Hans første Lærer blev Landsbymusikant Rasmus Larsen, Borup.

Da han var 17 Aar, fik han Lov at rejse til København for at tage videre Undervisning i Violin og Kornet. Her blev Ulrich Andersen, der var Tubablæser i Tivolis Harmoniorkester, hans Lærer i Violin (Faderen til den senere Dirigent i Tivolis Promenadeorkester, Ulrich Andersen).

I Kornet blev senere Musikdirektør ved Garden Jens F. Vater hans Lærer; denne var paa nævnte Tidspunkt Trompettist i Tivolis Koncertsal under Balduin Dahl. (Musikdirektør, Krigsraad Vater var i en lang Aarrække en søgt Lærer for flere af Provinsens Musikere. Ogsaa som Dirigent var han kendt i Provinsen. I Halvfemserne dirigerede han ofte daværende Musikdirektør P. Jensens Orkester i Storehedinge ved flere Koncerter i Stevns.)

Vater udtalte sig meget anerkendende om sin nye Elev, der allerede var en Dygtighed: »Jeg tror ikke, at jeg kan lære dig noget; du bliver jo Professor, men een Ting tror jeg dog, at jeg kan lære dig: at faa fat paa en Tone og slippe den igen!«

Anders Hansen blev senere tilbudt Plads ved Husarerne hos daværende Musikdirektør Schlüntz, men ønskede ikke at gaa denne Vej og sagde »Nej Tak!«

Han vilde blive paa Landet, og her faldt hans Virkefelt; dog havde han meget Samarbejde med de københavnske Musikere, bl. a. naar han spillede i Hillerød, hvor han virkede som Musikdirektør i mange Aar.

Anders Hansen var den første, der begyndte med »Klaverballer«, som det blev benævnt paa disse Egne dengang, og han havde da som Regel Assistance af en Pianist fra København.

Anders Hansen fortæller, at der i hans Ungdom et Par Gange om Aaret blev afholdt nogle Koncerter i Hillerød af et Orkester fra København paa 25 Mand, nærmest et Amatør-orkester, men med Assistance af professionelle Musikere. Dirigenten, Vilhelm Petersen, der var barnefødt i Hillerød, var ikke

Musikdirektør Vater.

selv Musiker, men var ansat ved Jernbanevæsenet. Han var af Musikerslægt og meget dygtig. — Anders Hansen fik nu Samarbejde med denne Mand og var glad for dette Samarbejde og lærte meget her. Anders Hansen fortæller en lille Oplevelse fra sin Spillemandstid.

Det var i Udstillingsaaret 1888. En Forening fra Frederiksund havde Udflugt til Zoologisk Have, hvor de selv havde Musik med; vi var 8 Mand. Selskabet spiste Frokost i Nærheden af Frederiksberg Kirke og forlangte nu, at vi skulde spille til Frokosten; men da det var under Gudstjenesten, var vi ængstelige for, at dette ikke kunde gaa an, bl. a. henstillede jeg til Selskabet ikke at gøre dette, men Foreningen sagde: »Spil bare væk, vi tager Ansvarret!« Som sagt saa gjort, vi spillede, men det varede heller ikke længe, før en Politibetjent kom og stoppede os.

Vi maatte nu med paa Politistationen, hvor vi afleverede saavel Instrumenter som Noder, og disse blev nu deponeret her i flere Timer. Yderligere maatte vi for denne Spøg betale en Mulkt af 80 Kr. (10 Kr. pr. Mand). En af Musikerne, der var godt ved Muffen, betalte de 80 Kr. Senere paa Dagen fik vi atter vore Instrumenter, og Foreningen betalte ogsaa senere Mulkten.

Anders Hansen var og er endnu en anset Mand i sit Sogn. Foruden at være den virksomme og dygtige Musiker drev han to Bøndergaarde, som han var Ejer af.

Anders Hansen var Sognefoged i en lang Række af Aar og blev udnævnt til Dannebrogsmænd. Musikken nedlagde han for ca. 25 Aar siden.

Det var mig personlig en stor Glæde at besøge denne fine, gamle Musiker, der trods sine 86 Aar er frisk og frejdig i Sind; og paa sin stilfærdige og beskedne Maade fortalte han om gamle Dage.

Anders Hansen mindes ogsaa et andet lille morsomt Træk:

— Det var for mange Aar siden, i Stadsmusikant Jens Langes Tid. Et Par ganske unge Spillemande — vist nærmest et Par store Drengene — var af Stadsmusikanten sendt ud at

spille til et Gilde, Spillemandspengene havde de i Lommen og skulde aflevere til deres Mester. Det var højlys Dag, da de gik hjem. I Grib Skov mødte de nu nogle Koner, som skulde ud at sanke Brænde i Skoven. Den ene af Spille mændene sagde da til disse:

»Vil I have en Mark? Værsaagod!« Konerne saa forbavset og overrasket paa Spillemanden, men tog glad imod Pengene. De næste, de mødte:

»Vil I have en Mark?« osv.

Den anden Musikant siger nu: »Du er jo gal, hvor tør du vove at give disse Penge bort?«

»Jeg er da lige glad, der er Penge nok til ham alligevel, det opdager han ikke.« — Den lille Spillemand syntes, det var morsomt saaledes at kunne være flot.

Af Musikere, som spillede sammen med Anders Hansen, kan nævnes afdøde Jens Petersen, Oppe-Sundby, Niels Larsen, Landerslev, der bl. a. var en god Basspiller; ligeledes Niels Christiansen, Roskilde, der var en særdeles dygtig Musiker og var senere i en Periode Musikdirektør i Roskilde, hvor han og daværende Th. Sørensen konkurrerede med hinanden. Niels Christiansen blev senere Sanglærer ved Statsskolen i Hillerød. Ligeledes omtales en Broder til Niels Christiansen, Th. Christiansen, Tørslev, som døde i Sommeren 1933.

Niels Christiansen og Th. Christiansen var Sønner af Christian Jakobsen, Sønderby i Hornsherred, der var en meget kendt Musiker paa den Tid. En Søn af Niels Christiansen er den landskendte Klaverpædagog, Pianisten Chr. Christiansen.

Ligeledes kan nævnes Morten Jensen, Sigerslev, nu Gislinge, samt Brødrene afd. Anders Jacobsen og Hans Jacobsen, Hjørlunde.

Endnu en gammel Spillemand kan omtales, Søren Jensen, Sundbylille. Han blev født 1814 og gik under Navnet »Søren Spillemand«; han drev et mindre Landbrug og levede ellers af at spille paa Gaardene til Gilderne. Dette har ikke været nogen helt daarlig Forretning. Af en af »Søren Spillemand«s Dagbøger (han maa have været en oplyst Mand, at han i den

Tid førte Dagbog) fremgaar det, at han paa et enkelt Aar har tjent 1600 Rigsdaler. Han døde pludselig 1864, kun 50 Aar gammel, efter at være kommet hjem fra en Spillenat.

I sine sidste Aar spillede han sammen med Anders Jacobsen og Hans Jacobsen, Jens Lange, Hillerød, Brødrene Peder og Nikolaj Lynge, Frederikssund. Søren Spillemand var Oldrefader til nuværende Musiker Egon V. Jørgensen, Slangerup.

VI.

JENS NIELSEN, HAVREHOLM,

blev født den 23. Septbr. 1833. Hans Far, der var Skomager,

Jens Nielsen.

sad i smaa Kaar og havde ikke Raad til at lade Sønnen uddanne i Musik, hvilket var Drengens Ønske. Han fortalte selv, at han kun havde faaet Undervisning i 14 Dage, og det var ved Selvstudium, han naaede at blive Musiker. Han spillede Violin og blæste Kornet. Senere købte han sig en Cello, lærte at stryge Bas, som det dengang blev benævnt, og nu gik det med 2 Violiner og Cello.

Jens Nielsen begyndte nu at afholde Skovfester for egen Regning, og til sidst ejede han selv baade Bevært-

ning, Dansetelte, Karussel, Kagebod m. m. Leverede selv Orkester, der som Regel var paa 8 Mand ved disse Fester. Han havde da ofte Assistance af Musikere fra København eller Helsingør, og der gik Ry af den Havreholm Musik.

Jens Nielsens Kone fortalte morsomt, at hendes Mand led af en Sygdom, som hun kaldte for Basfeber, og som først forlod

ham, da han senere blev Ejer af en Kontrabas. Jens Nielsen dyrkede nu dette Instrument til sin Død. Han døde 1899. Havreholm Musik var vidt bekendt. Et Bal, hvor Jens Nielsen og Daniel Olsen, Esrom, ikke var med at spille, blev ikke regnet for noget rigtigt Bal. (Nuværende Musiker Carl Andreasen, Havreholm, er Barnebarn af Jens Nielsen.)

VII.

PETER O. NIELSEN (FLØJTE-PETER)

var Søn af Jens Nielsen og født 1863. Som 9-aarig Dreng spadserede han engang om Ugen til Helsingør — en Tur paa 3 Mil — og fik Undervisning i Fløjte og Violin hos daværende Wilhelmi. Peter Nielsen blev en dygtig og meget søgt Fløjtespiller, og allerede da han var 13 Aar, spillede han med til Ballerne sammen med sin Far. Som ung blev han flere Gange tilbudt gode Pladser i København. Det var med Sorg, han maatte give Afkald paa disse Tilbud; men man mente ikke at kunne undvære ham i Hjemmet. Jens Nielsen regnede ikke det for noget at spadser 3 Mil, naar han skulde ud at spille. Som Nodeskriver var han en sjælden Dygtighed; hans Noder stod, som de var prentet. Han havde et meget stort haandskrevet Repertoire, Danse af Carl Olsen, Peter August, Carl Poulsen, Daniel Olsen o. m. fl. De unge Musikere var ikke stolte af, naar Peter Nielsen

Peter O. Nielsen.

ved et Bal tog disse Bøger frem og lagde paa Nodepulten, men gik det godt, faldt der ogsaa en Anerkendelse; naar han saa selv ved saadanne Lejligheder tog Piccolofløjten frem og blæste en Fløjtesolo, var der rigtig Feststemning. Fløjte-Peter var populær som faa, og man kunde vanskelig tænke sig et Bal paa hans Hjemegn, hvor ikke Fløjte-Peter var med at spille.

Senere hen blev der for lidt at bestille med dette Instrument. Han kunde ikke som tidligere intonere rent, men naar han var rigtig oplagt, kunde han endnu forbløffe ved sin Teknik, som efter Landsbyforhold var ud over det almindelige. Peter O. Nielsen døde 1918.

VIII.

DANIEL OLSEN, ESROM,

stammede fra Brede ved Lyngby og blev født 1842. Da han var 7 Aar gammel, flyttede hans Forældre til Nordsjælland, hvor hans Far blev Stampemester ved Stampen i Snevre. Han begyndte allerede som Dreng at tage Undervisning, og hans første Lærer blev Jens Nielsen i Havreholm. Senere kom han i Lære hos Stadsmusikant Jens Lange, Hillerød, hvor han lærte at spille Violin. I Kornet fik han Undervisning hos daværende Regimentsmusiker Bertram ved 1. Regiment i Helsingør. Den 31. December 1863 blev Daniel Olsen antaget som Musiker ved Regimentet og var her i 10 Aar. Dagen efter Ansættelsen kom han i Krigen og gjorde nu hele Felttoget med og deltog ogsaa i Tilbageetoget fra Dannevirke. I Aaret 1868 flyttedes 1. Regiment til København, og Daniel Olsen boede nu her indtil 1873, hvorefter han flyttede til Rishaven ved Esrom for at hjælpe sin Far, der havde købt en Landejendom, da Stampemøllen blev nedlagt, og var herefter Landsbyspillemand i de følgende 50 Aar.

Daniel Olsen kunde som faa fortælle om Landsbylivet i gamle Dage. Han havde jo oplevet meget i de mange Aar, han virkede som Spillemand. Han fortalte, hvorledes Spillemandene, naar de skulde følge et Bryllupstog til og fra Kirken, maatte sidde paa en stiv Vogn og blæse, undertiden i en knagende Vin-

terkulde. Det var ikke altid lige skønt at høre. Bagefter, naar Gæsterne spiste, gik Spille mændene fra den ene Stue til den anden og spillede. Det var strenge Dage for Spille mændene, men det kunde ofte ved store Gilder være en god Forretning, naar Tallerkenen gik rundt. Daniel Olsen fortalte, at han som ung Spillemand tit kunde have 16—20 Daler, og hans Medspiller, Chr. Jespersen, Gilleleje, kunde endda opnaa 30—40 Daler ved store Bryllupper.

Spillemanden var ved saadanne Lejligheder udsat for alle mulige Torturer. I Stuens bageste Hjørne sad Spillemanden eller Spille mændene. Her væltede de dansende undertiden ind over disse, rev Noderne paa Gulvet, mens Tællen af de hjemmelavede Tællelys, der var anbragt paa Væggen, drev ned over Spillemandens Ryg. En Taage af Støv stod over hele Stuen for til sidst at overdænge Spillemand, Instrumenter og Noder. Sveden drev af de dansende, mens Spillemanden ofte sad i Træk og knaldfrøs.

Daniel Olsen havde spillet omtrent i 70 Aar, og han havde et Væld af Minder og Oplevelser bag sig. Han omtalte sine gamle Kammerater, der nu ogsaa ligger under Mulde, hans Læremester, Jens Nielsen, Havreholm, Chr. Jespersen, Gilleleje, Peter Jensen (Peter Musikanter), Græsted Skovhuse, Jens Sørensen, Græsted, Rasmus Poulsen, Tibirke, og endelig nævnes Peter Hansen, Søborg Hestehave, senere Gaardejer i Nellerød.

Af Daniel Olsens Erindringer skal her nævnes et Par, som giver et Billede af Datidens Bondeliv, og som for nogle Aar siden er nedskrevet af Redaktør J. Larsen, Græsted, og velvil-

Daniel Olsen.

ligst er stillet til min Raadighed. (Redaktøren er ved Giftermaal selv kommen ind i Musikerslægt og har saaledes kunnet følge Spillemandens Kaar paa nærmere Hold.)

Da Daniel Olsen var 16 Aar gammel, spillede han ved et Andendagsgilde i Dragstrup efter et Bryllup og mødte allerede om Formiddagen. Det var midt om Vinteren, og en Del af Mændene, der havde været til Gilde Dagen i Forvejen og var noget øllede, tvang nu den lille Spillemand til at staa ude i Gaarden og spille Dagen igennem, mens de selv dansede med hinanden Gaarden rundt. Da Daniel Olsen paa Grund af Kulden vægrede sig ved at spille mere, tog en af Bønderne ham i stiv Arm og holdt ham ud over den aabne Brønd.

— Hvis du inte spiller, la'r jeg dig falde, sagde Manden, og saa maatte Daniel Olsen spille videre. Efter hver Dans fik han en Mark og desuden Lov til i Pavserne at gnave af en Ost, som de dansende alle sammen gnavede af, naar de syntes, det passede dem.

— — — —

Da der blev holdt Rejsegilde paa Frederiksborg Slot efter Branden, var der en af Spille mændene, der var svimmel og ikke turde gaa op til Sparreværket og spille under Højtideligheden. Han blev da hejst op siddende i en stor Kurv, og han sad nu i Kurven, mens han spillede til usigelig Moro for Folk, der kun kunde se det øverste af Spillemandens Hat og Randen af Klarinetten, der stak op af Kurven.

Daniel Olsen kunde paa en særegen Maade fortælle om, hvorledes Spillemanden i gamle Dage var ude for alle mulige Situationer.

Han var foruden at være en dygtig Musiker en kendt Dansekomponist over hele Nordsjælland og har komponeret over 200 Danse.

Han døde som en meget gammel Mand, højt oppe i Firserne.

IX.

MUSIKERSLÆGTEN JACOBSEN FRA SKOVGAARD I JØRLUNDE

Om Spillemand Jacob Hansen, Stamfaderen til Slægten Jacobsen, vides ikke ret meget.

Det eneste, man ved at fortælle om Jacob Hansen, var, at han og Smeden fra Uvelse engang hvert Aar fulgtes ad til Slangerup og blev aareladt. Derefter købte de en Pot Brændevin med hjem, og den drak de. Det var den eneste Medicin, de brugte. (Endnu i første Halvdel af forrige Aarhundrede benyttedes Aareladning overordentlig meget, ikke blot af Læger. Folk saa i Blodudtømmelsen et Renselsesmiddel for Legemet, et Middel til at blive de »onde Safter kvit«, og det var dengang almindeligt at lade sig aarelade en eller to Gange om Aaret, enten man fejlede noget eller ej. Paa Landet var det som oftest Smeden, der foretog denne Handling.) Jacob Hansen var Gaardmand i Lyngø og Uvelse og havde to Sønner, som begge blev Musikere, Anders Jacobsen og Hans Jacobsen, hvoraf Anders Jacobsen blev en af Nordsjællands mest kendte Musikere.

Anders Jacobsen, Skovgaard, Jørlunde, — gik under Navnet Anders Uvelse — var født 11. Oktober 1833 og lærte Musikken hos Stadsmusikant Jens Lange, Hillerød.

Anders Jacobsen var en udmærket Musiker, saavel Kornettist som Violinspiller; han spillede smukt — overmaade snildt som de siger i Nordsjælland. Var ogsaa en udmærket Dansekomponist og særlig berømt for sine Kontrasejre. Flere af hans Danse har været udgivet i Fr. Nielsens Dansehæfter. Anders Jacobsen var en stout Mand, en anset Personlighed, har været Sognefoged i over 30 Aar og var dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Han var i mange Aar en kendt Musiker og spillede meget i Frederikssund, bl. a. i Foreningen »Klubben« gennem 25 Aar. Denne Forening blev startet 1863. Til disse Baller talte Orkestret altid 8 a 10 Mand.

Her nævnes en Klarinettist Lenthe fra København, som

jævnlig var Assistance hos Anders Jacobsen; denne var en Slesvig-Holstener og en dygtig Klarinettist. (En Søn var Carl Lenthe.) Naar nogen f. Eks. komplimenterede ham for hans Klarinettpil, svarede han gerne: »Saa skulde I høre min Søn Carl spille Klarinet.«

Anders Jacobsen.

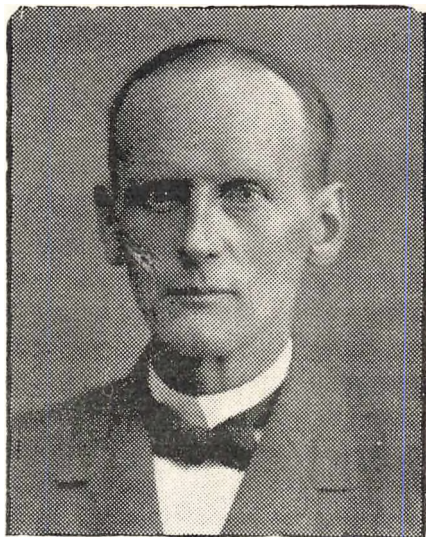
Anders Jacobsen var bl. a. ogsaa med at spille ved den store, historiske Fest, der blev holdt for Christen Berg, da han kom ud af Fængslet i 1886. Anders Jacobsen var en naturbegavet Musiker; han kunde bl. a. akkompagnere udenad paa Klaver, hvad der var en Sjældenhed for saa mange Aar siden.

Sognefoged Jacob P. Jacobsen, Jørlunde, fortæller en lille Erinring om sin Far i denne Forbindelse: Da Jacob P. Jacobsen var en 16—17 Aar, var han en Dag med sin Far i København, kørende med Hest og Vogn, og hvor de besøgte kgl. Kapelmusiker Chr. Petersen for at træffe Aftale med ham om at være Lærer for Sønnen, der ogsaa skulde være Musiker. Chr. Petersen spillede ved denne Lejlighed for dem paa Violinen, bl. a. nogle af Lumbyes Danse. Anders Jacobsen satte sig hen ved Klaveret og begyndte at akkompagnere ham. Dette forbavsede den fine Musiker, han fik pludselig Interesse for denne Bonde, der med sin Chenille paa sad og spillede Klaver. (Chenille var en gammeldags Kørekappe med Skulderslag).

En Broder til Anders Jacobsen var Hans Jacobsen, Slangerup, født 1839, død 1924. Denne var en god Basspiller og ligesom Broderen en naturbegavet Musiker. Anders Jacobsen døde den 4. Juli 1916, 83 Aar gl.

Jacob P. Jacobsen, Jørlunde, Søn af Anders Jacobsen, er født den 13. Septbr. 1864. Ogsaa han var i Besiddelse af gode Evner for Musik, og da han var 16—17 Aar, kom han til at spille hos kgl. Kapelmusiker Chr. Petersen, hos hvem han spillede i 3 Aar. J. P. Jacobsen var en solid Violin-spiller. Anders Hansen, Freerslev, udtaler, at saavel P. Jacobsen som Anders Jacobsen var Musikere med Kultur.

J. P. Jacobsen spillede i mange Aar sammen med sin Far. Senere fortsatte han selv som Musikdirektør og var ligesom Faderen en anset Musiker paa sin Egn. I flere Aar spillede de bl. a. ogsaa ved de store Grundlovsfester i København. J.

Jacob P. Jacobsen.

P. Jacobsen, der foruden at være Sognefoged er Filialbestyrer i Landsmandsbanken i Slangstrup, har for flere Aar siden nedlagt Musikken. Han var i en lang Aarrække Sogneraadshoved og beklæder endnu flere Tillidshverv.

Den gamle Sognefoged, der er meget afholdt, bl. a. af Smaafolk, mindes endnu med Glæde de gode gamle Dage, da han som Musiker færdedes omkring i Nordsjællands skønne Egne.

Sønnen, Erik Jacobsen, Skovgaard, Jørlunde, hævder fremdeles Slægtens Tradition som Musiker.

X.

DEN BLINDE SPILLEMAND.

Nordsjælland har været særdeles rig paa ansete Spillemand.

Et Navn, som ofte bliver omtalt den Dag i Dag, er Peter August, hvis Livsbane var af en ejendommelig Art. Peter Au-

gust blev født 1832 paa den kgl. Fødselsstiftelse i København og blev 4 Aar gammel sat i Pleje hos en Kone — Karen Ejlers — i Tulstrup.

Karen Ejlers hentede selv sin Plejesøn paa Vajsenhuset. (Denne Tur, godt fem Mil, tog hun til Fods baade frem og tilbage.) Da Peter August var syv Aar, blev han angrebet af en ondartet Øjenbetændelse. (I gamle Dage hentede man sjældent Læge, før Døden stod for Døren, og i Særdeleshed gjaldt dette for Fattigfolk.) Karen Ejlers mente selv at kunne kurere den lille Peter August og forsøgte med et efter hendes Mening probat Middel. Hun vaskede Drengens Øjne med grøn Sæbe og mente nok, at dette skulde hjælpe, men Øjnene blev desværre svagere og svagere, og han blev tilsidst helt blind.

Imidlertid, Skæbnens triste Lod kan jo ofte her i Livet vende sig til det gode.

Endnu før dette skete, skulde der overgaa den lille Dreng endnu en Ulykke. Han faldt en Dag og brækkede det ene Ben og blev herefter kørt til Hillerød Sygehus. Paa Sygehuset blev den lille Peter August snart alles Yndling, især var der en Sygeplejerske »Søster Maria«, der kom til at holde meget af Drengen; maaske var det en medvirkende Aarsag, at Peter August var ualmindelig musikalsk. Naar »Søster Maria« havde sunget en Sang for ham blot een Gang, kunde han synge den for hende igen den næste Dag. Hun forærede ham en Mundharmonika, og paa denne kunde han nu spille alt, hvad Sygeplejersken havde sunge for ham.

En Dag, den lille, blinde Dreng sidder i sin Seng og spiller, kommer der en Herre hen til ham, klapper ham paa Kinden og spørger, om han kunde ønske at lære at spille rigtig for Alvor, og Drengen svarede begejstret, at det vilde han meget gerne. Den fremmede Herre siger da, at saa maa han skynde sig at blive rask, saa skulde han nok sørge for hans Uddannelse.

Da Peter August blev rask, kom den samme Herre og hentede ham i sin fine Karet og kørte ham ind til det kgl. Blindeinstitut. Denne Herre var ingen ringere end Kronprins Frederik — den senere Frederik den 7. Kronprinsen afholdt nu selv

for egen Regning alle Udgifter ved hans Uddannelse. Hans egentlige Lærer blev kgl. Kapelmester Professor Pauli. Senere blev Peter August ved Kong Frederiks Hjælp optaget paa Konservatoriet, hvor han fik sit Ophold hos Portneren, da han jo ikke kunde færdes til og fra Konservatoriet paa egen Haand. Her modtog han nu Undervisning indtil sit 20. Aar.

Peter August var en fortrinlig Violinspiller, men havde ogsaa faaet Uddannelse i Violoncel og Klarinet, ligeledes havde han lært at spille paa Klaphorn. Alle disse Instrumenter behandlede han med lige stor Færdighed, men Violinen elskede han dog mest, og denne blev hans Hovedinstrument.

Professor Pauli fik ogsaa udgjort, at han fik Lov til at spille med ved en stor Koncert i Kapellet, hvor Ole Bull var Solist, og ved den Lejlighed kom han til at spille sammen med Niels W. Gade, Hartmann og flere andre af Københavns bedste Musikere, og dette var en af de største Begivenheder i hans mørke Tilværelse.

Peter August fandt sig ikke tilfreds i København, og da der samtidig med hans Afgang fra Konservatoriet blev søgt en dygtig og alsidig Musiker til Hillerød hos den gamle Stadsmusikant, Jens Lange, og som vilde bo hos Stadsmusikanten, lod Peter August sine Foresatte skrive for sig, og han fik da straks Pladsen. Peter August fortalte, at det alligevel var med blandede Følelser, han forlod København.

Stadsmusikanten i Hillerød vilde straks høre, hvad Peter August kunde spille; de tog nu hver sin Violin, men det viste sig snart, at Peter August kunde spille langt mere end Jens Lange, der ellers var en god Violinspiller. Hans Ophold hos Stadsmusikanten varede kun i 2 Aar, idet denne døde paa dette Tidspunkt, hvorefter han tog Ophold hos en anden Spillemand, Hans Rønnevang ved Hillerød. Her boede han i nogle faa Aar, hvor han gav Undervisning i Musik i stor Udstrækning i alle mulige Instrumenter, ligeledes i Musikteori, hvori Peter August var en Mester, og der var mange, som nød godt af hans store Viden paa Musikkens Omraade. Ogsaa her spillede Skæbnen ind paa en trist Maade. En Aften ved et Bal i »Kæden« i Hille-

rød, hvor Peter August spillede sammen med Hans Rønnevang, der blæste Kornet, faldt denne pludselig sammen, medens de spillede, og var død.

Peter August flyttede derefter til Skærød ved Helsing, hvor han skulde lære Husets to unge Sønner at spille. Det var her, at Carl Poulsen, Tibirke, kom i Forbindelse med ham og kom til at nyde godt af hans store pædagogiske Evner.

Da Peter August var omkring 40 Aar, rejste han til Kagerup, hvor han tog Ophold hos en Mand ved Navn Lars Hansen for at lære hans Søn at spille, og her blev han til sin Død i 1898.

Peter August var en udmærket Komponist og har skrevet mange fortrinlige Danse, som han selv instrumenterede. Han har ogsaa skrevet en Del Sange, endog Teksten til disse.

Musiker H. A. Hansen-Ruth, Hillerød, som elskværdigt har givet mig disse Oplysninger, beklager ikke at kunne fremskaffe noget Billede af denne ejendommelige Spillemand, men fortæller, at han lignede Frederik den 7., som kunde denne være hans Far.

Peter August mente ogsaa selv at være Frederik den 7.s Søn; han havde hørt flere Hentydninger paa Blindeinstituttet i den Retning. Der blev fortalt, at hans Mor var en Sangerinde. Peter August fik saaledes aldrig at vide, hvem hans Forældre var, men alle fandt det paafaldende, at Kronprinsen tog sig saa varmt netop af ham.

H. A. Hansen-Ruth fortæller, at hans første Kendskab til Peter August stammer fra hans Bedstefar, Hans Andersen-Ruths, Tid, der var ansat ved Stadsmusikant Jens Langes Orkester. Ogsaa H. A. Hansen-Ruths Far, Niels P. Hansen-Ruth, der var en meget søgt Musiker, søgte ofte Peter August for at hente Vejledning, naar der var noget, han ikke kunde finde ud af. Peter August spillede meget hos Niels P. Hansen-Ruth. Ogsaa H. A. Hansen-Ruth fortæller, at han selv har meget at takke Peter August for.

ORGANIST H. C. KAPEL

SLAGELSE

Hans Carl Henrik Kapel er født den 22. August 1859 i Starreklinde ved Svinninge, hvor hans Fader var Skolelærer og Kirkesanger i Vallekilde Kirke, senere Lærer i Merløse ved Holbæk. Hans Far var en meget musikalsk og musikinteresseret Mand, der gennem flere Aar kom til at spille en Rolle i Musiklivet i Holbæk. Kapel, der var i Besiddelse af rige, musikalske Evner, ønskede af alt kun at blive Musiker.

Efter Konfirmationen kom han i Bogbinderlære i Holbæk, men dette huede ikke den unge Mand, og efter 1½ Aars Forløb løb han af Læren. Blev derefter 1876 Skriver hos sin Onkel, Godsforvalter Kühl paa Store Frederikslunds Godskontor.

Daværende Godsejer, Kammerjunker Grevenkop Castenskiold fattede Interesse for den unge Skriver og sendte ham ind paa det kgl. Musikkonservatorium, hvor han blev optaget den 1. Januar 1878, og 3 Aar senere, den 31. December 1880, fik han sit Eksamensbevis.

Dette Dokument er underskrevet af saa berømte Navne som Niels W. Gade, J. P. E. Hartmann og Pauli og er paa sin Vis et historisk Dokument.

Kapel blev nu i København i de 3 følgende Aar, hvor han som Violinist virkede forskellige Steder, bl. a. i Morskabsteatret under Musikdirektør Chr. Jensen, hvor han i en Periode sad ved Pult sammen med den bekendte Dansekomponist Carl Eriksen. Ligeledes har han spillet i Tivolis Koncertsal under Balduin Dahl.

Inden for samme Tidsperiode forsøgte den unge Kapel sig som Koncertgiver. Den 15. Januar 1881, kun 21 Aar gammel, afholdt han sin første Koncert paa Hotel »Isefjord« i Holbæk og i Hillerød samme Aar. Kapel var allerede dengang en fro-

Organist H. C. Kapel.

dig Komponist. Ved denne Lejlighed havde den unge, dygtige Musiker et Par af sine egne Kompositioner paa Programmet: Romance for Violin- og Koncertpolonaise for Violin, spillet af Kapel selv.

Yderligere var der ved denne Lejlighed velvillig Assistance af Koncertsanger J. C. F. Møller og den unge, 19-aarige Violin-spiller Ludvig Hansen, København — Bondesønnen fra Tølløse. (Denne unge, fremragende Musiker fik senere Navnet Harms.)

»Holbæk-Posten« skrev saaledes dengang om disse unge Kunstnere:

»H. C. Kapel optraadte med en Sikkerhed og Renhed i Tonen og en Intonation, der uvilkaarlig maatte gribe enhver Kunstelsker, medens Bondesønnen fra Tølløse, den 19-aarige Ludvig Hansen, udførte de sværeste Passager i Dobbeltgreb, Dobbelttriller og lignende vanskelige Ting med en Færdighed, Lethed og Tonefylde, der maatte forbavse enhver, der har, om end nok saa lidet, Kendskab til Violinspil.«

1. Januar 1884 nedsatte Kapel sig i Slagelse som Musiklærer, og dette blev Grundlaget for et rigt Musikliv i Slagelse gennem 35 Aar i Forbindelse med de daværende Musikere. Kapel blev snart Dirigent i Sangforeningen og senere Sanglærer ved Realskolen. Fra 1890—1904 Organist ved Sct. Peders Kirke og Hospitalskirken, derefter Kantor, Klokker og Graver ved

samme Kirke. Fra 1904—1923 Kordegn ved Hospitalskirken og fra 1923 igen Organist ved Sct. Peders Kirke.

Kapel er en meget initiativrig Mand; allerede saa langt tilbage som 1886 havde Kapel Forstaaelsen af, at skulde der løses virkelige musikalske Opgaver, kunde dette kun ske ved Sammenhold.

Under Kapels Førerskab blev den første Orkesterforening eller Musikforening, om man vil, stiftet i Slagelse.

Nærværende Aftryk er en Kopi af det originale Dokument, Grundlaget for denne Forening, som Kapel velvilligt har overladt mig, og som danner et Stykke af Slagelse Bys Musikhistorie, underskrevet af Slagelse og Omegns forlængst afdøde Musikere — med Undtagelse af et Par enkelte, nulevende Navne:

Den 30. Septbr. 1886 vedtoges af undertegnede at danne en Forening her i Byen, hvis væsentlige Formaal skal være at vedligeholde Interessen for Musik ved Afholdelsen af Koncerter. Det mulige Overskud ved disse Koncerter fordeles — efter Fradrag af Anskaffelse af Musikalier, Leje af Lokaler m. v. — mellem de Musikere, som assisterer ved Koncerterne.

Prøverne ansættes foreløbig til Torsdag Eftermiddag Kl. 6.

Meningen er at afholde 4 Abonnements-Koncerter i hver Saison med et Kontingent af 3 Kr. for alle fire Koncerter. Til hver Koncert kan løses enkelte Billetter à 1 Kr., og Entréen til Generalprøven fastsættes til 50 Øre.

Slagelse, den 30. Septbr. 1886.

H. C. Kapel. N. Albrechtsen. M. Andersen. W. P. Reimers. Th. Andersen. N. Jensen. P. Martinsen. C. W. Jørgensen.

Theodor Reimers. F. Martensen. N. J. Andersen.

Paa de fraværendes Vegne ifølge Fuldmagt for H. Madsen, R. Madsen, H. Hansen, C. F. Grønvold, C. Hansen, A. Jessen,

V. Lange:

H. C. Kapel.

Kapel har været en frodig Komponist. Størsteparten af hans Kompositioner har været opført i Slagelse Musik- og Sangforening.

Kapel har saaledes skrevet flere Operetter, hvoraf den ene af disse er opført i Assens Sangforening saa sent som 1926 under Komponistens Ledelse.

En Galop af Kapel er spillet i Tivolis Koncertsal, og flere Korsange, skrevet af Komponisten, er sunget ved forskellige Sangstævner.

I Slagelse Musik- og Sangforening har Kapel i Tiden fra 1884 til 1919 indstuderet og dirigeret over 100 Koncerter.

Som Musiklærer har Kapel været meget anset. Mange dygtige Musikere har faaet deres Uddannelse hos ham.

Kapel har gennem den lange Aarrække haft ca. 350 Elever, deriblandt den nuværende Dirigent i Slagelse Musik- og Sangforening, fhv. Musiker, Kommunalærer M. A. Thomsen, og hans Frue, Violinistinde Fru Werner-Thomsen, Sparekassedirektør Alf. Hansen, Slagelse, Musiklærerinde Frk. Ellen Andersen, Slagelse, Organisten ved Sct. Bendts Kirke i Ringsted, Frk. Urde Vimtrup, Kapelmester Fr. Schnedler-Petersen samt flere af Slagelses Musikere.

H. C. Kapel blev i Sommeren 1933 udnævnt til Æresmedlem af Slagelse Orkesterforening.

Ved den store Musikfest i Slagelse 20. Juli 1914 under Danske Musikers Landsforbund dirigerede H. C. Kapel Aftenkoncerten i Anlægget (Harmoniorkesterkoncerten), medens Kapelmester Hemme dirigerede Symfonikoncerten om Eftermiddagen. Et af de stedlige Blade skrev saaledes om Kapel: »Iøvrigt viste Hr. Kapel at kunne klare sin Opgave paa en ypperlig Maade. Han Taktstok elektricerede Musikerne, saa der trods de korte Prøver opnaaedes et smukt Sammenspil.«

Kapel fortjener en hjertelig Tak for det store og dygtige Arbejde, han har nedlagt i sin By gennem den lange Række af Aar.

Mange er de Velgørehedskoncerter, Julekoncerter osv., der er afholdt i Slagelse, og hvor man altid saa Kapel, sprudlende af Energi, i Spidsen for Orkestret. Saavel Musikere som de mange dygtige Amatører, Slagelse altid har fostret, vil sikkert bevare Erindringen om deres gamle Lærer og Dirigent.

UDDRAG AF EN SPILLEMANDS JOURNAL GENNEM 50 AAR

50 AAR I KORSØR! — Nogle Dataer udskrevne af min Journal, 1878—28. Marts—1928!

— Saaledes lød det fra den gamle, nu 79-aarige Musikdirektør F. C. Jensen i Korsør, da han efter 50 Aars Virksomhed i sin By trak sig tilbage som aktiv Musiker. Dette Spand af Aar har selvsagt mange interessante Oplevelser bag sig.

F. C. Jensen er paa dette Omraade en meget pertentlig Mand. Blandt alle de gamle Spillemands Optegnelser, jeg har set, indtager F. C. Jensens Notaer en mønsterværdig Plads. Imidlertid maa jeg for at undgaa for mange Gentagelser, indskrænke mig til at fremføre et kortfattet Resumé af disse interessante Memoirer.

I.

Som Orkestermusikens Alderspræsident i Sydvestsjælland nævnes i Journalen Niels Madsen, Hyllested ved Skelskør. Fra ham er udgaaet flere af Datidens bedste Musikere: Niels Albrechtsen, Slagelse, Niels Christensen, Skelskør, Ole Jensen, Halkevad, Hans Jensen, Boeslunde, Niels Olsen, Gumperup, samt Fr. Nielsen, Flakkebjerg. (Fr. Nielsen kom senere til Feltartilleriets Musikkorps i København og udgav i mange Aar sine kendte og ansete Dansehæfter.

Niels Madsen, der ejede en Gaard, begyndte sin omfattende Spillemandsvirksomhed omkring 1840 efter at være kommen

hjem fra sin Soldatertid. Han laa som Soldat ved Husarerne i København. Her havde han medvirket i det militære Orkester. (Dette havde netop i denne Tidsperiode indført Ventilhorn som Afløser for det gamle Klaphorn.)

Niels Madsen drev selv sin Gaard, uddannede Elever, leverede Musik overalt i Sydvestsjælland. (Eleverne havde deres Ophold hos ham og maatte deltage i Gaardens daglige Drift,

Skelskør Orkester 1881.

Siddende fra venstre til højre: Jens Jensen, Erdrup, Musikdirektør Niels Christensen, Skelskør, Peter Hansen, senere Musikdirektør i Skelskør, F. C. Jensen, Korsør.

Staaende fra venstre til højre: Martin Andersen, Skelskør, Peter Hansen, Stignæs, Chr. Petersen, Halskov, Hans Jensen, Boeslunde.

samtidig med at de lærte Musikken.) Niels Madsen var den første paa sin Egn, der kunde møde med Horn- og Strygeorkester. (Dengang var Hornmusik en Sjældenhed.)

II.

Niels Christensen, Skelskør, var ligeledes en kendt og dygtig Musiker. Hans Orkester var velkendt over hele Sydvestsjælland, og mange gode Musikere er ogsaa udgaaet fra hans Skole. En Søn af Niels Christensen var afdøde Musiker Hans Christensen, senere Klaverstemmer hos Hornung & Møller.

— — — —

Senere nævnes Peter Hansen som Musikdirektør i Skelskør, idet han afløste Niels Christensen. Peter Hansen, der forlængst har nedlagt Musikken, bor endnu i Skelskør og var ogsaa i en Aarrække en velkendt Musikdirektør.

— — — —

Her er en lille Episode tilknyttet Peter Hansen (denne er dog ikke taget ud af F. C. Jensens Journal, men er blevet mig fortalt fra anden Side):

Ved en stor Fest i Skelskør Lystskov for mange Aar siden skulde Peter Hansen bl. a. have Assistance af en Kornettist fra en af Nabobyerne. Manden, der iøvrigt var en dygtig Musiker, kom ved denne Lejlighed for det første 2 Timer for sent, for det andet mødte han med Basun i Stedet for Kornet, og for det tredje var Manden fuld — en nydelig Assistent. Peter Hansen var fortvivlet.

III.

F. C. Jensen, Korsør, er født den 26. Novbr. 1854 og lærte Musikken hos Niels Christensen, Skelskør, i Tiden fra 1868 —1874.

F. C. Jensens Journal fortæller herom:

Den 28. Marts 1878 kom jeg hertil fra Skelskør og begyndte min Virksomhed som Musicklærer og Musikdirektør, og da jeg i mine Læreaar havde gennemgaaet de fleste baade Horn- og Stygeinstrumenters Skoler, saa kunde jeg saaledes ogsaa under-

vide heri, ligesom jeg ogsaa leverede Orkestre baade til Koncert og Bal for begge Instrumenteringer.

— — — —

F. C. Jensen begyndte sin Virksomhed som Musikdirektør under meget beskedne Forhold. Der havde forhen ikke været nogen professionelle Musikere i Korsør. Man benyttede Musikanten fra Slagelse (Niels Albrechtsen) eller fra Sludstrup (Hans Madsen). (Tidligere var det Niels Madsen, Hyllested.) Blandt F. C. Jensens første Assistenten nævnes Peter Olsen fra Rundingen og Chr. Petersen, Halskov, der var de eneste nærboende Spillemand.

F. C. Jensens omfattende Journal danner en hel Livshistorie, lige fra den lille Spillemands første glade Tid til den gamle Spillemands seneste Minder. Hvad ligger der ikke gemt af Minder inden for alt dette?

Af denne Journal fremgaar det, at F. C. Jensen har givet mange Orkesterkoncerter: Abonnementskoncerter ved Skovhuset i Korsør, en lang Række Folkekoncerter, Koncerter i velgørende Øjemed, leveret Musik til en Masse store Fester. Alt omhyggeligt nedskrevet.

F. Eks. den 30. Juni 1885: Ved Banegaarden for Christian den 9. med Følge. 26. Maj 1892: I Anledning af Kong Christian den 9. og Dronning Louises Guldbrøllup, og sidst ved Korsørs 500 Aars Jubilæum den 26. Novbr. 1925. (I den Anledning havde F. C. Jensen komponeret en Vals »Over den nye Bro« og Korsør 500 Aars Jubilæumsmarch«, begge baade for Horn- og Balorkester. Jubilæumsmarchen blev udgivet paa Hjort-Ibsens

F. C. Jensens Orkester.

Fra venstre til højre i første Række: H. Poulsen, Korsør, Hakon Jørgensen, Korsør.

I anden Række fra venstre til højre: L. Rosenkvist, Slagelse, P. Martinsen, Slagelse, N. Albrechtsen, Slagelse, Musikdirektør F. C. Jensen, H. Hansen, Korsør, Chr. Nielsen, Korsør.

Staaende fra venstre til højre: Marius Andersen, Knud Olsen, Korsør, Chr. Petersen, Korsør, Jørgen Svare, Korsør.

Billedet stammer fra omkring Aarhundredskiftet.

Musikforlag, Allinge. F. C. Jensen skriver herom: — Disse to Kompositioner var opførte paa Programmet, og hvorfor jeg høstede meget stort Bifald og maatte give dem da capo.

(Jubilæumsmarchen blev udsendt gennem Radioen i Efteraaret 1926.)

Det fremgaar af denne særprægede Dagbog, der ogsaa indeholder Billedstof, at F. C. Jensen gennem de 50 Aar, han har virket som Musikdirektør i Korsør, har spillet til 108 Abonnementskoncerter, 288 Folkekoncerter, leveret Musik til 576 forskellige store Fester og spillet over 500 Gange til Dans i Skovhuset.

Et af Bladene skrev ved hans 50 Aars Jubilæum den 28. Marts 1928: — F. C. Jensen har saaledes været Skomageren en god Forbundsfælle i Kampen for Tilværelsen.

Med denne Mærkedag slutter den gamle Musikdirektør sin Journal og nedlagde herefter sin mangeaarige Virksomhed som Spillemand.

F. C. Jensen har uddannet mange Elever, ledet private Orkestre, skrevet flere Kompositioner, som han selv instrumenterede for Orkestre, Kompositioner med kongelige Navne: Christian den 9. og Dronning Louises Guldbryllupsmarch, en March i Anledning af Kong Frederik den 8. og Dronning Louises Sølvbryllup, en Række af Jubilæumsmarcher, en Dampfærge-Galop tilegnet Færgefartens 25 Aars Jubilæum i 1908. (Denne Galop blev optaget i Fr. Nielsens Dansehæfter for 1908.) Enkelte af disse Kompositioner er ogsaa udsendt gennem Radioen.

Jeg forudsætter, at den gamle Musikdirektør, naar Hukommelsen svigter, ofte tager sin Dagbog frem for at hente af sit rige Stof.

Endnu har jeg aldrig set en mere særpræget Spillemands-Journal eller Dagbog end F. C. Jensens, Korsør.

AF VORDINGBORG SPILLEMÆND

I Aaret 1880, den 20. Januar, mødte en ung 17-aarig Spillemand frem for det sydsjællandske Publikum. Den unge Mand blev senere en kendt Musiker i hele Sydsjælland og blev Før til 6 af Provinsens dygtige Musikere. Denne Mand var afdøde Musikdirektør C. C. Christoffersen, Vordingborg.

Christoffersen blev født 20. Januar 1863 og var Søn af Tømrer Christoffer Rasmussen, Mern. Sin første Uddannelse i Musik fik han hos daværende Musikdirektør Grandahl, Præstø, og blev senere en af dette Orkesters bedste Kræfter. (Christoffersen har ogsaa i en Periode modtaget Undervisning hos afdøde Organist Carl Olsen, Næstved.) Han fandt dog ikke denne Stilling tilfredsstillende nok, og i Aaret 1892 bosatte han sig i Vordingborg og dannede her et lille beskedent Orkester. Støt og roligt arbejdede den unge, interesserede Musiker sig frem, og hans Orkester vandt sig efterhaanden et godt Navn.

Et sjældent Tilfælde fulgte denne Mand, idet han havde den store Glæde, at hans 2 Døtre og 6 Sønner har fulgt Musikkens Kald og blev alle optaget i Faderens Orkester.

Senere oplevede Christoffersen at se sine 6 Sønner ansat ved 5. Regiments Musikkorps, og hvoraf den ene af disse, Tage Christoffersen, blev Korpsets Dirigent. Dette Korps var et af vore bedste Militærorkestre.

Man forstaaer, at den gamle Musikdirektør med Stolthed her fulgte sine Sønners Udvikling.

Da Christoffersen i 1930 paa sin 67-aarige Fødselsdag fejrede sit 50 Aars Jubilæum som Musiker, var han Genstand for stor Opmærksomhed. Christoffersen havde ved sin noble Færd let ved at vinde Befolkningen, og paa dette Tidspunkt stod han endnu som Chef for sit Orkester, der talte indtil 30 Mand.

Han virkede som Musikdirektør i Vordingborg indtil sin Død den 22. April 1932.

— — — —

Musikforholdene i Vordingborg stod tidligere paa et meget lavt Niveau.

Vordingborg Orkester, »Ole Smederne«, bestod dengang hovedsagelig af de fem Brødre Olsen. »Ole Smederne« var deres Kælenavn. De stammede fra Kagstrup, hvor deres Far var Smed.

Om disse originale Spillemand gaar der mange sære Fragsagn, og jeg har hørt fortælle flere mere eller mindre utrolige Historier om dem.

Afdøde Musikdirektør Poul Hansen, Næstved, som ved enkelte Lejligheder var til Assistance hos Brødrene Olsen, har bl. a. fortalt et Træk om »Ole Smederne«, som giver et fuldt ud naturligt, men ikke videre flatterende Billede af disse Spillemand.

Ved en stor Fest i Vordingborg med Procession gennem Byens Hovedgade med Musik i Spidsen, hvortil »Ole Smederne«s Orkester spillede, og hvor Poul Hansen assisterede, indtraf følgende Episode: Da Processionen var midt i Byens Hovedgade, hører man pludselig Orkestrets Anfører raabe et tordnende: Holdt! hvorefter Processionen standser. Den samme gæve Spillemand, der forud havde forsynet sig rigeligt med vaade Varer, forsvinder nu ind i en Port. Processionen maatte pænt vente, til Musikkens Overhoved atter indtraadte i Rækken, hvorefter der fortsattes, og alt forløb herefter vel.

— — — —

Nogle af Poul Hansens Musikere fortæller ogsaa om, hvor-

ledes de en tidlig Morgenstund hørte 4 af disse Spillemænd spille ved et Sølvbryllup, og hvor de alle spillede uden Noder.

— Det gjorde de maaske godt? blev der spurgt.

— Vorherre bevares! Aldrig har vi hørt noget lignende.

C. C. Christoffersens Orkester.

Første Række fra venstre: Oluf Runing (nu Slagelse), C. J. Nielsen (Vordingborg).

Anden Række: C. C. Christoffersen, Johs. Jensen (nu Fyn), Viktor Frølich (Frederiksværk), Christen Nielsen (København), Anders Rasmussen (Snertinge).

Tredie Række: Johs. Christensen, Carl Petersen (Faksinge), H. P. Frølich (Vordingborg), Gustav Bagger (Stensby), Albrecht Hansen.

MUSIKERSLÆGTEN LUND

ROSKILDE

Jacob Lund, Organist og Stadsmusikant i Nykøbing paa Sjælland, Stamfaderen til Musikerslægten Lund, Roskilde, levede omkring Begyndelsen af forrige Aarhundrede, men døde i en ung Alder.

— — — —

Jørgen Chr. Lund, Værtshusholder, Hestehandler og Spillemand, var Søn af Organist Jacob Lund. Han bosatte sig 1869 i Roskilde og var Far til de fire Brødre, Jacob, Peter, Thorvald og Valdemar Lund, Roskilde, hvoraf Peter Lund endnu lever. Jørgen Chr. Lund døde 1907 i en Alder af 79 Aar.

— — — —

Terkel Lund, Broder til Organist Jacob Lund, var Morfar til nævnte fire Brødre; denne Familie var saaledes dobbelt beslægtet.

Terkel Lund var ligeledes Værtshusholder og drev samtidig et Gaardbrug foruden at være en førende Spillemand i Nykøbing og Omegn. Han var ogsaa Hestehandler; i Særdeleshed drev han stor Handel med Køreheste.

Naar han skulde ud at spille, red han ofte paa en pragtfuld Hingst og havde da Kalveskindsposen med Violinen under Armen. Var meget kendt i hele Odsherred. Han døde i Firserne.

Af de fire Brødre Lund var Jacob Lund den ældste. Han blev født den 31. Jan. 1857. Allerede som 13-aarig Dreng be-

gyndte han at spille, Fløjten blev hans Hovedinstrument, og han var en søgt og habil Fløjteblæser.

Sin Uddannelse fik han hos en daværende Fløjtenist Kindler i København, der var en paa den Tid kendt og dygtig Lærer.

Jacob Lund døde den 16. Septbr. 1930, 73 Aar gl.

— — — —

Jacob Lund og nulevende Peter Lund hørte i en lang Aarrække til Roskilde-egnens kendte Musikdirektører. I over 50 Aar spillede disse to Brødre ved alle Fester inden for gl. Roskilde Amts selskabelige Forening, der hører til en af Landets ældste Foreninger, og de blev i den Anledning fejret ved en stor Fest.

Peter Lund er født den 24. Marts 1859 og fik ligesom Broderen en særdeles god Uddannelse. I 4 Aar rejste han til København og modtog Undervisning hos kgl. Kapelmusiker Chr. Petersen, og Peter Lund var for Aar tilbage en udmærket Violinspiller. I et Par Sæsoner sad han som Assistance i Dansesalonen »Figaro«; i en Periode i Samarbejde med sin yngre Broder, Thorvald Lund.

Th. Lund. blev født 24. Novbr. 1867 og var en meget begavet Musiker, en glimrende Violinspiller; iøvrigt var det ham ligegyldigt, hvilket Instrument han fik fat paa, han kunde spille paa alt. Th. Lund omtales ogsaa som en dygtig Piccolo- og Kornetblæser; sin Uddannelse i Violin havde han ligeledes mod-

Jacob Lund.

taget hos Chr. Petersen. — Th. Lund rejste i en Periode i Sverrig som Musiker.

Han døde den 22. Febr. 1904, kun 36 Aar gl.

Den yngste af Brødrene Lund, Valdemar Lund, var født den 2. Aug. 1869 og var ligeledes en sjælden begavet Musiker. I Modsætning til sine Brødre var Vald. Lund den farende Svend«, han kunde ikke finde sig til Rette i den lille Provinsby. I ca. 15 Aar sejlede han som Musiker paa Amerikabaadene, bl. a. »United States«.

Peter Lund.

Han var en meget alsidig Musiker, i Særdeleshed en dygtig Klaver og Basspiller. Ogsaa som Tubablæser var han anset. — Roskilde havde paa daværende Tidspunkt en anden glimrende Tubablæser, J. P. Hansen. Disse to vilde altid dupere hinanden. J. P. Hansen kunde gaa dybere ned paa Tubæen end Vald. Lund, og dette ærgrede Lund.

Vald. Lund havde ligeledes faaet sin Uddannelse i København. »Krølle Nielsens Søn«, som han i daglig Tale blev kaldt, var hans Lærer i Kontrabas og var en af Københavns fineste Basunblæsere. Klaverundervisning fik han hos daværende Organist Faber, Roskilde. Vald. Lund havde ogsaa lært som Urmager og havde i en Periode Forretning i Roskilde. Han døde 18. Febr. 1923, 53 Aar gl.

Jacob Lund var den mest særprægede af Brødrene. Han var Ungkarl ligesom Broderen Peter Lund. En Uendelighed af Historier fortælles om den gamle, afdøde Musikdirektør. Han havde en ejendommelig spæd Stemme; dette var naturligvis en medvirkende Aarsag til, at der altid hvilede et Skær af Komik over Jacob Lund. Den Dag i Dag forsømmes ingen Lejlighed, naar de Roskilde Musikere er sammen, til at kopiere Jacob Lund, hvilket flere af dem gør mesterligt.

Engang skulde en fremmed Musiker assistere Jacob Lund; denne, der var Janitschar og iøvrigt en dygtig Musiker, stod nu i Samtale med Jacob Lund, som rettede følgende Spørgsmaal til ham:

— Spiller De noget andet Instrument end Tromme?

— Ja, jeg spiller ogsaa Violin.

— Naa, gør De det. Det er vel nok skidt?»

— Ja, mente Musikeren, der er jo nogen, der spiller bedre; men der er ogsaa dem, der spiller daarligere.

— Ja, det er naturligvis skidt

Et udpræget Eksempel paa Jacob Lunds Logik. Han kendte ikke denne Mand og havde aldrig set ham før.

Under en Samtale med en anden Musiker, hvor denne fortalte, at han bl. a. ogsaa spillede Fløjte, siger Jacob Lund:

— Naa, gør De det, det er vel skidt

Samme Musiker fortalte, at han nylig havde været med at spille Ouverturen til »Elverhøj« og dèr havde spillet Fløjtestemmen.

— Naa, har De det; kunde De nok faa noget af det med?

En Dag træffer Jacob Lund paa Roskilde Banegaard en af Roskilde Musikere, der med sit Instrument under Armen gik og ventede paa Toget.

— Skal De ogsaa ud at spille? spørger Jacob Lund.

— Ja, det skulde han da.

— Saa maa der være travlt!

Hvorledes omtalte Musiker tolkede dette, vides ikke.

II.

Roskildeegnen har været rig paa morsomme gamle Spille-mænd. Afdøde Lars Peter Nielsen — Lars Peter, som han populært kaldtes — var ogsaa en af disse; en vittig og morsom Fortæller. Der var aldrig kedeligt, hvor Lars Peter var til Stede; han kunde spille sin Rolle ganske uforligneligt. For mange Aar siden spillede han en Gang i Kalundborg til Markedsbal paa »Dannevirke«. En af Balgæsterne, der var i en meget løftet Stemning, kommer da hen og siger til Lars Peter:

— Er det ikke Hans Henriksen fra Forsinge?

— Jo, det var det da, siger Lars Peter.

— Hvordan gaar det med det daarlige Ben?

— Jo, Tak, det gaar udmærket.

Denne Mand blev saa indtaget i den formentlige Hans Henriksen, at han flere Gange i Løbet af Natten kom og overrakte Lars Peter en Krone som Belønning for hans Spil. Dette gentog sig en halv Snes Gange. Lars Peter morede sig kosteligt over dette. Imidlertid, da Ballet var forbi, kommer Manden hen til Lars Peter og siger:

— Nu kommer du skam til at laane mig en Krone, ellers kan jeg ikke komme hjem, nu har jeg givet dig alle mine Penge.

Lars Peter gav Manden Pengene tilbage og sagde:

— Nu maa du hellere faa dine Penge igen.

— — — —

Naar nogen spurgte Lars Peter: — Hvad spiller du? fik han ofte til Svar: — Jeg spiller alt!

Der var nogen Sandhed i dette. Lars Peter spillede nemlig Althorn. Han var iøvrigt en meget habil Musiker og spillede bl. a. i Carl Olsens Orkester i Lejre i flere Aar.

Ogsaa en anden af Roskildeegnens Musikere fra den Tid kan nævnes, afdøde Jens Andersen, Havdrup, der omtales som en dygtig Musiker og hørte til en af Carl Olsens bedste Kræfter. Han var en fin Piccolo- og Kornetblæser. Jens Andersen skrev ogsaa mange herlige Danse, var bl. a. bekendt for sin udmærkede Komposition »Viby Kros Salonpolka«.

— — — —

Der kunde ogsaa være Kraftkarle mellem de gamle Roskilde Spillemand.

Saaledes fortælles der om Landsbyspillemand L. P. Christiansen, Jyllinge: Ved et Bal i Boserup var to Bondekarle røget i Totterne paa hinanden midt paa Dansegulvet. (Det skete hyppigt, at et Par Karle kom i Skænderi om samme Pige.) Dansen gik i Staa, og den stedlige Myndighed var her som i de fleste Tilfælde, en gammel Sognefoged, og denne kløede sig fortvivlet bag Kasketten. Saa sparkede Spillemanden fra Jyllinge Stolen fra sig og spyttede i Næverne. Han huggede den ene Karl i Gulvet og den anden op mod Petroleumslampen, som raslede ned over Karlen, og Flammerne slog som et stort Baal op fra Gulvet. Paa et hængende Haar slap Karl og Spillemand helskindet fra dette.

EN LANDSBY MUSIKANTS EVENTYR JENS LARSEN, NYROP

Han gik paa Marken bag sin Faders Plov
og jubled', skønt hans Kaar var smaa og trange,
og overalt fra Mark og Vang og Skov
man hørte Genlyd af hans muntre Sange;
han sang omkap med Himlens Sangerskare,
indtil en Stemme hviskede' i hans Bryst:
»Lad Le og Plov og Harve dristig fare,
ved dem du lander ej paa Lykkens Kyst.«

Han byttede' Ploven om med en Fiol
og lærte snart at bruge den med Snille.
En Flaske var hans første Nodestol
i Kroen ved et lystigt Bondegilde.
Naar blot han rørte let ved sine Streng,
sig alle tumlede i lystig Dans,
og overalt det rygtedes: »ej længe
en saadan Spillemand var her til Lands.«

Saaledes skrev en Digter for snart Hundrede Aar siden om Landsbymusikanten fra Refsnæs, Jens Larsen Nyrop, der fra den fattige Hyrdedreng og Landsbymusikant blev Kongens og Folkets Yndling som den store og berømte Sanger.

Jens Larsen Nyrop fødtes paa en Udflyttergaard paa Refsnæs ved Kalundborg den 11. April 1831. Han maatte strengt gøre Nytte for Føden, fra han var en lille Dreng, og maatte vogte sin Fars Kreaturer; men dette stod ikke som hans Lyst.

Derimod var der noget andet, der havde hans Lyst, nemlig Musikken. Nyrop havde en Onkel, der var Landsbyspillemand, og det var hans største Ønske at blive Ejer af en Violin og faa Lov at lære at spille; men hvorledes skulde han faa en Violin? Han prøvede paa et Par Gange at lave sig en Violin selv, men dette vilde ikke gaa for ham, derimod gik det bedre med Sangen; han havde en glimrende Sangstemme og sang fra Morgen til Aften, naar han gik og vogtede.

Efter Konfirmationen fik han langt om længe Faderens Tilladelse til at følge med Onklen, naar denne var ude at spille til Gilderne paa Bøndergaardene, og medens Onklen spillede, sang Drengen, og dette syntes de Refsnæs Folk godt om. Han tjente sig paa denne Maade nogle Penge og fik endelig af sin Far Tilladelse til at lære at spille. Han tog da ind til Kalundborg og fik Undervisning hos Byens Stadsmusikant, og imidlertid lærte han saa meget, at han kunde paatage sig at spille til Dans paa Bøndergaardene.

Der fortælles, at han altid havde de nyeste Melodier, og at han fik disse paa den originale Maade, at naar han traf en Lirekassemand, fulgte han trolig denne, indtil han kunde alle hans Melodier, og spillede saa disse ved Bondegilderne.

Men denne Tilværelse var ikke tilfredsstillende for Nyrop, han havde en uimodstaaelig Lyst til at komme til København. Han havde hørt saa meget om H. C. Lumbye, om det store Ry, der gik om denne Mand, og havde nu faaet den Idé at ville ind at spille for Lumbye. Disse Tanker fyldte ham Dag og Nat, men han turde ikke betro sig til sin strenge Fader, der var en alvorlig Mand, og spillede derfor videre, uden at denne Tanke forlod ham, fik tjent sig nogle Penge, og saa en Dag, han stod i Loen og tærskede Ærter, smed han pludselig Plejlen, listede sig ind i sit Kammer, pyntede sig med sin nyeste Vadmelstrøje og Hue, puttede Violinen i den røde Kalveskindspose og listede sig uden om Gaarden og af Sted til Kalundborg. Derfra tog han med Deligencen til København, hvor han langt om længe fik opspurgt, hvor H. C. Lumbye boede, men det voldte ham mange Genvordigheder, inden han naaede frem til dette

Maal. Med Angst og Bæven i sit Hjerte stod han der og turde næsten ikke banke paa Døren hos Lumbye, men endelig tog han Mod til sig.

H. C. Lumbye stod for ham og saa forundret paa Bondeknøsen, som stod der med Kalveskindsposen under Armen, idet han godmodig spurgte, hvem han var, og hvad han vilde.

Han fortalte da, at han hed Jens Larsen og var fra Refsnæs ved Kalundborg, og at han havde lært at spille hos Snedkermester Petersen i Kalundborg (Byens Stadsmusikant). — Naa ja, det kan jo være meget godt, men hvad vil De nu mig? spurgte Lumbye.

»Ja, nu vilde han da meget gerne spørge Lumbye, om ikke det var muligt, at han kunde faa Lov til at spille ude paa Tivoli?«

Lumbye stirrede forundret paa denne mærkelige Bondeknøs og sagde: »Paa Tivoli — tror De nu ogsaa, at De kan spille nok til det, min unge Ven?«

Dette vidste han da ikke, men han havde tænkt sig, at han maaske kunde faa Lov at prøve.

Lumbye vidste ikke rigtig, hvad han skulde sige til Knøsen, men saa gav han ham et Adgangskort til en af Prøverne og sagde til ham, at nu kunde han, om han havde Lyst, komme ud at høre, hvad han syntes om det; vi holder Prøve i Morgen Kl. 1.

Nyrop stolprede derefter videre, Gade op og Gade ned, til Latter for Københavnerne. — Disse anede mindst af alt, at denne Bondedreng senere skulde blive Københavnernes forguede Yndling.

Nyrop mødte trolig paa Tivoli næste Dag, og han blev saa overvældet af Musikken og følte selv, hvor lille han var, at han gik nedslaaet bort og turde aldrig mere vove sig op til Lumbye.

Saa længe han havde Penge i Lommen, kunde det endda gaa; han opsøgte sig et tarveligt Kvarter og forsøgte nu at finde sig en Lærer; thi det stod ham klart, at han ingenting kunde. Han søgte daværende kgl. Kapelmusikus Vald. Tofte, som da blev hans første virkelige Lærer.

Dog, det varede ikke længe, før han ingen Penge havde,

men han vilde ikke give op, og det var først, efter at han havde sat Tøjet paa Assistenshuset, og han begyndte at sulte, at han gav op og skrev hjem til Faderen.

Han maatte nu atter til at tage fat paa Arbejdet hjemme paa Gaarden, men dette var ham en Lidelse.

Han var imidlertid blevet helt berømt paa Egnen for sin Eventyrrejse, og han begyndte nu, efter at have faaet Faderens Samtykke, igen at virke som Landsbymusikant ved Egnens Bondegilder. Han drog — hedder det — fra Gaard til Gaard med Fedlen i den røde Kalveskindspose og spillede til Refsnæsboernes fulde Tilfredshed.

Nyrop havde kun Tanke for atter at komme til København, og efterhaanden, som han fik tjent sig nogle Penge, modnedes denne Tanke hos ham. Han forstod bare ikke, hvorledes han skulde komme hjemmefra, baade Faderen og Moderen passede nøje paa ham; de vilde jo nødig miste deres Dreng en Gang til.

Han prøvede paa at faa Plads ved et omrejsende Beriderselskab, men Faderen fik stoppet dette.

Det fortælles videre om Nyrop, at han undfangede den snilde Plan, som han haabede skulde hjælpe ham over Vanskelighederne, at skrive et Brev til sig selv, som da skulde forestille at være sendt ham fra H. C. Lumbye. Denne Plan blev udført, Nyrop skrev et Brev til sig selv med Lumbyes Navn under. Han forvarede Brevet omhyggeligt, tog til Kalundborg og afleverede det paa Posthuset.

Den følgende Dag ankom Brevet til Nyrops Fader, men da der ingen andre var paa Gaarden end Nyrop, som kunde læse, blev han tilkaldt for at tyde Brevet.

Det var ingenlunde smukt af Nyrop, det, han her gjorde. Han spillede nu Komedie for sine Forældre, læste med den største Glæde, at Lumbye tilbød ham en Plads i Tivoli som Violinist for en Løn af tredive Rigsdaler om Maanednen.

Nu kunde Faderen ikke staa imod længere, gav ham Tilladelsen og hundrede Daler i Lommen, og han fo'r nu atter til København.

Nyrop fortsatte igen med Undervisningen og arbejdede

flittigt videre, men led stadig store Skuffelser. Pengene var snart opbrugt, og ikke en Skilling kunde han selv fortjene og maatte til sidst atter rejse hjem for igen at fortsætte paa den gamle Maade; var atter Landsbyspillemanden paa Refsnæs.

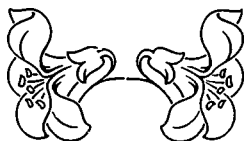
Imidlertid kom Nyrop senere — for tredie Gang — til København, idet han kom til at aftjene sin Værnepligt som Fodgarder og fik under denne Periode Lejlighed til atter at tage Undervisning, fik endog i det sidste Tjenestear Lov til at spille til Dans forskellige Steder.

Da han endelig, efter tre Aars Tjenestetid, blev permitteret, fortsatte han fremdeles med Undervisningen og kom om Aftenen til at spille paa nogle af de mest berygtede Danseknejer, hvor Slagsmaal hørte til Dagens Orden, og saaledes formede Livet sig videre for Nyrop i København. Endelig i Aaret 1857, 26 Aar gammel, lykkedes det ham at faa Plads som Violinist i »Folketeatret«, hvor C. C. Møller dengang var Musikdirektør, og hermed slutter nu første Afsnit af Eventyret om Landsbymusikanten fra Refsnæs, Jens Larsen Nyrop.

Andet Afsnit tilhører den anden Side af Rampen, hvor Nyrop som den fattige Musiker og endda med Kone og Børn kæmpede sig frem for senere at blive en af vort Lands mest berømte og feterede Sangere, og som kunde nyde den store Ære at have Kong Frederik den 7. til Ven og Beskytter.

Nyrop var jævnaldrende med den senere kgl. Kapelmusikus, Professor Chr. Petersen, der som tidligere omtalt var Søn af Stadsmusikant Petersen, Kalundborg. Disse to fremragende Kunstnere, som i deres tidligste Ungdom ofte spillede sammen ved Bondegilderne paa Refsnæs, kom saaledes begge til at indtage en smuk Førsteplads inden for vort Lands Musikhistorie.

Nyrop døde den 4. Oktober 1904. Han optraadte sidste Gang paa Det kgl. Teater den 2. Juli 1882.

HOLBÆK AMTS SPILLEMÆND

I.

NIELS WINThER, IGELSØ.

En af de ældste Spillemande i Holbæk Amt, som nævnes i forrige Aarhundrede, var Niels Larsen Winther, Igelsø. (Navnet Winther antog han senere.) Denne Spillemand blev omtalt som en ejendommelig og særpræget Personlighed. Han var en udmærket Musikant og har skrevet flere geniale Danse-Kompositioner, hvoraf nogle er optaget i »Gamle Danse fra Nordvestsjælland«, udgivet af Chr. Olsen, Torpelund.

Niels Winther blev født i Igelsø den 3. Oktbr. 1814, var Søn af Landsbyspillemand Lars Christensen og levede som Fæstehusmand, foruden at han dyrkede Musikken. Kunde iøvrigt næsten lave alt, reparere Ure, Bøsser m. m. Han var, hedder det, en nøjsom og meget retskaffen Mand, et Geni, men blev ikke forstaaet af sin Samtid.

Niels Winther var ogsaa en velkendt Violinbygger og har bygget flere Hundrede Violiner, endog Celloer og Klarinetter har han lavet. Der skal endda have været flere særdeles gode Instrumenter imellem og blev omtalt som ualmindelig smukt Arbejde. Han opnaaede endog den store Ære at faa tilkendt Guldmedaille ved Udstillingen i Paris 1872.

Han har bygget Violiner til flere af den Tids fremragende Musikere, repareret Instrumenter for disse og har repareret

Violiner for selve H. C. Lumbye og daværende Musikdirektør Chr. Jensen København. Flere af hans Violiner er senere blevet vurderet til ret høje Priser.

Fhv. Musikdirektør Laur. Hansen, Holbæk, fortæller, at mange bestilte dengang en Violin hos Niels Winther paa samme Maade, som man hos en Træskomand bestilte et Par Træsko. Violinerne kostede fra 10—25 Daler pr. Stk., og saa var der ikke mere at tale om.

Niels Winther levede til daglig ret ensomt fra andre Mennesker, og til Trods for at han hele sit Liv havde været en ualmindelig flittig og nøjsom Mand, forblev han alle Dage en fattig Mand. Han døde den 2. Novbr. 1880, 66 Aar gl.

II.

HERMAN CHRISTENSEN, VINSTRUP,

(Herman i Vinstrup) Gaardmand og Landsbymusikant, blev født den 22. Febr. 1817. Han var Søn af Sognefoged Christen Jensen, Nr. Jernløse, og omtales som en af Holbæk Amts dygtigste Musikere fra den Tid. (Var vistnok et Violingeni.) Herman Christensen var, efter hvad der fortælles om ham, en fin Violin-spiller, havde en sjælden smuk Tone, var meget temperamentsfuld, og der gaar endnu Ry af denne Spillemand. I mange Aar var han en førende Musikant ved store Fester og Baller i Holbæk. — Herman Christensen var, ligesom den senere omtalte Chr. Nyrup, Marke, den stoute Bonde. Ofte røg han paa sin store Træpibe, naar han spillede, undertiden sad han med et stort, uldent Tørklæde om Halsen. En saadan Rettighed kunde disse gamle Spillemand tillade sig, saa ansete var de trods dette Brud paa Sømmeligheden, set med Nutidens Øjne. —

Herman Christensen spillede bl. a. i mange Aar paa Mellerupgaard og til Holbæk Marked.

Der fortælles om Herman Christensen, at han havde en udpræget Evne til i Timevis at improvisere paa sin Violin, og flere glimrende Kompositioner er her gaaet tabt, fordi han ikke nedskrev disse eller maaske ikke havde Evne til at nedskrive dem.

Herman Christensen døde den 6. Maj 1891. Den daværende Sognepræst i Asmindrup havde den ejendommelige Skik i Kirkebogen at tilføje særprægede Notitser om de afdøde og havde bl. a. noteret om Herman Christensen, at han var Aftægtsmand og Enkemand og døde ret pludselig af Bronchitis, at han var meget musikalsk og spillede ypperlig Violin.

III.

CHR. HANSEN-NYRUP, MARKE,

omtales ligeledes som en af Holbæk Amts mest kendte Landsby-spillemænd. Chr. Nyrup blev født paa Frederiksberg den 29. Novbr. 1829 som Søn af Musiker Hans Nielsen, senere Gaardmand i Marke; denne virkede i nogle Aar som Musiker i København.

Chr. Nyrup var i sin Tid en søgt Læremester, og flere kendte Musikere har faaet deres første Undervisning hos ham, bl. a. nævnes Brødrene Marke, og der fortælles interessant om, hvorledes den ene af disse, Lars Marke, kom og fik den direkte Undervisning hos Chr. Nyrup og lod den saa gaa videre til sine Brødre. Som bekendt var en af dem afdøde kgl. Koncertmester Fr. Marke.

Lars Marke blev senere Nyrups Svigersøn og var i en Periode en af de førende Musikere i Holbæk.

Nuværende Musikdirektør Jørgen Nielsen, Holbæk, hvis Far havde Nabogaarden i Marke, har ogsaa modtaget sin første Undervisning hos Nyrup.

Nyrup var i mange Aar den førende Musikant i Holbæk, hvor hans Orkester havde et godt Navn. Han havde et vist fornemt Præg over sin Person, men dog alligevel stærkt præget af Bonden. Han mødte saaledes altid rygende paa en stor Træpibe, og denne forlod ham heller ikke, naar han sad og spillede Violin. Endog naar han spillede i Holbæk Sangforening, hvor han i mange Aar havde Musikken, undlod han ikke at have Piben hængende i Munden. (Dette var vel nok en Kontrast til et festklædt Publikum.) Men det anfægtede ikke den stoute

Bonde. Imidlertid, Tidens Krav førte med sig, at man saa sig nødsaget til at henstille til Nyrup at nedlægge Piben, naar han spillede i Sangforeningen, ellers vilde han miste Musikken, men Nyrup svarede pr. omgaaende: »Skal jeg lægge Piben, lægger jeg ogsaa Violinen, saa kan I selv have jeres Kram!« Og det gik atter videre i den gamle Gænge. Imidlertid maatte Nyrup senere trække det korte Straa og nedlægge Piben.

Chr. Hansen-Nyrup.

Nyrup spillede overalt i Odsherred, ligeledes i Nykøbing. Han havde ved store Fester, f. Eks. Dyrskuerne i Holbæk, ofte Assistance af Musikere fra København og Kalundborg, og han blev regnet for at være en særdeles dygtig Musiker, bl. a. en solid Violinspiller.

Han havde altid mange Elever. Ofte boede der flere Elever paa Gaarden, hvor de maatte deltage i Gaardens Drift, og undertiden blev dette betragtet som Betaling for Undervisningen.

Af de gamle Spillemand, som spillede hos Chr. Nyrup, kan nævnes: Brødrene Ole Jensen og Niels Jensen, Mørkøv, Ole Andersen, Vedde, Anders Hansen, Atterup; sidstnævnte slog Tromme og Træspil og sang (dog ikke Refrain). Han var saaledes langt forud for sin Tid og burde have ventet med at leve til nu. Han var Ejer af en meget stor Vogn og kørte altid for Spillemandene; disse var undertiden borte fra Hjemmet et Par Uger ad Gangen i travle Perioder.

Nyrup, der tillige var Gaardejer, var en af sit Sogns ansete Mænd. Han var bl. a. Sogneraadsformand i 18 Aar.

Chr. Nyrup døde den 14. April 1900 og blev 70 Aar gl.

IV.

HANS CHR. HANSEN, HOLLØSE,

var født 1818 i Nr. Jernløse. »Sandelig Hansen« var hans Tilnavn, fordi han brugte Ordet »sandelig« til hvert andet Ord.

Han var i mange Aar en anset Musikant paa Holbækegnen og var den første førende Musikant, der fulgte efter Stadsmusikant Bremer. Han leverede Musikken ved de store Fester og paa Omegnens Herregaarde. »Nu begynder vi sandelig alle-sammen paa én Gang«, var et af hans kendte Udtryk. Et pudsigt Tilfælde indtraf engang ved en festlig Lejlighed. Sandelig Hansen udtalte som sædvanlig: »Nu begynder vi sandelig alle-sammen paa engang!« En af Spille-mændene, Sofus Holm, respekterede denne Ordre paa en mere bogstavelig Maade, end just Meningen var; han havde 8 Takters Pavse til at begynde, men begyndte trods dette samtidig med de andre.

— Min gode Sofus Holm, det var sandelig forkert!« lød det irettesættende fra H. Chr. Hansen.

Hans Chr. Hansen, der tillige var Gaardmand, var som Musiker en af de bedste paa sin Egn. Han døde 1896 og blev 78 Aar gl. (Medaillerne paa Billedet er Hæders- og Jubilæumstegn fra Krigen 1848—50, hvor han deltog som Spillemand.)

Hans Chr. Hansen.

V.
JENS PETER HANSEN,

Jens Peter Hansen.

Skolelærer, Organist og Musiker i Holbæk, Broder til Hans Chr. Hansen, blev født i Nr. Jernløse 1827 og døde 1881, kun 54 Aar gl. Han spillede væsentlig kun til Koncerter o. lign.. Han blev Dirigent i Holbæk Sangforening efter Stadsmusikant Bremer og var Dirigent i over 25 Aar og blev i den Anledning hædret af Sangforeningen.

(En Broder til H. Chr. Hansen og Jens Peter Hansen, var Redaktør Konrad Hansen, som var den egentlige Stifter af Holbæk-Posten)

(den nuværende Holbæk Amtstidende) og var dette Blads første Redaktør).

VI.
DITLEV HANSEN, HOLBÆK,

Søn af J. P. Hansen, blev født 1849. Han hørte til en af Holbækegnens mest kendte Musikere fra Slutningen af forrige Aarhundrede, og hans Navn staar endnu i frisk Erindring.

Ditlev Hansen var en fortrinlig 2den Violinspiller og en god Basspiller. I mange Aar var han tilknyttet Musikdirektør Laur. Hansens Orkester.

(En Broder til Ditlev Hansen var Cellist Fr. Hansen i det kgl. Kapel. En anden Broder, Lauritz Hansen, spillede i 29 Aar i Tivolis Koncertsal under Balduin Dahl, Georg Lumbye og Joakim Andersen.)

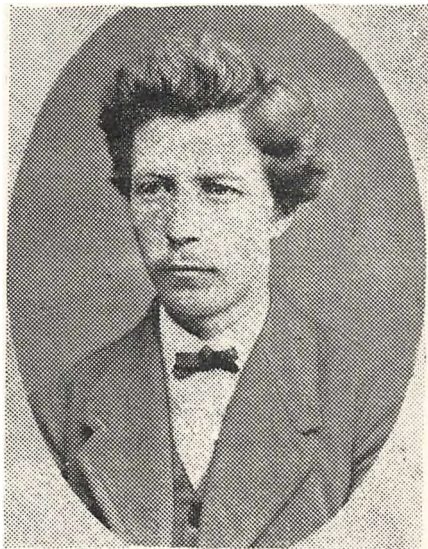
Ditlev Hansen døde 1920.

En Søn af Ditlev Hansen er Musiker J. P. Golmer, Holbæk. Golmer fortæller et lille morsomt Træk fra hans Fars Tid.

En meget streng Vinterdag for mange Aar siden var nogle af Holbæk Spillemænd kørende i Slæde til Nykøbing, hvor de skulde spille til et Karneval.

(Disse Ture blev altid foretaget med Hestekøretøj, og naar de f. Eks. om Sommeren ved Dyrskuerne i Nykøbing skulde møde Kl. 8—9 om Morgen, maatte Køreturen foretages om Natten. Den medbragte Frokost blev da altid indtaget i Gundestrup Færgetro eller i Vig.)

De Holbæk Spillemænd naaede ikke Nykøbing før sent ud paa Aftenen. Køreturen havde taget 9 Timer og havde for Musikerne været en ualmindelig streng Tur. Festen var i fuld Gang. Trommeslageren, som

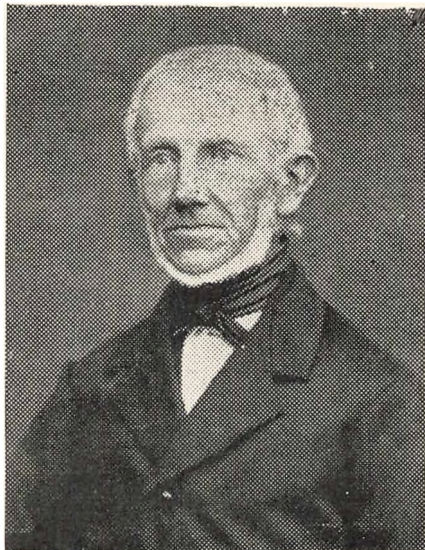

Ditlev Hansen.

skulde assistere i Holbæk-Orkestret, var mødt og besørgede Musikken sammen med en af Balgæsterne, der kunde spille lidt Klaver. Man saa nu Spillemændene med Ditlev Hansen og Sønnen i Spidsen trine op gennem Balsalen, de to sidstnævnte i Kjole og Hvidt med Træskostøvler paa, til stor Moro for Publikum. (Denne ejendommelige Paaklædning havde sin Aarsag i, at Spillemændene, der ligeledes ved denne Lejlighed havde bedet i Gundestrup, her havde glemt en Taske, hvori baade laa Sko og Noder.)

Ditlev Hansen var ogsaa bekendt for sit morsomme Køretøj, der havde den Egenskab ved hurtig Omskiftning at kunne benyttes baade som Vogn og Slæde.

VII

Peter Chr. Andersen.

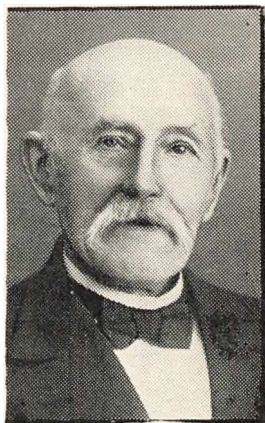
PETER CHR. ANDERSEN
Skræder og Landsbymusikant — Morfar til Musiker Golmer, Holbæk — blev født i Knabstrup 1812 og døde 1901. Han spillede Violin, fra han var Dreng, og til han var højt oppe i Halvfjerdserne, ved alle Slags Landsbyfester.

VIII.

**JENS LARSEN,
SADSERUP,**

der endnu lever, 84 Aar gl., hørte i sine Velmagtsdage ogsaa til Egnens kendte Musikere og har bl. a. lært

at spille Bas hos Ditlev Hansen. Den gamle Spillemand, der lige før Jul 1930 blev interviewet af Journalist Helge Jensen ved Holbæk Amts Venstreblad, fortalte her morsomt og interessant om sine mange Oplevelser og om gamle Dages Bondefester. Han omtalte bl. a. ogsaa Ditlev Hansens Vidunderkøretøj, der i et Nu kunde laves om fra Vogn til Slæde og omvendt. Jens Larsen fortæller herom: Jeg husker tydeligt, at Ditlev Hansen og jeg engang i dejligt Slædeføre kørte paa Mederne ad Nykøbing til. Vi bedede som sædvanlig i Gundestrup, og Kromanden dør gjorde Grin med vort Køretøj. — »Hvordan vil I komme til Nykøbing?« sagde han, »der er slet ingen Sne paa Vejen herfra.«

Jens Larsen.

Naa, det kan nok være, han blev forbavset, da Ditlev tog Hjulene frem og skiftede, saa vi lidt efter kunde køre videre — i Gig!

Jens Larsen fortæller, at han kun lærte at spille i en Maa-
ned og syntes da, at det kunde være nok.

Iøvrigt var Jens Larsen en meget søgt Musikant paa sin Tid.

Den gamle Spillemand fra Sadserup kunde endnu for 3 Aar siden trods sine 81 Aar — og kan maaske endnu — stryge Fiolen. (Jens Larsen er Onkel til Musikdirektør Jørgen Nielsen, Holbæk.)

IX.

BONDESØNNEN FRA TØLLØSE,

Ludvig Gustav Hansen (senere kendt under Navnet Harms), blev født 25. Aug. 1861 og var Søn af Gaardmand og Landsby-
musikant Hans Henriksen, Tølløse.

Ludvig G. Harms var en ualmindelig begavet Musiker. Hans sjældne Evner vakte Opmærksomhed paa den Tid.

Omkring 1875—76 blev han sendt ind til København; spillede først hos Chr. Jensen, derefter kom han paa Musikkonservatoriet.

Allerede som 19-aarig Violinist vakte han Opmærksomhed. (I denne Tidsperiode nævnes han første Gang ved en Koncert paa Hotel »Isefjord« i Holbæk i Forbindelse med nuværende Organist H. C. Kapel, Slagelse. (Se Afsnit Organist Kapel.)

Harms blev senere en fremragende Musiker. Han spillede bl. a. i Zoologisk Have i flere Aar under Olfert Jespersen, og var i det hele en meget søgt Violinist i København. Han var ligeledes fast Assistance i det kgl. Kapel i et Par Aar og sad her ved Pult sammen med senere Koncertmester Ludvig Holm under Johan Svendsen.

Ludvig Harms naede aldrig at blive kgl. Kapelmusikus, hvad han vel nok selv havde haabet.

Johan Svendsen udtalte dengang til ham: »Nu har De det

ene Ben i Kapellet, se nu at De faar det andet med.« Men det naaede han som sagt aldrig.

Ludvig Harms har været en fremragende Solist ved mange forskellige Koncerter, Kirkekoncerter osv.

Ludvig Hansen-Harms.

Den 3. Juni 1894 var han Solist ved en Koncert i Roskilde Domkirke hos Domorganist W. Mathison Hansen. Ved denne Koncert var desuden Cornelius Petersen (senere kgl. Kammersanger Peter Cornelius) Solist.

Ludvig Harms har selv givet en Masse Koncerter. Ved en Koncert i »Skovly« ved Knabstrup den 22. Maj 1910 talte denne: »Ludv. Harms 157. Koncert«.

Ved en Koncert i Uggerløse ser man ham som Koncertgiver i Forbindelse

med Domkantor Viggo Jähnigen, Roskilde, og Organist Carl Olsen, Lejre.

Den 13. Jan. 1884 giver Ludvig Harms en Koncert i Forbindelse med saa fremragende Navnse som Chr. Petersen, A. Bloch, Louis Glass. Ligeledes en Koncert i »Casino«s mindre Sal i København med velvillig Assistance af d'Hrr. kgl. Kapelmusikus Ludvig Holm, Carl Jensen, Pedersen-Sandby, Violoncellisten Frederik Hansen og Pianisten Holger Dahl. Den 12. Febr. 1888 nævnes en Koncert i Tølløse.

Harms var, foruden at være en fremragende Violinist, ogsaa en dygtig Komponist, og en Mængde af hans Kompositioner er opført ved hans Koncerter. Af hans Kompositioner kan bl. a. nævnes »Paa Landet«, Suite for Violin, Romance i A-moll

for Violin og Orgel, Suite for Violin i G-Dur, Smaastykker for Strygekvartet, Sange og Orkesterstykker og mange andre Kompositioner.

Ludvig Harms var en udpræget Kunstnernatur. Han havde paa et givet Tidspunkt tilsyneladende de allerbedste Chancer, men hans urolige Natur gik ham imod, og efter at have lidt mange store Skuffelser rejste han til Amerika, men vendte dog atter senere tilbage til Danmark og døde 1925.

— — —

En Broder til Ludvig Harms, fhv. Rangerkusk Niels Peter Hansen, Ringsted, der iøvrigt har givet mig mange værdifulde Oplysninger om sin Broder og om mange andre af Holbækegnens gamle Spillemænd, nævner ogsaa Navne som Anders Thorsen, Buttrup, og Fr. Henriksen, Tingerup (sidstnævnte blev omtalt som en god Violinspiller).

Niels Peter Hansen mindes deres gamle Far, Hans Henriksen, og siger paa sin jævne Maade: »De skulde have hørt min Far spille Lumbyes Danse, saa rent, saa rent — og saa pænt, stor og fyldig Tone.« (Han gjorde her en bred Haandbevægelse.) »Hvor var det en Nydelse at høre.«

Hans Henriksen var en af de gode, gamle Spillemænd og spillede i sin Tid ofte Holbæk sammen med Herman Christensen fra Vinstrup. Han døde 1908 i en Alder af 85 Aar.

Hans Henriksen havde mødt store Sorger og megen Modgang, men gjorde alt for at hjælpe sine Børn frem, bl. a. Ludvig Harms. Dette var vistnok en medvirkende Aarsag til, at den gamle Landsbyspillemand døde som en meget fattig Mand.

— En Farbror til Ludvig Harms var Landsbyspillemand Jørgen Henriksen, Snevre.

X.

MUSIKDIREKTØR LAURITZ HANSEN, HOLBÆK.

I en af Villaerne, der ligger langs med Holbæk Strand, bor fhv. Musikdirektør Lauritz Hansen, der endnu hører til en af Holbæk Bys kendte og ansete Skikkelser. Den gamle stoute Musikdirektør med det joviale glade Smil hilser mig med den

samme Friskhed, som var det for 30 Aar siden, da jeg havde den Ære at assistere ham ved en Koncert i Holbæk Musikforening.

Jeg mindes endnu den statelige Musikdirigent fra den Tid, i Spidsen for Orkestret og ved det efterfølgende Bal omsværmet af unge, glade Mennesker.

Laur. Hansen er født den 26. Februar 1860 og er Søn af Gaardmand Jens Hansen, Skovgaard, Maarsø. Sin første Undervisning fik han af Landsbymusikant og Gmd. Chr. Petersen, Tudse. Var derefter Elev hos Musikdirektør Chr. Jensen, København. I Kornet havde han Mollerup til Lærer (Faderen til kgl. Kapelmusikus Peter Mollerup). Laur. Hansen tilflyttede Holbæk i Aaret 1885, efter at have virket som Kornettist for-

skellige Steder i København, bl. a. i Dansesalonen »Valkyrien«, var undertiden ogsaa til Assistance i »Casino«. Han var dengang en udmærket Kornettist.

Lauritz Hansen.

Laur. Hansen har altid været en initiativrig Mand og stærkt musikinteresseret. Han var Medstifter af Holbæk Musikforening, Byens og Omegnens Centrum inden for Musiklivet dengang, og hvor den populære Musikdirektør gjorde en stor Indsats. Han var tidligere i en Periode Medlem af Holbæk Byraad og har ligeledes i en Aarrække været Diri-

gent i Holbæk Sangforening og er endnu Sangforeningens Formand. (Holbæk Sangforening blev stiftet 1850, og det fremgaar af det første Møde, der blev afholdt inden for Foreningen, at Direktionen her vedtog at antage daværende Musiklærer og

Stadsmusikant Bremer som Dirigent. De første Prøver og Koncerter inden for denne Forening blev afholdt hos Stadsmusikanten, der ejede en Ejendom i Markedsgade, »Bremers Sal« som den blev kaldt i daglig Tale. Her var ogsaa Teatersal. Til daglig blev en Del af Lokalerne benyttet til Skole, Fru Bremers Skole.)

Laur. Hansen trak sig tilbage som aktiv Musiker i 1910, hvorefter nuværende Musikdirektør Jørgen Nielsen, Holbæk, der i mange Aar var Laur. Hansens Førstekraft, overtog Virksomheden.

Laur. Hansen har foruden at være Indehaver af en omfattende Musikhandel i mange Aar været en kendt og dygtig Piano-stemmer og været Stemmer for et Par af vore ansete Piano-fabrikker, J. Larsen & Søn samt Hornung & Møller. Han er tillige Instrumentmager og har bl. a. ogsaa tidligere bygget nogle enkelte Violiner.

Den gamle Musikdirektør er endnu trods sine snart 74 Aar en Mand i fuld Vigeur og omfatter fremdeles med Interesse sin store Virksomhed som Pianostemmer.

KALUNDBORGEKNENS SPILLEMÆND

I.

Som tidligere omtalt møder man inden for Kalundborg-egnen Navnet Petersen som den sidste Stadsmusikant i Kalundborg. Stadsmusikant Petersen, der tillige var Snedkermester, blev Fader til et af vor Hovedstads fineste Musiknavne fra det forrige Aarhundrede, kgl. Kapelmusikus Chr. Petersen.

Følger man den gamle Spillemands Historie, fremgaar det heraf, at man for mange Musikers Vedkommende finder Chr. Petersen omtalt som Lærer, naar disse søgte ind til København for at uddanne sig, i Særdeleshed gælder dette den nordsjællandske Musiker fra den Tid. Det Petersen'ske Hjem i Kalundborg var her et Centrum for Datidens Musikliv, og Kalundborg-egnen blev senere, og var i en lang Aarrække, anset som en af Sjællands bedste Musikegne.

Af Kalundborgegnens mest omtalte Spillemand fra Midten

af forrige Aarhundrede nævnes Peter Bell, Svallerup. Denne Landsbyspillemand blev omtalte som en af Datidens førende Spillemand paa sin Egn.

Peter Bell havde lært at spille hos Stadsmusikant Petersen og var bekendt for sit rene Spil. Kgl. Kapelmusikus Chr. Petersen omtalte saaledes Peter Bell og beundrede den Renhed, hvormed denne gamle Landsbymusikant spillede.

En original Type var denne Peter Bell. Fhv. Musikdirektør Saabye fortæller saaledes, at da han i sin grønne Ungdom en Gang skulde spille sammen med Peter Bell, blev han skældt voldsomt ud. Saabye, der af Naturen havde et fint Øre og mente at gøre sine Sager helt godt, irriterede trods dette Peter Bell ved dette Sammenspil, og da Saabye spagfærdigt spurgte, hvad der var i Vejen, fo'r det brøsigt ud af Spillemanden: »I Vejen! Der er ikke andet i Vejen, end at det er ravfalsk alt sammen!«

Dette kunde Saabye ikke forstaa, men det maatte jo være rigtigt, naar Peter Bell sagde det.

Næste Gang, Saabye spillede sammen med ham, fik han imidlertid Oprejsning, idet Peter Bell anerkendende sagde: »Naar du kan spille det altsammen saaledes, er det godt!«

Saabye var tilfreds med denne Anerkendelse og tænkte ved sig selv: Naar du kan spille tillige med Peter Bell, saa kan du klare dig!

Afdøde Musikdirektør Lars Hansen, Kalundborg, nævnes ogsaa i Forbindelse med Peter Bell, idet han havde lært at spille hos denne.

Af Kalundborgegnens andre Spillemand fra den Tid kan bl. a. nævnes Henrik Jensen, Rørby, tidligere Gaardejer i Ulstrup; han var en af sin Egnens ansete Mænd og spillede meget sammen med Peter Bell. Ligeledes blev omtalt Brødrene Henrik og Fred. Sørensen, Kalundborg; disse var vistnok de første Musikere, der optraadte som Musikdirektører i Kalundborg efter Stadsmusikant Petersen. Nævnte Spillemand drev Murerhaandværket ved Siden af Musikken. Ogsaa en anden gammel Landsbyspillemand, Peter Madsen, Refsnæs, hører man nævnt.

Musikerslægten paa Torpedlund maa ikke glemmes, den hører til de ikke mindst interessante. Denne Slægt kan føres 200 Aar tilbage i Tiden som Spillemand, idet Tipoldefaderen til nuværende Chr. Olsen, Torpelund — Jørgen Rasmussen —, nævnes omkring Aar 1765. Han boede den Gang i Nærheden af Torbenfeldt og virkede som Landsbymusikant og spillede bl. a. ved de Fester, der blev afholdt paa Slottet.

Yderligere nævnes af denne Slægt, hvem Naturen har skænket rige, musikalske Evner, Anders Olsen, Jyderup — Farfader til Chr. Olsen —, der ligeledes dyrkede Musikken. Anders Olsen var den, der paabegyndte Nedskrivningen af de gamle ejendommelige Danse, som senere er samlet og udgivet af Chr. Olsen, og var i Besiddelse af enestaaende musikalske Evner. Han var foruden at være Spillemand Gaardejer, Sognefoged og Kroejer. Anders Olsen blev født den 9. Jan. 1808 i Bennebo og døde den 15. Decbr. 1890.

Ogsaa Jens Olsen paa Torpelund, Søn af And. Olsen, var en af Datidens kendte Landsbyspillemand, og han fortsatte med at nedskrive flere af disse Danse og udsatte en Del af dem for forskellige Instrumenter.

Jens Olsen, der spillede Violin og blæste Kornet, blev ofte nævnt i Forbindelse med Chr. Nyrup, Marke.

Hjemmet paa Torpelund var ogsaa den Gang et Samlingssted for Udøvere af Musik, og gamle Jens Olsen elskede Musik.

Musikdirektør Saabye fortæller, at han for mange Aar siden, sammen med afdøde P. Nielsen, Svallerup — senere Organist i Køge —, af og til kom paa Besøg paa Torpelund, hvor de dyrkede Sammenspil med stor Iver og spillede Dagen lang, og da kunde det hændes, at Jens Olsen spillede dem saa trætte, at de ikke ønskede at spille mere foreløbig.

Ved en saadan Lejlighed — fortæller Saabye — havde de spillet den hele Dag. Efter at de havde faaet Aftensmaden, vilde Jens Olsen fortsætte med Spillet, men de to andre havde faaet nok den Dag. Jens Olsen følte sagtens dette som en Skuffelse, idet han fremkom med følgende drastiske Vending: »I kan komme herud en anden Dag, saa skal jeg spille jer ihjel!«

Jens Olsen blev født 1835 og døde 1901. En Broder til Jens Olsen var Gaardejer og Musiker Ole Olsen, Jyderup. Denne blev født 1847 og døde 1909.

Slægten paa Torpelund er ligeledes ved Slægtsforbindelser tilknyttet et Par af vore fineste Musikernavne.

Afdøde kgl. Koncertmester Fr. Marke var saaledes gift med en Datter af Jens Olsen, Torpelund. Brødrene, fhv. kgl. Kapelmusikus Chr. Pedersen-Sandby og Cellovirtuosen Herm. Sandby, hvis Far var gift med en Søster til Jens Olsen. Deres Fædrengaard tilhørte senere afdøde Landbrugsminister Kr. Pedersen, Sandby, der ogsaa tilhørte denne Slægt.

II.

MUSIKDIREKTØR LARS HANSEN,

Kalundborg, der senere blev omtalt som en af Egnens førende Skikkelser inden for Musiklivet, var født i Rugtved 3. Jan. 1853 som Søn af Gmd. Hans Larsen. Lærte som tidligere omtalt at

Lars Hansen.

spille hos Peter Bell, modtog senere i en kortere Periode Undervisning hos Chr. Petersen, København. Lars Hansen var en af sin Tids Skikkelser, der skabte Respekt om sit Navn. Han var i en lang Aarrække Dirigent for Kalundborg Sangforening og blev omtalt som en af Datidens bedste Musikere i Provinsen og nævnes i Særdeleshed som en god Piccolo- og Kornetblæser.

Lars Hansen er ogsaa ved sit Navn knyttet til et af Nutidens store Musiknavne, idet Kapelmester ved

Statsradiofonien Emil Reesen blev Svigersøn til Lars Hansen. Ogsaa til Lars Hansens Hustru knyttede der sig et af vore kendte Musikernavne.

Afdøde Kantor og Organist ved Køge Kirke P. Nielsen var saaledes Broder til Fru Lars Hansen.

Lars Hansens Orkester var meget omtalt paa sin Tid, og mange dygtige Musikere har gennem Aarene været til Assistance i Orkestret i Kalundborg, saaledes var Kapelmester Emil Reesens Far, Jul. Reesen, der var en af Københavns fineste Piccoloblæsere, ved flere Lejligheder Assistance hos L. Hansen.

Iøvrigt var nulevende Musikdirektør Jul. Saabye i en lang Aarrække knyttet til Lars Hansen og hans Orkester, senere som Kompagnon, og der udvikledes mellem disse et fortrinligt Samarbejde, indtil Saabye senere hen førte Virksomheden videre.

Saabye omtaler Lars Hansen som en fin og nobel Personlighed, der var afholdt af alle, han kom i Forbindelse med. Det var en Fornøjelse at samarbejde med Lars Hansen. Han havde en udpræget Ordenssans, og dette bidrog yderligere til at skaffe Respekt om hans Person. Kalundborg var i mange Aar bekendt for sin udmærkede Musik, flere dygtige Musikere var tilknyttet Lars Hansen og Saabye. Afdøde Peter Andersen, Jerslev, der var en fortrinlig Kornetblæser — Henrik Christensen, Aarby Lyng, tidligere Bjerre. — Niels Andersen, Viskinde Kro, var i sin Tid omtalt som en fin Basunblæser. Af nuværende Musikere kan bl. a. nævnes Pianostemmer P. Jensen, Kalundborg, der i over en Menneskealder hørte til Orkestrets bedste Kræfter, ligeledes N. P. Hansen, Kalundborg, der i mange Aar var Orkestrets Klarinettist.

Ved et Sangerstævne i Kalundborg for mange Aar siden udtalte daværende kgl. Kapelmusikus Guldbrandsen, som var Sangstævnets Dirigent, at Kalundborg kunde være stolt af sit udmærkede Orkester, der var hævet over det almindelige.

Lars Hansen døde den 24. August 1919, 66 Aar gammel.

III.

MUSIKDIREKTØR JUL. FERDINAND SAABYE

fødtes den 12. Marts 1861 som Søn af Møllersvend Chr. Saabye, Kalundborg, og begyndte allerede at faa Undervisning i Musik, da han var 9 Aar gl., hos en daværende Landsbymusikant Hans Larsen, Ubby Mark. Rejste senere til København og fik Undervisning hos Chr. Petersen, men maatte paa Grund af Penge-mangel holde op med Undervisningen. Fortsatte atter senere i København hos Mossin, som den Gang var i Folketeatret, derefter hos den landskendte Musikdirektør Chr. Jensen, København, hos hvem han spillede i to Perioder. Fortsatte atter videre hos kgl. Kapelmester Fr. Marke. Spillede ogsaa i en Periode hos Organist Kapel i Slagelse, der i mange Aar var en meget søgt Lærer.

Efter Lars Hansens Død fortsatte Saabye som tidligere omtalt som Musikdirektør i Kalundborg og var i mange Aar en anset Musikleder, men som den beskedne Mand, Saabye altid var, har han aldrig ønsket at komme i Forgrunden.

Jul. Saabye.

Saabye var en af sin Tids dygtigste Musikere i Provinsen, en fortrinlig Violinspiller og udfyldte altid sin Plads med Dygtighed. Var saaledes i mange Aar en anset Assistance ved Koncerter omkring i Købstæderne, f. Eks. i Slagelse hos daværende Niels Albrechtsen og i Holbæk hos Laur. Hansen. Senere hos nuværende

Musikdirektør H. Chr. Jensen, Ringsted, ved flere Orkesterkoncerter i Begyndelsen af dette Aarhundrede.

Saabye fortæller interessant om en Tourné, han for mange Aar siden deltog i i Sverrig som Primo-Violinspiller i et Orkester paa 40—50 Mand.

Saabye var en Dag i Efteraaret 1905 i København, hvor han besøgte en Instrumentmager. Samtidig træder der en Mand ind i Forretningen, præsenterer sig som Dirigenten for ovennævnte filharmoniske Orkester, beklager sig til Instrumentmageren, at han stod og manglede en Violinist. Denne siger da til Saabye:

»Kunde De ikke have Lyst til at tage med paa saadan en Tur?«

Saabye betænkte sig lidt og sagde »Ja«.

Om denne Koncertrejse, der var meget interessant, fortæller Saabye:

— Vi rejste fra By til By i Skaane. Vi spillede bl. a. i Christiansstad, Kalmar, Karlskrona, Rønneby, Malmø o. fl. a. Steder. Vi spillede til Koncerter i store Forsamlingssale og i Kirkerne. Orkestret bestod saavel af svenske som af danske Musikere, bl. a. var nuværende kgl. Koncertmester Peder Lynged med paa denne Tourné. Kapelmesteren var svensk.

Tournéen varede i 14 Dage, og vi blev betalt med 9 Kr. pr. Dag plus fri Rejse, dog paa egen Kost, men denne var billig den Gang, fortæller Saabye. Et Sted, hvor vi kom hen, stod der et overdaadigt Bord dækket med Andesteg, Bøf o. m. a., Øl og Kaffe, og dette betalte vi med den fabelagtig billige Pris af 75 Øre pr. Mand!

Saabye har ogsaa været en frodig Dansekomponist og har skrevet mange fortrinlige Danse. Som Musikk lærer har han øvet en stor Indsats; i mange Aar havde han jævnlig over 50 Elever, og endnu har han enkelte Elever.

Den gamle, stilsfærdige og beskedne Musikdirektør har sat sig det smukkeste Minde i sin By, — mange skylder Saabye en hjertelig Tak for den Trofasthed, hvormed han har røgtet sit Hverv.

ERINDRINGER FRA GARNISONEN

I.

DEN GAMLE OVERTROMPETER FORTÆLLER.

Fhv. Overtrompeter Christoffer Petersen ved 2. Dragonregiment i Næstved, bor nu i Vordingborg, er Søn af Landsby-spillemand Peter Christoffersen og er født i Lundby den 26. April 1855.

Christoffer Petersens første Læremester var daværende Musikdirektør P. Bjørup, Næstved, hos hvem han i 6 Aar var i Huset som Elev. Senere blev Komponisten Adam Krygel hans Lærer. Hos daværende Organist Allin, Næstved (den senere Domorganist i Aarhus), studerede han Musikteori, spillede ogsaa i en Periode Violin hos denne; men det kunde ikke blive til noget, sagde Allin til sin Elev.

— De spiller jo meget bedre end jeg.

Den gamle Overtrompeter fortæller mange interessante Oplevelser fra sin lange Tjenestetid, hvorledes Publikum ofte lod sig bedrage, naar blot de saa Musikerne i Uniform, naar Militærmusikken f. Eks. var paa Tourné omkring i forskellige Byer og gav Koncerter. (Der laa jo Forretning i at maatte optræde i Uniform ved disse Lejligheder. Christoffer Petersen ansøgte Obersten om Tilladelse i den Anledning, men fik første Gang til Svar:

— Hvordan er De kommet til at tænke paa det, min gode Overtrompeter? Man maa stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor man er.

Senere hen kunde Obersten glæde Overtrompeteren med at have opnaaet ministeriel Tilladelse til, at Musikerne maatte optræde i Uniform.)

2. Dragonregiments Musikkorps 1883.

Siddende fra venstre til højre: Overtrompeter Thessen, Julius Jensen, Christoffer Petersen, J. P. Hansen.

Staaende fra venstre til højre: Jens Jensen, Sauermilch, Spange, R. C. Hansen, A. H. Andersen, Julius Hansen.

Christoffer Petersen mindes saaledes engang, hvor Militærmusikken spillede i Saksøbing, og hvor han tilfældig i Pausen kom til at høre en Samtale mellem et Par af Tilhørerne:

— Jeg har s'gu ingen Forstand paa Musik, men de spiller naturligvis godt, de er da i Uniform.

Christoffer Petersen blev ansat ved 2. Dragonregiment i Næstved 1872 og var da kun 18 gl. I Overtrompeter Thessens Tid maatte den unge Christoffer Petersen mange Gange lede Orkestret og ligeledes skrive Noder, arrangere Stemmer osv.

Christoffer Petersen var ansat ved Regimentet i 22 Aar, idet han tog sin Afsked fra 31. Decbr. 1894. Han og afdøde Trompeter Julius Jensen, der var 2 Aar ældre, blev begge samtidig ansat ved Regimentet og fulgte som Kammerater troligt hinanden i tykt og tyndt. Julius Jensen blev senere Overtrompeter i Randers.

Christoffer Petersen var i sine Manddomsaar en meget anset Musiker. Flere kendte Musikere har faaet deres Undervisning hos ham (bl. a. Komponisten Ludolf Nielsen). Disse søgte ofte senere i Livet til deres gamle Lærer, naar de trængte til et godt Raad.

Ludolf Nielsen skrev saaledes engang til Chr. Petersen og takkede ham, fordi han havde vejledet ham ved Valg af Lærer i København. (Ludolf Nielsen spillede først hos kgl. Koncertmester Ludvig Holm, senere paa Konservatoriet.) Han bad nu sin gamle Lærer om et Raad. Ludolf Nielsen var paa et vist Tidspunkt usikker med sig selv, om han skulde vælge Komposition eller Violin.

Chr. Petersen skrev til sin tidligere Elev: — Hvis De har Evne til Komposition, saa vælg det, Violinister er der nok af.

En anden af hans Elever, Oluf Bang, rejste fra ham ind til Professor Anton Svendsen, og denne udtalte:

— De har spillet hos en god Lærer.

Christoffer Petersen blev Overtrompeter i 1884 og afløste Thessen. Ved Konkurrencen til Pladsen havde han Organisterne Allin, Næstved, og Hoffmann, Herlufsholm, til Dommere.

Efter at have taget sin Afsked, rejste han til Nakskov og virkede her som Musikdirektør i Kompagni med daværende Ferdinand Dølpher. Her var han i 19 Aar, nedlagde Musikken et Par Aar før og rejste derefter til Vordingborg.

Chr. Petersen har i en Aarrække ligeledes virket som en anset og dygtig Klaverstemmer.

Blandt Chr. Petersens Elever kan ogsaa nævnes nuværende Fotograf Jørgensen, Sorø, der er kendt som en dygtig Violinist, og som i mange Aar har deltaget i Musikken i Sorø.

En anden kendt Musiker fra den Tid kan nævnes, Jens P. Olsen, Rønnede, en meget dygtig Violinspiller, rejste senere til København og assisterede bl. a. i Musikforeningen dør.

ET BESØG HOS DEN GAMLE TROMPETER.

En Vinterdag 1933 besøgte jeg sammen med Musikdirektør Hans Hansen, Næstved, den gamle Militærspillemand P. Spange, Næstved. Spange sidder ved Vinduet i sin Dagligstue og kigger ud paa Gaden. Jeg blev modtaget med et glad Smil og et hjerteligt Haandtryk, og da han hørte mit Ærinde, at jeg ønskede, han skulde fortælle om gamle Dage, blev han meget glad.

Den gamle Musiker fortæller:

— Jeg var kun 11½ Aar, da jeg 1870 kom i Lære hos P. Pedersen, i Reinstrup, den senere Musikdirektør Pedersen i Ringsted, der samme Aar bosatte sig dør, og hvortil jeg flyttede med.

Gamle Spange fortæller om sine Drengaar i Ringsted, om alle de gamle Musikere, han har kendt, og efterhaanden som Tusmørket lægger sig over Stuen, føler jeg, at den gamle Musiker lever sig tilbage i Minderne. Han rejser sig stille og tager sin Violin frem og giver sig til at spille nogle af de gamle Danse, deriblandt Melodier, han aldrig har set paa Noder; kuriøst var det, at netop den første Melodi, han lokkede ud af Violinen, var en af min Morfars Kompositioner, en Vals, som var skrevet 1856.

— Hvor har du den Vals fra? spurgte jeg.

— Den har jeg lært af Hans Thomsen, Førslev. (Hans Thomsen spillede meget sammen med min Morfar.)

Spange fortæller videre om sin lange Tjenestetid som Musiker ved 2. Dragonregiment i Næstved, om alle de mange Oplevelser.

Regimentsmusikken var jo det førende Orkester paa mange Omraader. Det var i den Tid, Godsejerne havde deres Glans-

periode. Mange Episoder knytter sig til de gamle Herregaarde, hvor Regimentsmusikken jævnlig var engageret til at spille.

— Nu skal I høre en Historie, som ligger før min Tid, men ikke desto mindre er sand:

Regimentsmusikken spillede engang hos Lensbaron Reedtz-Thott, Gaunø, til en stor Middag til Ære for en eller anden højtstaaende Person, og da denne skulde forlade Slottet, skulde Musikken give en Afskedssalut og var i den Anledning opstillet i Slotsgaarden.

Tabulæseren, en Tysker ved Navn Iglemann, var bekendt for gerne at ville nappe lidt til sig, havde ogsaa den Dag set sit Snit til at liste en Flaske Champagne ned i Tubaen i den Tro, at den nu var vel forvaret, men husker i dette Øjeblik ikke paa Situationens Alvor, svinger sin Tuba, idet han skal gøre sin Pligt ved nævnte Afskedssalut, men o Ve, Flasken dratter ud og falder ned paa Stenbroen og knustes lige for Øjnene af Gæsterne.

— Dog! Dog! udbryder Iglemann forfjamsket. — Hvad der videre skete, ved jeg ikke.

Spange fortæller om morsomme Oplevelser fra Manøvrerne, naar Regimentsmusikken var indkvarteret paa Gaardene.

Ved en saadan Lejlighed var to af Musikerne, to gode Venner, indkvarteret paa samme Bondegaard, hvor der tjente en meget smuk Pige, og de gik nu begge og gjorde Haneben til hende.

En Aften sad de to Kammerater og talte sammen, Pigen var gaaet ned i Stalden for at malke. (Den Gang var det Skik at malke sent paa Aftenen.) Den ene af dem siger nu:

— Ja, vi skal vel saa i Seng?

— Ja, det skal vi vel, siger den anden, og dermed ønsker de »God Nat«.

Begge vilde de gerne ned i Stalden hos Pigen, men hver især vilde de skjule det for hinanden. De listede nu uden om Gaarden, hver til sin Side, og Skæbnen vil, at de mødes paa et Hjørne. De ser et Øjeblik paa hinanden, og pludselig bry-

der de ud i Latter; de har uden at vide det afsløret hinanden, siger nu »God Nat« for Alvor og gaar i Seng. —

Spange fortæller nu videre om Musiklivet i Næstved i det halve Hundrede Aar, han har boet der i Byen. Om Bjørup og om afdøde Musikdirektør Povl Hansen, som i en Menneskealder leverede Musik til hele Sydsjælland. Det duede ikke, naar det ikke var Povl Hansen.

Den gamle Musiker drejer op for Lyset og viser mig gamle Notater fra sin lange Musikertid, Dagbøger fra forlængst svundne Dage. Disse smaa sirlige Bøger, der ligger i den smukkeste Orden, er hver for sig et Stykke Historie.

Jeg tager Afsked med den gamle, venlige Spillemand og er en Oplevelse rigere.

— — — —

Om Iglemann fortælles de mest utrolige Historier. Naar han f. Eks. med Tubaen under Armen og med en knyttet Næve til Huen gjorde Honnør for sine overordnede. Eller da Iglemann engang i Lejren ved Hald stillede til Parade for Kronprins Frederik (den senere Frederik den 8.) i fuld feltmæssig Paaklædning og havde glemt Bøssen. Paa dette Tidspunkt havde man faaet nogle nye Patroner til Prøve, disse, der var meget ubehagelige at have hængende paa sig, skulde anbringes ved Hjælp af en Snor. Iglemann vilde nødig gaa med disse Patroner og lavede ogsaa Numre her. Musikerne skulde i Anledning af Kronprinsens Nærværelse stille til Parade. Iglemann blev udpeget, og det viste sig nu, at han havde fastgjort Snoren til sin »Lærke« og ladet Patronerne blive hjemme. Saavel Kronprinsen som Officererne kunde ikke lade være at le ad Iglemanns Opfindsomhed.

En anden Gang viste han sig i Uniform med høj Hat paa Hovedet. Da han hilste, faldt en 2 Kr. ud af Hatten. (Iglemanns Kone var en streng Madam; han blev ikke betroet Penge, maatte aflevere alt til sin bedre Halvdel. Kom han en enkelt Gang i Besiddelse af et Par Skilling, maatte han finde et særligt Gemmested. Han maatte som Regel altid have andre til at betale for sig.)

Ved en anden Lejlighed mødte Iglemann med et af sin Kones Underskørter, som han i Distraktion havde taget med til Tjeneste. Parolen fra de høje Herrer lød som Regel saaledes vedrørende Musikerne: Vil man finde nogle Uregelmæssigheder, kan man søge dem hos disse Kunstnere. (Dette sidste blev udtalt haanligt.)

Christoffer Petersen fortæller om, hvorledes han og Iglemann engang skulde blæse Retræten ved Obersten. Iglemann kom ikke, Chr. Petersen ventede forgæves; han maatte nu blæse Retræten alene, løb derefter hen til Iglemann, som sad paa Sengekanten i Underbenklæder og med Kappen paa og var parat til at møde i denne Mundering.

— Det var dog mærkeligt, at saadan noget skulde hænde, det plejer aldrig at passere for mig, sagde Iglemann. (Det mærkelige var netop, at han næsten altid kom for sent.)

Iglemann lavede tit en Brøler og faldt ofte ud af Stemmen, naar de spillede i Orkestret. Han saa sig da overlegent omkring — ingen skulde sige, at det var Iglemann.

— — — —

Af de gamle Trompetere kan yderligere nævnes: Fhv. Overtrompeter J. P. Hansen, der afløste Christoffer Petersen som Overtrompeter, bor nu i Slagelse; nulevende Julius Hansen, Næstved, der sammen med P. Spange er de to sidste af de gamle Militærspillemand, som ikke har forladt den By, hvor de har levet deres Liv, og hvortil der for dem knytter sig saa mange Minder; afdøde Jens Jensen, ogsaa kaldet Jens Taagehøj, Sauermilch, R. C. Hansen, senere Overtrompeter i Aarhus, afdøde A. M. Andersen, der hørte til en af Næstveds kendte Skikkelser; han var en anset Mand inden for sin Stand og har bl. a. været Formand for Næstved Orkesterforening.

II.

ERINDRINGER FRA 2. REGIMENT I HELSINGØR.

Overhornblæser L. P. Hansen (benævnt »Krølle Hansen«) ved 2. Regiment i Helsingør var en af sin Tids mest karakteristiske Skikkelser, en Musiker af ikke helt almindelig Støbning.

En Mand, der ikke skaanede sig selv, en uhyre flittig og stræbsom Mand. L. P. Hansen var i mange Aar Musikdirektør i Grøndalshuset i Charlottenlund, og naar han Søndag Nat var færdig med at spille, spadserede han de 5 Mil til Helsingør og stillede Mandag Morgen til Tjeneste paa Kronborg. Han ejede ellers et lille Køretøj, men han vilde hellere gaa; han havde ikke Tid til at køre, sagde han, og kunde hurtigere gaa.

Senere købte han sig en trehjulet Cykle, men denne huede ham heller ikke, og han forærede den bort.

L. P. Hansen tjente mange Penge i Grøndalshuset og var en meget velhavende Mand. Til Københavns Orkesterforening har L. P. Hansen skænket en storslaaet Gave — 10,000 Kr. —, som han personlig overbragte Foreningen udelukkende i 10 Kr. Sedler.

Han var en god Arbejdsgiver og en anset Musikdirektør.

L. P. Hansen levede sine sidste Aar som en meget ensom Mand, og trods sine mange Penge døde han under saa tarvelige Forhold som kunde det være et Menneske i den yderste Fattigdom. Han opnaaede den høje Alder af 85 Aar og døde den 7. Febr. 1922. — L. P. Hansen var Æresmedlem af Københavns Orkesterforening.

Helsingør Militærmusik var et anset og populært Korps og stod højt hos sine overordnede. Naar f. Eks. Premierløjtnant Beck (Broder til kgl. Kammersangerinde Ellen Beck) mødte en af Militærmusikerne paa Gaden, standsede han undertiden denne og paa sin joviale Maade gav sig i Samtale med ham, var heller ikke bange for at tage Plads ved en Fortovsrestaurant og nyde en Forfriskning sammen med Musikeren, som kunde det være hans Ligemand. Et typisk Eksempel paa, hvorledes Musikernes Stilling var over for deres overordnede.

Premierløjtnanten, der var Musikløjtnant, var meget musikalsk og en stærkt musikinteresseret Mand og afholdt selv flere Koncerter (har bl. a. opført et Korværk »Skjold«, komponeret af fhv. Overhornblæser Immanuel Kofoed, Helsingør.

I tidligere Tid blev Garnisonen i Helsingør benævnt 3. og

18. Bataillon og Musikken Bataillonsmusikken. Orkestret, der talte 9 Mand og hørte til 3. Bataillon, blev i Stabshornblæser Ellingers Tid populært kaldt for »Keglespillet«. W. Haudrup blev benævnt »Forhjørnet«, Jul. Mortensen »Kongen«. De andre placeret efter Størrelse.

Mange ejendommelige Oplevelser har været tilknyttet flere af dette Korps' Medlemmer. Seks af disse har deltaget i Kri-gen som Hornblæsere, og der fortælles flere Episoder om dem fra den Tid. Saaledes blev E. W. E. Nielsen engang af Ty-skerne taget til Fange og blev indlagt paa et tysk Hospital, si-mulerende syg, og forsøgte nu at flygte. Han saa sit Snit til at stjæle en tysk Lægeuniform og Kappe, iførte sig denne og forlod Hospitalet. Paa Jernbanestationen blev han standset af nogle tyske Soldater, der kom bærende med en saaret Kammerat. Disse forespurgte ham nu, i den Tro, at det var en Læge, hvor-ledes de skulde forholde sig. Nielsen kom her i en pinlig Si-tuation, men da han var et klogt Hoved og talte godt Tysk, gav han en Ordre til Soldaterne og nedkradsede nogle latinske Glo-ser paa et Stykke Papir (Soldaterne skulde saa efter denne Re-cept hente en Medicin paa Apoteket), hvorpaa han steg ind i Toget, og da dette satte sig i Bevægelse, raabte han til dem: »Husk at ryste Flasken!«

Han slap lykkelig hjem til Danmark, meldte sig til sin Af-deling og blev atter sendt til Fronten.

— — — — —
Om Hornblæser, Underkorporal William Haudrup fortæl-

2. Regiments Musikkorps Anno 1890.

Liggende i første Række fra venstre til højre: Wistoft, Immanuel Kofoed, Vald. Beyer.

Siddende fra venstre til højre i anden Række: Carl Petersen, Jul. Mortensen, Jul. Th. Petersen, Creill, William Haudrup, Hans P. Nielsen, Madsen.

Staaende i tredje Række fra venstre til højre: Charles Redin, Thor-vald G. Nordlin, ePter Henningsen, E. W. E. Nielsen, A. B. Rasmussen, Laurits Hessner.

Staaende i bageste Række fra venstre til højre: Niels Mathiassen, P. Reindahl, Daniel Rasmussen.

les der, at hans Regiment var delvis nedskudt og opløst, men af den Afdeling, hvortil han hørte, var der endnu en Del tilbage. Disse blev nu i en Hulvej omringet af Tyskerne, og af de tilbageblevne Befalingsmænd var der kun en ung Løjtnant og ham selv. Da Løjtnanten gav en Ordre, som efter Haudrups Mening var den sikre Død for Mandskabet, parerede han den ikke, men tog selv Ledelsen, blæste først hurtig Tilbagerykning og derpaa Stormangreb, hvilket forvirrede Tyskerne, saaledes at de danske Soldater slap igennem Tyskernes Angrebskæde. Under det vilde Ridt blafrede hans Kappe eller Slag for Vinden og blev saa gennemskudt, at den omtrent faldt af ham, uden dog at en eneste Kugle rørte ham. For denne Daad indmeldte Løjtnanten ham, men trods dette blev Haudrup udnævnt til Dannebrogsmænd og blev efter Krigen som ganske ung udnævnt til Overhornblæser.

En Episode, der er tilknyttet Hornblæser Madsen, skal ogsaa omtales. Hans Kompagni søgte under en Tilbagerykning Dækning bag et Stengærde og nogle Buske. Madsen var den sidste og blev hængende fast. Tyskerne raabte, at han skulde standse, ellers vilde han blive skudt. Han slap dog op paa Gærdet, hvor han blev staaende og raabte til Tyskerne: »Skyd I ad H..... til!« Hvorefter han skyndsomt sprang ned i Læ. En Kugle ramte hans sammenrullede Kappe, der laa over Tornysteren, men naaede ikke helt igennem. Ogsaa han reddede Livet.

Af de øvrige Regimentsmusikere kan nævnes Niels Mathiassen, der i nogle Aar virkede i Tivolis Koncertsal under Balduin Dahl og paa Marienlyst Badehotel under Schnedler-Petersen. Niels Mathiassen har lige indtil Sommeren 1933 som Violinist været en anset og søgt Musiker.

Daniel Rasmussen tilhørte 2. Regiment i 28 Aar, hvoraf de 12 Aar som Solo-Kornettist, og har virket som Musiker i Helsingør i 45 Aar, men har paa Grund af svigtende Helbred nedlagt Musikken.

Daniel Rasmussen, som elskværdigt har givet mig disse Oplysninger om Garnisonen i Helsingør, har foruden at være en dygtig og anset Musiker i mange Aar indtaget en fremskudt

Plads inden for sin Stand. Han har bl. a. været Formand for Helsingør Orkesterforening i 8 Aar og blev 1932 udnævnt til Dannebrogsmænd.

— — — —

Creill nævnes at være Stabshornblæser fra 1886—1894 og Hans P. Nielsen fra 1894 til sin Død 1899.

Peter Henningsen var derefter Stabshornblæser fra 1900—1903. Senere virkede han i flere større Orkestre i Sverrig og som Koncertmester i Carl Gottschalcksens Orkester i National og Cirkus Variété.

A. B. Rasmussen var Stabshornblæser fra 1903—1919, indtil han faldt for Aldersgrænsen. Han var en dygtig Kontrabassist og virkede i flere Aar i Cirkus Schumann under Kapelmester Rudolf Olsen.

Hessner var i mange Aar en anset Solobassunist i hele Nordsjælland.

Nuværende Pianostemmer Immanuel Kofoed, tidligere Overhornblæser, har indtil for faa Aar siden virket som en dygtig Klarinettist og Violinspiller. Iøvrigt har alle Militærmusikerne ved 2. Regiment paa daværende Tidspunkt virket omkring i hele Nordsjælland i Forbindelse med Landsbymusikanterne.

INDHOLD

	Side
Forord	5
Spillemanden	9
Introduktion	11
Stadsmusikanten	14
En Musikerslægt i Roskilde gennem 4 Generationer — Slægten Sørensen	20
Jakob Spillemand, Veterslev	29
Musicus Lars Nielsen, Fjenneslevmagle	33
Erindringer om de gamle Skelby-Musikanter	36
Musikdirektør Chr. Jacobsen, Ringsted	42
Erindringer om Musiker Peter Sørensen, Aasø	46
Et Besøg hos den 96-aarige Musikdirektør P. Jacobsen, Sorø ...	50
Den gamle Musikdirektør — Jens Christensen, Sorø	55
Af Spillemanden Dagbog — P. Pedersen — J. Scheuermann — Chr. Jacobsen, Ringsted	59
Landsbymusikant Anders Larsen, Vrangstrup, fortæller	65
Musikdirektør Niels Albrechtsen, Slagelse	69
Musikdirektør Niels Jensen, Slagelse	75
Erindringer om Musikdirektør Hans Madsen, Sludstrup	78
Af Næstved Spillemand — P. Bjørup — Poul Hansen	85
Organisten Carl Olsen, Næstved	91
De gamle Kongsted-Musikantere, Brødrene Rasmussen	97
Testrup-Spillemandene	102
Musiklivet i Stevns i Slutningen af forrige Aarhundrede	106
Lidt om Musiklivet i Køge	112
Et Besøg hos den gamle Musiker H. P. Hansen, Sct. Jørgens- bjerg, Roskilde	117
Nordsjællandske Musikerslægter	122
Organist H. C. Kapel, Slagelse	145
Uddrag af en Spillemands Journal gennem 50 Aar — F. C. Jen- sen, Korsør	149
Af Vordingborg Spillemand	155
Musikerslægten Lund, Roskilde	158
En Landsbymusikants Eventyr — Jens Larsen, Nyrup	164
Holbæk Amts Spillemand	169
Erindringer fra Garnisonen — Næstved og Helsingør	188
Billedet Side 13: Et Bondebryllup efter Litografi af P. Gemzøe.	

R e t t e l s e:

Side 61: Staaende fra venstre til højre: Nr. 11 skal være Hans Rasmussen, Kongsted. Nr. 3 skal være P. Jensen.